
Shri Shiva Mahapuranam 1 vidyeshvarasaMhita

శ్రీశివమహాపురాణమ్ ౧ విద్యేశ్వరసంహితా

Document Information

Text title : Shivapuranam 1 vidyeshvarasaMhita

File name : shivapurANam1vidyeshvarasaMhita.itx

Category : shiva, purANa, shivapurANa

Location : doc_purana

Proofread by : Revathy Rajaraman and team members Uma Mahesh, Jayalakshmi Jayaraman, Malati Shekar, Meenakshi Premanand, Lata Murali, Sornavalli K, K C Swaminathan, Gayathri Veda

Latest update : January 23, 2026

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

January 31, 2026

sanskritdocuments.org

శ్రీశివమహాపురాణమ్ ౧ విద్యేశ్వరసంహితా

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
॥ శ్రీగౌరీశక్తిరాభ్యాం నమః ॥
॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥ విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౧. ప్రథమోఽధ్యాయః । మునిప్రశోత్తరవర్ణనమ్ ।

ఆద్యన్తమక్కులమజాతసమానభావ-
మార్యం తమీశమజరామరమాత్మదేవమ్ ।
పఞ్చాననం ప్రబలపఞ్చవిందశీలం
సమ్భావయే మనసి శక్తిరమమ్మిశేషమ్ ॥ ౧॥

వ్యాస ఉవాచ ।
ధర్మక్షేత్రే మహాక్షేత్రే గణాకాల్పిసజ్గమే ।
ప్రయాగే పరమే పుణ్యే బ్రహ్మలోకస్య వర్తమాని ॥ ౧॥

మునయః శంసితాత్మానః సత్యవ్రతపరాయణాః ।
మహాజనో మహాభాగా మహాసత్రం వితేనిరే ॥ ౨॥

తత్ర సత్రం సమాకర్ణ్య వ్యాసశిష్యో మహామునిః ।
ఆజగామ మునీన్ ద్రష్టుం సూతః పౌరాణికోత్తమః ॥ ౩॥

తం దృష్ట్వా సూతమాయాన్తం హర్షితా మునయస్తదా ।
చేతనా సుప్రసన్నేన పూజాం చక్రుర్యథావిధి ॥ ౪॥

తతో వినయసంయుక్తాః ప్రోచుః సాంజ్ఞలయశ్చ తే ।
సుప్రసన్నా మహాత్మానః స్తుతిం కృత్వా యథావిధి ॥ ౫॥

రోమహర్షణ సర్వజ్ఞ భవాన్ వై భాగ్యగౌరవాత్ ।
పురాణవిద్యామఖిలాం వ్యాసాత్ ప్రత్యర్థమీయవాన్ ॥ ౬॥

తస్మాదాశ్చర్యభూతానాం కథానాం త్వం హి భాజనమ్ ।
రత్నానామురుసారాణాం రత్నాకర ఇవార్ణవః ॥ ౭॥

యచ్చ భూతం చ భవ్యం చ యచ్చాన్యద్యస్తు వర్తతే ।
 న త్వయావిదితం కిఞ్చిత్ త్రిషు లోకేషు విద్యతే ॥ ౮॥
 త్వం మద్దిష్టవశాదస్య దర్శనార్థమిహాగతః ।
 కుర్వన్ కిమపి నః శ్రేయో న వృథాగన్తుమర్హసి ॥ ౯॥
 తత్త్వం శ్రుతం స్మ నః సర్వం పూర్వమేవ శుభాశుభమ్ ।
 న తృప్తిమధిగచ్ఛామః శ్రవణేచ్ఛా ముహుర్ముహుః ॥ ౧౦॥
 ఇదాసీమేకమేవాస్తి శ్రోతవ్యం నూత సన్మతే ।
 తద్రహస్యమపి బ్రూహి యది తేఽనుగ్రహో భవేత్ ॥ ౧౧॥
 ప్రాప్తే కలియుగే ఘోరే నరాః పుణ్యవివర్జితాః ।
 దురాచారరతాః సర్వే సత్యవార్తాపరాజ్ముఖాః ॥ ౧౨॥
 పరాపవాదనిరతాః పరద్రవ్యాభిలాషిణః ।
 పరస్త్రిసక్తమనసః పరహింసాపరాయణాః ॥ ౧౩॥
 దేహాత్మదృష్టయో మూఢా నాస్తికాః పశుబుద్ధయః ।
 మాతృపితృకృతద్వేషాః స్త్రీదేవాః కామకిఙ్కరాః ॥ ౧౪॥
 విప్రా లోభగ్రహగ్రస్తా వేదవిక్రయజీవినః ।
 ధనార్జనార్థమభ్యస్తవిద్యా మదవిమోహితాః ॥ ౧౫॥
 త్యక్తస్వజాతికర్మాణః ప్రాయశః పరవచ్ఛికాః ।
 త్రికాలసన్ధ్యయా హీనా బ్రహ్మబోధవివర్జితాః ॥ ౧౬॥
 అదయాః పణ్ణితమ్మన్యాః స్వాచారవ్రతలోపకాః ।
 కృష్యుద్యమరతాః క్రూరస్వభావా మలినాశయాః ॥ ౧౭॥
 క్షత్రియాశ్చ తథా సర్వే స్వధర్మత్యాగశీలినః ।
 అసత్సంకాః పాపరతా వ్యభిచారపరాయణాః ॥ ౧౮॥
 అశూరా అరణ్యప్రీతాః పలాయనపరాయణాః ।
 కుచౌరవృత్తయః శూద్రాః కామకిఙ్కరచేతసః ॥ ౧౯॥
 శస్త్రాస్త్రవిద్యయా హీనా ధేనువిప్రావనోఙ్గితాః ।
 శరణ్యావనహీనాశ్చ కామిన్యూతిమృగాః సదా ॥ ౨౦॥

ప్రజాపాలనసద్ధర్మవిహీనా భోగతత్పరాః ।
 ప్రజాసంహారకా దుష్టా జీవహింసాకరా ముదా ॥ ౨౧ ॥
 వైశ్యాః సంస్కారహీనాస్తే స్వధర్మత్యాగశీలినః ।
 కుపథాః స్వాఙ్గనరతాస్తులాకర్మకువృత్తయః ॥ ౨౨ ॥
 గురుదేవద్విజాతీనాం భక్తిహీనాః కుబుద్ధయః ।
 అభోజితద్విజాః ప్రాయః కృపణా బద్ధముష్టయః ॥ ౨౩ ॥
 కామినీజారభావేషు సురతా మలినాశయాః ।
 లోభమోహవిచేతస్కాః పూర్తాదిషు వృషోఙ్గితాః ॥ ౨౪ ॥
 తద్వచ్చూర్ధ్రాశ్చ యే కేచిద్ బ్రహ్మణాచారతత్పరాః ।
 ఉజ్జ్వలాకృతయో మూఢాః స్వధర్మత్యాగశీలినః ॥ ౨౫ ॥
 కర్తారస్తపసాం భూయో ద్విజతేజోఽపహారకాః ।
 శిశ్వల్పమృత్యుకారాశ్చ మన్రోచ్చారపరాయణాః ॥ ౨౬ ॥
 శాలగ్రామశిలాదీనాం పూజకా హోమతత్పరాః ।
 ప్రతికూలవిచారాశ్చ కుటిలా ద్విజదూషకాః ॥ ౨౭ ॥
 ధనవన్తః కుకర్మాణో విద్యావన్తో వివాదినః ।
 ఆఖ్యానోపాసనాధర్మవక్తారో ధర్మలోపకాః ॥ ౨౮ ॥
 సుభూషాకృతయో దమ్భాః సుదాతారో మహామదాః ।
 విప్రాదీన్ సేవకాన్ మత్స్యా మన్యమానా నిజం ప్రభుమ్ ॥ ౨౯ ॥
 స్వధర్మరహితా మూఢాః సజ్కరాః క్రూరబుద్ధయః ।
 మహాభిమానినో నిత్యం చతుర్వర్ణవిలోపకాః ॥ ౩౦ ॥
 సుకులీనాన్నిజాన్ మత్స్వా చతుర్వర్ణైర్వివర్తనాః ।
 సర్వవర్ణభ్రష్టకరాః మూఢాః సత్కర్మకారిణః ॥ ౩౧ ॥
 స్త్రియశ్చ ప్రాయశో భ్రష్టా భర్తవజ్ఞానకారికాః ।
 శ్వశురద్రోహకారిణ్యో నిర్భయా మలినాశనాః ॥ ౩౨ ॥
 కుహావభావనిరతాః కుశీలాః స్మరవిహ్వలాః ।
 జారసంకరతా నిత్యం స్వస్వామివిముఖాస్తథా ॥ ౩౩ ॥
 తనయా మాతృపిత్రోశ్చ భక్తిహీనా దురాశయాః ।
 అవిద్యాపాతకా నిత్యం రోగగ్రసితదేహకాః ॥ ౩౪ ॥

ఏతేషాం నష్టబుద్ధీనాం స్వధర్మత్యాగశీలినామ్ ।
పరలోకేఽపీహ లోకే కథం సూత గతిర్భవేత్ ॥ 3౫॥

ఇతి చింతాకులం చిత్తం జాయతే సతతం హి నః ।
పరోపకారసదృశో నాస్తి ధర్మోఽపరః ఖలు ॥ 3౬॥

లఘూపాయేన యేనైషాం భవేత్ సద్యోఽఘనాశనమ్ ।
సర్వసిద్ధాస్తవిత్త్వం హి కృపయా తద్వదాధునా ॥ 3౭॥

వ్యాస ఉవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తేషాం మునీనాం భావితాత్మనామ్ ।
మనసా శక్కురం స్మృత్వా సూతః ప్రోవాచ తాన్ మునీన్ ॥ ౩౮॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం మునిప్రశ్నవర్ణనం నామ
ప్రథమోఽధ్యాయః ॥ ౧.౧॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కురాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౨. ద్వితీయోఽధ్యాయః । మునిప్రశ్నానాముత్తరాణి ।

సూత ఉవాచ ।

సాధు పృష్టం సాధవో వస్త్రైలోక్యహితకారకమ్ ।

గురుం స్మృత్వా భవత్స్నేహోద్వజ్జ్యే తచ్ఛృణుతాదరాత్ ॥ ౧॥

వేదాన్తసారసర్వస్వం పురాణం చైవముత్తమమ్ ।

సర్వాఘోషాద్ధారకరం పరత్ర పరమార్థదమ్ ॥ ౨॥

కలికల్మషవిధ్వంసి యస్మిళ్ళౌవయశః పరమ్ ।

విజృమ్భతే సదా విప్రాశ్చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ ॥ 3॥

తస్యాధ్యయనమాత్రేణ పురాణస్య ద్విజోత్తమాః ।

సర్వోత్తమస్య తైవస్య తే యాస్యన్తి సుసద్గతిమ్ ॥ ౪॥

తావద్విజృమ్భతే పాపం బ్రహ్మహత్యాపురస్సరమ్ ।

యావచ్చివపురాణం హి నోదేష్యతి జగత్యహో ॥ ౫॥

తావత్కలిమహోత్పాతాః సజ్జురిష్యన్తి నిర్భయాః ।
 యావచ్చివపురాణం హి నోదేష్యతి జగత్యహో ॥ ౬ ॥
 తావత్సర్వాణి శాస్త్రాణి వివదన్తే పరస్పరమ్ ।
 యావచ్చివపురాణం హి నోదేష్యతి జగత్యహో ॥ ౭ ॥
 తావత్స్వరూపం దుర్బోధం శివస్య మహతామపి ।
 యావచ్చివపురాణం హి నోదేష్యతి జగత్యహో ॥ ౮ ॥
 తావద్యమభటాః క్రూరాః సజ్జురిష్యన్తి నిర్భయాః ।
 యావచ్చివపురాణం హి నోదేష్యతి జగత్యహో ॥ ౯ ॥
 తావత్సర్వపురాణాని ప్రగర్జన్తి మహీతలే ।
 యావచ్చివపురాణం హి నోదేష్యతి జగత్యహో ॥ ౧౦ ॥
 తావత్సర్వాణి తీర్థాని వివదన్తే మహీతలే ।
 యావచ్చివపురాణం హి నోదేష్యతి జగత్యహో ॥ ౧౧ ॥
 తావత్సర్వే ముదా మన్త్రా వివదన్తే మహీతలే ।
 యావచ్చివపురాణం హి నోదేష్యతి మహీతలే ॥ ౧౨ ॥
 తావత్సర్వాణి క్షేత్రాణి వివదన్తే మహీతలే ।
 యావచ్చివపురాణం హి నోదేష్యతి మహీతలే ॥ ౧౩ ॥
 తావత్సర్వాణి పీఠాని వివదన్తే మహీతలే ।
 యావచ్చివపురాణం హి నోదేష్యతి మహీతలే ॥ ౧౪ ॥
 తావత్సర్వాణి దానాని వివదన్తే మహీతలే ।
 యావచ్చివపురాణం హి నోదేష్యతి మహీతలే ॥ ౧౫ ॥
 తావత్సర్వే చ తే దేవా వివదన్తే మహీతలే ।
 యావచ్చివపురాణం హి నోదేష్యతి మహీతలే ॥ ౧౬ ॥
 తావత్సర్వే చ సిద్ధాన్తా వివదన్తే మహీతలే ।
 యావచ్చివపురాణం హి నోదేష్యతి మహీతలే ॥ ౧౭ ॥
 ఆస్య శైవపురాణస్య కీర్తనశ్రవణాద్ ద్విజాః ।
 ఫలం వక్తుం న శక్నోమి కార్త్యైస్సిన మునిసత్తమాః ॥ ౧౮ ॥
 తథాపి తస్య మాహాత్మ్యం వక్ష్యే కిఞ్చిత్తు వోఽనఘాః ।
 చిత్తమాధాయ శృణుత వ్యాసేనోక్తం పురా మమ ॥ ౧౯ ॥

ఏతచ్ఛివపురాణం హి శ్లోకం శ్లోకార్థమేవ చ ।
 యః పఠేద్భక్తిసంయుక్తః స పాపాన్ముచ్యతే క్షణాత్ ॥ ౨౦॥
 ఏతచ్ఛివపురాణం హి యః ప్రత్యహమతన్వితః ।
 యథాశక్తి పఠేద్ భక్త్యా స జీవన్ముక్త ఉచ్యతే ॥ ౨౧॥
 ఏతచ్ఛివపురాణం హి యో భక్త్యార్చయతే సదా ।
 దినే దినేఽశ్వమేధస్య ఫలం ప్రాప్నోత్యసంశయమ్ ॥ ౨౨॥
 ఏతచ్ఛివపురాణం యః సాధారణపదేచ్ఛయా ।
 అన్యతః శృణుయాత్ సోఽపి మత్తో ముచ్యేత పాతకాత్ ॥ ౨౩॥
 ఏతచ్ఛివపురాణం యో నమస్కుర్యాదదూరతః ।
 సర్వదేవార్చనఫలం స ప్రాప్నోతి న సంశయః ॥ ౨౪॥
 ఏతచ్ఛివపురాణం వై లిఖిత్యా పుస్తకం స్వయమ్ ।
 యో దద్యాచ్ఛివభక్తేభ్యస్తస్య పుణ్యఫలం శృణు ॥ ౨౫॥
 అధీతేషు చ శాస్త్రేషు వేదేషు వ్యాకృతేషు చ ।
 యత్ఫలం దుర్లభం లోకే తత్ఫలం తస్య సమభవేత్ ॥ ౨౬॥
 ఏతచ్ఛివపురాణం హి చతుర్దశ్యాముపోషితః ।
 శివభక్తసభాయాం యో వ్యాకరోతి స ఉత్తమః ॥ ౨౭॥
 ప్రత్యక్షరం తు గాయత్రీపురశ్చర్యాఫలం లభేత్ ।
 ఇహ భుక్త్వాఖిలాన్ కామానస్తే నిర్వాణతాం వ్రజేత్ ॥ ౨౮॥
 ఉపోషితశ్చతుర్దశ్యాం రాత్రౌ జాగరణాన్వితః ।
 యః పఠేచ్ఛృణుయాద్వాపి తస్య పుణ్యం వదామ్యహమ్ ॥ ౨౯॥
 కురుక్షేత్రాదినిఖిలపుణ్యతీర్థేష్వనేకశః ।
 ఆత్మతుల్యధనం సూర్యగ్రహణే సర్వతోముఖే ॥ ౩౦॥
 విప్రేభ్యో వ్యాసముఖ్యేభ్యో దత్త్వా యత్ఫలమన్నతే ।
 తత్ఫలం సమభవేత్తస్య సత్యం సత్యం న సంశయః ॥ ౩౧॥
 ఏతచ్ఛివపురాణం హి గాయతే యోఽప్యహర్పిశమ్ ।
 ఆజ్ఞాం తస్య ప్రతీక్షేరన్ దేవా ఇన్ద్రపురోగమాః ॥ ౩౨॥
 ఏతచ్ఛివపురాణం యః పఠన్ఞ్చుణ్విన్ హి నిత్యశః ।

యద్యత్ కరోతి సత్కర్మ తతోక్తిగుణితం భవేత్ || 33||

సమాహితః పఠేద్యస్తు తత్ర శ్రీరుద్రసంహితామ్ |
స బ్రహ్మఘ్నోఽపి పూతాత్మా త్రిభిరేవ దినైర్భవేత్ || 34||

తాం రుద్రసంహితాం యస్తు భైరవప్రతిమాన్తికే |
త్రిః పఠేత్ప్రత్యహం మోసీ స కామానఖిలాల్లభేత్ || 35||

తాం రుద్రసంహితాం యస్తు సమృధేద్ వటబిల్వయోః |
ప్రదక్షిణాం ప్రకుర్వాణో బ్రహ్మహత్యా నివర్తతే || 36||

కైలాససంహితా తత్ర తతోఽపి పరమా స్మృతా |
బ్రహ్మస్వరూపిణీ సాక్షాత్ ప్రణవార్థప్రకాశికా || 37||

కైలాససంహితాయాస్తు మాహాత్మ్యం వేత్తి శక్జురః |
కృత్స్నం తదర్థం వ్యాసశ్చ తదర్థం వేద్యహం ద్విజాః || 38||

తత్ర కిఞ్చత్ప్రవక్ష్యామి కృత్స్నం వక్తుం న శక్యతే |
యజ్ఞాత్వా తత్క్షణాల్లోకశ్చిత్తశుద్ధిమవాప్నుయాత్ || 39||

న నాశయతి యత్పాపం సా రౌద్రీ సంహితా ద్విజాః |
తన్న పశ్యామ్యహం లోకే మార్గమాణోఽపి సర్వదా || 40||

శివేనోపనిషత్స్థినుమన్థనోత్పాదితాం ముదా |
కుమారాయార్పితాం తాం వై సుధాం పీత్వామరో భవేత్ || 41||

బ్రహ్మహత్యాదిపాపానాం నిష్కృతిం కర్తుముద్యతః |
మాసమాత్రం సంహితాం తాం పఠిత్వా ముచ్యతే తతః || 42||

దుష్ప్రతిగ్రహదుర్భజ్యదురాలాపాదిసమ్భవమ్ |
పాపం సకృత్ కీర్తనేన సంహితా సా వినాశయేత్ || 43||

శివాలయే బిల్వవనే సంహితాం తాం పఠేత్ తు యః |
స యత్ఫలమవాప్నోతి తద్వాచోఽపి న గోచరే || 44||

సంహితాం తాం పఠన్ భక్త్యా యః శ్రాద్ధే భోజయేద్ ద్విజాన్ |
తస్య యే పితరః సర్వే యాన్తి శమోభాః పరం పదమ్ || 45||

చతుర్దశ్యాం నిరాహారో యః పఠేత్ సంహితాం చ తామ్ |
బిల్వమూలే శివః సాక్షాత్ప దేవైశ్చ ప్రపూజ్యతే || 46||

అప్యన్యాః సంహితాస్తత్ర సర్వకామఫలప్రదాః ।
 ఉభే విశిష్టే విజ్ఞేయే లీలావిజ్ఞానపూరితే ॥ ౪౭॥
 తదిదం శైవమాఖ్యాతం పురాణం వేదసమ్మితమ్ ।
 నిర్మితం తచ్చివేనైవ ప్రథమం బ్రహ్మసమ్మితమ్ ॥ ౪౮॥
 విద్యేశం చ తథా రౌద్రం వైనాయకమథౌమికమ్ ।
 మాత్రం రుద్రైకాదశకం కైలాసం శతరుద్రకమ్ ॥ ౪౯॥
 కోటిరుద్రసహస్రాద్యం కోటిరుద్రం తదైవ చ ।
 వాయవీయం ధర్మసంజ్ఞం పురాణమితి భేదతః ॥ ౫౦॥
 సంహితా ద్వాదశమితా మహాపుణ్యతరా మతాః ।
 తాసాం సంఖ్యం బ్రువే విప్రాః శృణుతాదరతోఽఖిలమ్ ॥ ౫౧॥
 విద్యేశం దశసాహస్రం రుద్రం వైనాయకం తథా ।
 ఓమం మాతృపురాణాఖ్యం ప్రత్యేకాష్టసహస్రకమ్ ॥ ౫౨॥
 త్రయోదశసహస్రం హి రుద్రైకాదశకం ద్విజాః ।
 షట్సహస్రం చ కైలాసం శతరుద్రం తదర్థకమ్ ॥ ౫౩॥
 కోటిరుద్రం త్రిగుణితమేకాదశసహస్రకమ్ ।
 సహస్రకోటిరుద్రాఖ్యముదితం గ్రన్థసంఖ్యయా ॥ ౫౪॥
 వాయవీయం ఖాభిశతం ధర్మం రవిసహస్రకమ్ ।
 తదేవం లక్షసంఖ్యకం శైవం సంఖ్యవిభేదతః ॥ ౫౫॥
 వ్యాసేన తత్తు సజ్జిప్తం చతుర్వింశతసహస్రకమ్ ।
 శైవం తత్ర చతుర్థం వై పురాణం సప్తసంహితమ్ ॥ ౫౬॥
 శివేన కల్పితం పూర్వం పురాణం గ్రన్థసంఖ్యయా ।
 శతకోటిపురాణం హి పురా సృష్టౌ సువిస్తుతమ్ ॥ ౫౭॥
 వ్యస్తేఽష్టాదశథా వైవ పురాణే ద్వాపరాదిషు ।
 చతుర్లక్షేణ సంఖ్యే కృతే ద్వైపాయనాదిభిః ॥ ౫౮॥
 ప్రోక్తం శివపురాణం హి చతుర్వింశతసహస్రకమ్ ।
 శ్లోకానాం సంఖ్యయా సప్తసంహితం బ్రహ్మసమ్మితమ్ ॥ ౫౯॥
 విద్యేశ్వరాఖ్యా తత్రాద్యా రౌద్రీ జ్ఞేయా ద్వితీయికా ।

తృతీయా శతరుద్రాఖ్యా కోటిరుద్రా చతుర్థికా ॥ ౬౦॥

పఞ్చమీ వైవమౌమ్యాఖ్యా షష్ఠీ కైలాససంజ్ఞికా ।
సప్తమీ వాయవీయాఖ్యా సప్తైవం సంహితా మతాః ॥ ౬౧॥

ససప్తసంహితం దివ్యం పురాణం శివసంజ్ఞకమ్ ।
వరీవర్తి బ్రహ్మాతుల్యం సర్వోపరిగతిప్రదమ్ ॥ ౬౨॥

పతచ్ఛివపురాణం హి సప్తసంహితమాదరాత్ ।
పరిపూర్ణం పఠేద్యస్తు స జీవన్ముక్త ఉచ్యతే ॥ ౬౩॥

శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసాగమశతాని చ ।
పతచ్ఛివపురాణస్య నార్హన్యలాప్నం కలామపి ॥ ౬౪॥

శైవం పురాణమమలం శివకీర్తితం తద్
వ్యాసేన శైవప్రవణేన చ సజ్ఞహీతమ్ ।
సజ్ఞేపతః సకలజీవగుణోపకారం
తాపత్రయఘ్నమతులం శివదం సతాం హి ॥ ౬౫॥

వికైతవో ధర్మ ఇహ ప్రగీతో
వేదాన్తవిజ్ఞానమయః ప్రధానః ।
అమత్సరాన్తర్బుధవేద్యవస్తు
సత్కృప్తమస్త్రోఘత్రివర్గయుక్తమ్ ॥ ౬౬॥

శైవం పురాణతిలకం ఖలు సత్పురాణం
వేదాన్తవేదవిలసత్పరవస్తుగీతమ్ ।
యో వై పఠేచ్ఛ శృణుయాత్ పరమాదరేణ
శమ్భుప్రియః స హి లభేత్ పరమాం గతిం వై ॥ ౬౭॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం మునిప్రశోత్తరవర్ణనం
నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ ౧.౨॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్రాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౩. తృతీయోఽధ్యాయః । సాధ్యసాధనవిచారః ।

వ్యాస ఉవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచః సౌతం ప్రోచున్నే పరమర్షయః ।

వేదాంతసారసర్వస్వం పురాణం శ్రావయాద్భుతమ్ ॥ ౧॥

ఇతి శ్రుత్వా ముసీనాం స వచనం సుప్రహర్షితః ।

సంస్మరచ్ఛుక్చరం సూతః ప్రోవాచ మునిసత్తమాన్ ॥ ౨॥

సూత ఉవాచ ।

శృణ్వన్తు ఋషయః సర్వే స్మృత్వా శివమనామయమ్ ।

పురాణప్రవణం శైవం పురాణం వేదసారజమ్ ॥ ౩॥

యత్ర గీతం త్రికం ప్రిత్యా భక్తిజ్ఞానవిరాగకమ్ ॥ ౪॥

వేదాంతవేద్యం సద్వస్తు విశేషేణ ప్రవర్ణితమ్ ॥ ౫॥

శృణ్వన్తు ఋషయః సర్వే పురాణం వేదసారజమ్ ।

పురా కాలేన మహతా కల్పేఽతీతే పునః పునః ॥ ౬॥

అస్మిన్నుపస్థితే కల్పే ప్రవృత్తే సృష్టికర్మణి ।

ముసీనాం షట్కులీనానాం బ్రువతామితరేతరమ్ ॥ ౭॥

ఇదం పరమిదం నేతి వివాదః సుమహానభూత్ ।

తేఽభిజగ్మర్విధాతారం బ్రహ్మణం ప్రష్ఠమవ్యయమ్ ॥ ౮॥

వాగ్భిర్విసయగర్భాభిః సర్వే ప్రాజ్ఞాలయోఽబ్రువన్ ।

త్వం హి సర్వజగద్ధాతా సర్వకారణకారణమ్ ॥ ౯॥

కః పుమాన్ సర్వతత్త్వేభ్యః పురాణః పరతః పరః ।

బ్రహ్మోవాచ ।

యతో వాచో నివర్తన్తే అప్రాప్య మనసా సహ ॥ ౧౦॥

యస్మాత్ సర్వమిదం బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేన్ద్రపూర్వకమ్ ।

సహ భూతేన్ద్రియైః సర్వైః ప్రథమం సమ్ప్రసూయతే ॥ ౧౧॥

ఏష దేవో మహాదేవః సర్వజ్ఞో జగదీశ్వరః ।

అయం తు పరయా భక్త్యా దృశ్యతే నాన్యథా క్వచిత్ ॥ ౧౨॥

రుద్రో హర్షిర్వర్షైవ తథాన్యే చ సురేశ్వరాః ।

భక్త్యా పరమయా తస్య నిత్యం దర్శనకాక్షిణః ॥ ౧౩॥

బహునాత్ర కిముక్తేన శివే భక్త్యా విముచ్యతే ।
 ప్రసాదాద్దేవతాభక్తిః ప్రసాదో భక్తిసంభవః ।
 యథేహాఙ్కరతో బీజం బీజతో వా యథాఙ్కరః ॥ ౧౪ ॥

తస్మాదీశప్రసాదార్థం యూయం గత్వా భువం ద్విజాః ।
 దీర్ఘసత్రం సమాకృధ్వం యూయం వర్షసహస్రకమ్ ॥ ౧౫ ॥

అముష్యైవాధ్వరేశస్య శివస్యైవ ప్రసాదతః ।
 వేదోక్తవిద్యాసారం తు జ్ఞాయతే సాధ్యసాధనమ్ ॥ ౧౬ ॥

మునయః ఊచుః ।
 అథ కిం పరమం సాధ్యం కిం వా తత్సాధనం పరమ్ ।
 సాధకః కీదృశస్తత్ర తదిదం బ్రూహి తత్త్వతః ॥ ౧౭ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
 సాధ్యం శివపదప్రాప్తిః సాధనం తస్య సేవనమ్ ।
 సాధకస్తత్ప్రసాదాద్యో నిత్యాదిఫలనిస్సృహః ॥ ౧౮ ॥

కర్మ కృత్వా తు వేదోక్తం తదర్చితమహాఫలమ్ ।
 పరమేశపదప్రాప్తిః సాలోక్యాదిక్రమాత్తతః ॥ ౧౯ ॥

తత్తద్భిక్త్యనుసారేణ సర్వేషాం పరమం ఫలమ్ ।
 తత్సాధనం బహువిధం సాక్షాదీశేన బోధితమ్ ॥ ౨౦ ॥

సజ్జిప్య తత్ర వః సారం సాధనం ప్రబ్రవీమ్యహమ్ ।
 శ్రోత్రేణ శ్రవణం తస్య వచసా కీర్తనం తథా ॥ ౨౧ ॥

మనసా మననం తస్య మహాసాధనముచ్యతే ।
 శ్రోతవ్యః కీర్తితవ్యశ్చ మన్తవ్యశ్చ మహేశ్వరః ॥ ౨౨ ॥

ఇతి శ్రుతిః ప్రమాణం నః సాధనేనామునా పరమ్ ।
 సాధ్యం వ్రజత సర్వార్థసాధనైకపరాయణాః ॥ ౨౩ ॥

ప్రత్యక్షం చక్షుషా దృష్ట్వా తత్ర లోకః ప్రవర్తతే ।
 అప్రత్యక్షం హి సర్వత్ర జ్ఞాత్వా శ్రోత్రేణ చేష్టతే ॥ ౨౪ ॥

తస్మాచ్ఛ్రవణమేవాదౌ శ్రుత్వా గురుముఖాద్ బుధః ।
 తతః సంసాధయేదన్యత్ కీర్తనం మననం సుధీః ॥ ౨౫ ॥

క్రమాన్మనసపర్యవై సాధనేఽస్మిన్ సుసాధితే ।

శివయోగో భవేత్తేన సాలోక్యాదిక్రమాచ్ఛనైః ॥ ౨౬॥

సర్వాఙ్గవ్యాధయః పశ్చాత్ సర్వానన్దశ్చ లీయతే ।

అభ్యాసాత్ క్లేశమేతద్ వై పశ్చాదాద్యన్తమఙ్గలమ్ ॥ ౨౭॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం సాధ్యసాధనవిచారం
నామ తృతీయాఽధ్యాయః ॥ ౧.౩॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశఙ్కరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౪. చతుర్థోఽధ్యాయః । శ్రవణకీర్తమననానాం శ్రేష్ఠత్వమ్ ।

మునయః ఊచుః ।

మననం కీదృశం బ్రహ్మఞ్చావణం చాపి కీదృశమ్ ।

కీర్తనం వా కథం తస్య కీర్తయైతద్యథాయథమ్ ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

పూజాజపేశగుణరూపవిలాసనామ్నాం

యుక్తిప్రియేణ మనసా పరిశోధనం యత్ ।

తత్సన్తతం మననమీశ్వరదృష్టిలభ్యం

సర్వేషు సాధనవరేష్వపి ముఖ్యముఖ్యమ్ ॥ ౨॥

గీతాత్మనా శ్రుతిపదేన చ భాషయా వా

శమ్భుప్రతాపగుణరూపవిలాసనామ్నమ్ ।

వాచా స్ఫుటం తు రసవత్ స్తవనం యదస్య

తత్కీర్తనం భవతి సాధనమత్ర మధ్యమ్ ॥ ౩॥

యేనాపి కేన కరణేన చ శబ్దపుణ్ణాం

యత్ర క్వచిచ్చివపరం శ్రవణేన్ద్రియేణ ।

స్త్రీకేలివద్ దృఢతరం ప్రణిధీయతే యత్

తద్వై బుధాః శ్రవణమత్ర జగత్ప్రసిద్ధమ్ ॥ ౪॥

సత్సఙ్గమేన భవతి శ్రవణం పురస్తాత్

సఙ్కీర్తనం పశుపతేరథ తద్ దృఢం స్యాత్ ।

సర్వోత్తమం భవతి తన్మననం తదనే
సర్వం హి సమ్భవతి శక్కరదృష్టిపాతే || ౫ ||

సూత ఉవాచ |

అస్మిన్ సాధనమాహాత్యే పురా వృత్తం మునీశ్వరాః |
యుష్మదర్థం ప్రవక్ష్యామి శృణుధ్వమవధానతః || ౬ ||

పురా మమ గురుర్యస్యః పరాశరమునేః సుతః |
తపశ్చవార సమ్భ్రాంతః సరస్వత్యాస్తథే శుభే || ౭ ||

గచ్ఛన్ యదృచ్ఛయా తత్ర విమానేనార్కరోచిషా |
సనత్కుమారో భగవాన్ దదర్శ మమ దేశికమ్ || ౮ ||

ధ్యానారూఢః ప్రబుద్ధోఽసౌ దదర్శ తమజాతృజమ్ |
ప్రణిపత్యాహ సమ్భ్రాంతః పరం కౌతూహలం మునిః || ౯ ||

దత్వాస్థ్యమస్మై ప్రదదౌ దేవయోగ్యం చ విష్టరమ్ |
ప్రసన్నః ప్రాహ తం ప్రహ్వాం ప్రభుర్గమ్భిరయా గిరా || ౧౦ ||

సనత్కుమార ఉవాచ

సత్యం వస్తు మునే దధ్యాః సాక్షాత్కరణగోచరః |
స శివోఽథ సహాయోఽత్ర తపశ్చరసి కింకృతే || ౧౧ ||

ఏవముక్తః కుమారేణ ప్రోవాచ స్వాశయం మునిః |
ధర్మార్థకామమోక్షాశ్చ వేదమార్గే కృతాదరాః || ౧౨ ||

బహుధా స్థాపితా లోకే మయా త్వత్కృపయా తథా |
ఏవం భూతస్య మేఽప్యేవం గురుభూతస్య సర్వతః || ౧౩ ||

ముక్తిసాధనకం జ్ఞానం నోదేతి పరమాద్భుతమ్ |
తపశ్చరామి ముక్త్యర్థం న జానే తత్ర కారణమ్ || ౧౪ ||

ఇత్థం కుమారో భగవాన్ వ్యాసేన మునినార్థితః |
సమర్థః ప్రాహ విప్రేన్యా నిశ్చయం ముక్తికారణమ్ || ౧౫ ||

శ్రవణం కీర్తనం శమోభర్మననం చ మహత్తరమ్ |
త్రయం సాధనముక్తం చ విద్యతే వేదసమ్మతమ్ || ౧౬ ||

పురాహమథ సమ్భ్రాంతో హ్యాన్యసాధనసమ్భ్రమః |
అవలే మన్దరే శైలే తపశ్చరణమాచరమ్ || ౧౭ ||

శివాజ్ఞయా తతః ప్రాప్తో భగవాన్ నన్దికేశ్వరః ।

స మే దయాలుర్భగవాన్ సర్వసాక్షీ గణేశ్వరః ॥ ౧౮॥

ఉవాచ మహ్యం సన్నేహం ముక్తిసాధనముత్తమమ్ ।

శ్రవణం కీర్తనం శమోభ్యర్చననం వేదసమ్మతమ్ ॥ ౧౯॥

త్రికం చ సాధనం ముక్తేః శివేన మమ భాషితమ్ ।

శ్రవణాదిత్రికం బ్రహ్మాన్ కురుష్యేతి ముహుర్ముహుః ॥ ౨౦॥

ఏవముక్త్యా తతో వ్యాసం సానుగో విధినన్దనః ।

జగామ స్వవిమానేన పదం పరమశోభనమ్ ॥ ౨౧॥

ఏవముక్తం సమాసేన పూర్వవృత్తాన్తముత్తమమ్ ।

ఋషయః ఉచుః ।

శ్రవణాదిత్రయం సూత ముక్త్యుపాయస్త్యయేరితః ॥ ౨౨॥

శ్రవణాదిత్రికేశక్తః కిం కృత్వా ముచ్యతే జనః ।

అయత్సేనైవ ముక్తిః స్యాత్ కర్మణా కేన హేతునా ॥ ౨౩॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం సాధ్యసాధనఖణ్డే
చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ ౧.౪॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౫. పంచమోఽధ్యాయః । శివల్లింగమహిమవర్ణనమ్ ।

సూత ఉవాచ ।

శ్రవణాదిత్రికేశక్తో లింగం వేరం చ శాంకరమ్ ।

సంస్థాప్య నిత్యమభ్యర్చ్య తరేత్ సంసారసాగరమ్ ॥ ౧॥

అపి ద్రవ్యం వహేదేవ యథాబలమవచ్చయన్ ।

అర్పయేల్లింగవేరార్థమర్చయేదపి సన్తతమ్ ॥ ౨॥

మణ్డపం గోపురం తీర్థం మఠం క్షేత్రం తథోత్సవమ్ ।

వస్త్రం గన్ధం చ మాల్యం చ ధూపం దీపం చ భక్తితః ॥ ౩॥

వివిధాన్నం చ నైవేద్యమపూపవ్యజ్ఞనైర్యుతమ్ ।

ఛత్రం ధ్వజం చ వ్యజనం చామరం చాపి సాజ్ఞకమ్ ॥ ౪ ॥

రాజోపచారవత్ సర్వం ధారయేల్లిజ్జవేరయోః ।

ప్రదక్షిణాం నమస్కారం యథాశక్తి జపం తథా ॥ ౫ ॥

ఆవాహనాది సర్గాంతం నిత్యం కుర్యాత్ సుభక్తితః ।

ఇత్థమభ్యర్చ్యయన్ దేవం లిజ్జే వేరే చ శాఙ్కరే ॥ ౬ ॥

సిద్ధిమేతి శివప్రీత్యా హిత్యాపి శ్రవణాదికమ్ ।

లిజ్జవేరార్చనామాత్రాస్మృక్తాః పుర్వే మహాజనాః ॥ ౭ ॥

మునయ ఉచుః ।

వేరమాత్రే తు సర్వత్ర పూజ్యన్తే దేవతాగణాః ।

లిజ్జే వేరే చ సర్వత్ర కథం సమ్పూజ్యతే శివః ॥ ౮ ॥

సూత ఉవాచ ।

అహో మునీశ్వరాః పుణ్యం ప్రశ్నమేతన్మహాద్భుతమ్ ।

అత్ర వక్తా మహాదేవో నాన్యోఽస్తి పురుషః క్వచిత్ ॥ ౯ ॥

శివేనోక్తం ప్రవక్ష్యామి క్రమాద్ గురుముఖాచ్ఛృతమ్ ।

శివైకో బ్రహ్మరూపత్వాన్నిష్కలః పరికీర్తితః ॥ ౧౦ ॥

రూపిత్యాత్ సకలస్తద్వత్తస్మాత్ సకలన్నిష్కలః ।

నిష్కలత్వాన్నిరాకారం లిజ్జం తస్య సమాగతమ్ ॥ ౧౧ ॥

సకలత్వాత్ తథా వేరం సాకారం తస్య సజ్జతమ్ ।

సకలాకలరూపత్వాద్ బ్రహ్మశబ్దాభిధః పరః ॥ ౧౨ ॥

అపి లిజ్జే చ వేరే చ నిత్యమభ్యర్చ్యతే జనైః ।

అబ్రహ్మత్వాత్తదన్యేషాం నిష్కలత్వం న హి క్వచిత్ ॥ ౧౩ ॥

తస్మాత్తే నిష్కలే లిజ్జే నారాధ్యన్తే సురేశ్వరాః ।

అబ్రహ్మత్వాచ్చ జీవత్వాత్తథాన్యే దేవతాగణాః ॥ ౧౪ ॥

తూష్టిం సకలమాత్రత్వాదర్చ్యన్తే వేరమాత్రకే ।

జీవత్వం శఙ్కరాన్యేషాం బ్రహ్మత్వం శఙ్కరస్య చ ॥ ౧౫ ॥

వేదాన్తసారసంసిద్ధం ప్రణవార్థే ప్రకాశనాత్ ।

ఏవమేవ పురా పృష్టో మన్దరే నన్దికేశ్వరః ॥ ౧౬ ॥

సనత్కుమారమునినా బ్రహ్మపుత్రేణ ధీమతా ।

సనత్కుమార ఉవాచ ।
 శివాన్యదేవవశ్యానాం సర్వేషామపి సర్వతః ॥ ౧౭ ॥
 వేరమాత్రం చ పూజార్థం శ్రుతం దృష్టం చ భూరిశః ।
 శివమాత్రస్య పూజాయాం లింగం వేరం చ దృశ్యతే ॥ ౧౮ ॥
 ఆతస్తద్ బ్రూహి కల్యాణ తత్త్వం మే సాధుబోధనమ్ ।
 నన్దికేశ్వర ఉవాచ ।
 అనుత్తరమిమం ప్రశ్నం రహస్యం బ్రహ్మలక్షణమ్ ॥ ౧౯ ॥
 కథయామి శివేనోక్తం భక్తియుక్తస్య తేనఘ ।
 శివస్య బ్రహ్మరూపత్వాన్నిష్కలత్వాచ్చ నిష్కలమ్ ॥ ౨౦ ॥
 లింగం తస్యైవ పూజాయాం సర్వవేదేషు సమ్మతమ్ ।
 తస్యైవ సకలత్వాచ్చ తథా సకలనిష్కలమ్ ॥ ౨౧ ॥
 సకలం చ తథా వేరం పూజాయాం తోకసమ్మతమ్ ।
 శివాన్యేషాం చ జీవత్వాత్ సకలత్వాచ్చ సర్వతః ॥ ౨౨ ॥
 వేరమాత్రం చ పూజాయాం సమ్మతం వేదనిర్ణయే ।
 స్వావిర్భావే చ దేవానాం సకలం రూపమేవ హి ॥ ౨౩ ॥
 శివస్య లింగం వేరం చ దర్శనే దృశ్యతే ఖలు ।
 సనత్కుమార ఉవాచ ।
 ఉక్తం త్వయా మహాభాగ లింగవేరప్రచారణమ్ ॥ ౨౪ ॥
 శివస్య చ తదన్యేషాం విభజ్య పరమార్థతః ।
 తస్మాత్తదేవ పరమం లింగం వేరాదిసమ్భవమ్ ॥ ౨౫ ॥
 శ్రోతుమిచ్ఛామి యోగీంద్ర లింగావిర్భావలక్షణమ్ ।
 నన్దికేశ్వర ఉవాచ ।
 శృణు వత్స భవతీన్ద్ర త్యా వక్ష్యామి పరమార్థతః ॥ ౨౬ ॥
 పురా కల్పే మహాకాలే ప్రపన్నే లోకవిశ్రుతే ।
 ఆయుధ్యేతాం మహాత్మానౌ బ్రహ్మవిష్ణూ పరస్పరమ్ ॥ ౨౭ ॥
 తయోర్మానం నిరాకర్తుం తన్మధ్యే పరమేశ్వరః ।
 నిష్కలస్తమ్భరూపేణ స్వరూపం సమదర్శయత్ ॥ ౨౮ ॥
 తతః స్వలింగచిహ్నత్వాత్ స్తమ్భతో నిష్కలం శివః ।

స్వలిక్ష్ణం దర్శయామాస జగతాం హితకామ్యయా ॥ ౨౯ ॥

తదాప్రభృతి లోకేషు నిష్కలం లిజ్జమైశ్వరమ్ ।
సకలం చ తథా వేరం శివస్యైవ ప్రకల్పితమ్ ॥ ౩౦ ॥

శివాన్యేషాం తు దేవానాం వేరమాత్రం ప్రకల్పితమ్ ।
తత్తద్ వేరం తు దేవానాం తత్తద్భోగప్రదం శుభమ్ ।
శివస్య లిజ్జవేరత్వం భోగమోక్షప్రదం శుభమ్ ॥ ౩౧ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం శివలిజ్జమహిమవర్ణనం
నామ పంచమోఽధ్యాయః ॥ ౧.౫ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౬. షష్ఠోఽధ్యాయః । కైలాసయాత్రావర్ణనమ్ ।

నన్దికేశ్వర ఉవాచ ।

పురా కదాచిద్యోగీంద్ర విష్ణుర్విషధరాసనః ।
సుషోష పరయా భూత్యా స్వానుగైరపి సంవృతః ॥ ౧ ॥

యదృచ్ఛయాగతస్తత్ర బ్రహ్మో బ్రహ్మవిదాం వరః ।
అప్రచ్ఛత్ పుణ్డరీకాక్షం శయానం సర్వసుందరమ్ ॥ ౨ ॥

కస్త్యం పురుషవచ్ఛేషే దృష్ట్వా మామపి దృప్తవత్ ।
ఉత్తిష్ఠ వత్స మాం పశ్య తవ నాథమిహోగతమ్ ॥ ౩ ॥

ఆగతం గురుమారాధ్యం దృష్ట్వా యో దృప్తవచ్ఛరేత్ ।
ద్రోహిణస్తస్య మూఢస్య ప్రాయశ్చిత్తం విధీయతే ॥ ౪ ॥

ఇతి శ్రుత్వా వచః క్రుద్ధో బహిః శాన్తవదాచరన్ ।
స్వస్తి తే స్వాగతం వత్స తిష్ఠ పీఠమితో విశ ॥ ౫ ॥

కిము తే వ్యగ్రవద్యక్తం విభాతి విషమేక్షణమ్ ।
బ్రహ్మోవాచ -

వత్స విష్ణో మహామానమాగతం కాలవేగతః ॥ ౬ ॥

పితామహశ్చ జగతః పాతా చ తవ వత్సక ।

విష్ణురువాచ -

మత్సం జగదిదం వత్స మనుషే త్వం హి చోరవత్ ॥ ౭॥

మన్నాభికమలాజ్ఞాతః పుత్రస్తవం భాషసే వృథా ।

నస్తికేశ్వర ఉవాచ ।

ఏవం హి వదతోస్తత్ర ముగ్ధయోరజయోస్తదా ॥ ౮॥

అహమేవ వరో న త్వమహం ప్రభురహం ప్రభుః ।

పరస్పరం హస్తకామౌ చక్రతుః సమరోద్యమమ్ ॥ ౯॥

యుయుధాతేఽమరౌ వీరౌ హంసపక్షిన్ద్రవాహనౌ ।

వైరశ్చూష్య వైష్ణవాశ్చైవం మిథో యుయుధిరే తదా ॥ ౧౦॥

తావద్విమానగతయః సర్వా వై దేవజాతయః ।

దిదృక్షవః సమాజగ్ముః సమరం తం మహాద్భుతమ్ ॥ ౧౧॥

క్షిపస్తః పుష్పవర్షాణి పశ్యస్తః స్వైరమమృరే ।

సుపర్ణవాహనస్తత్ర క్రుద్ధో వై బ్రహ్మవక్షసి ॥ ౧౨॥

ముమోచ బాణానసహస్రస్రాంశ్చ వివిధాన్ బహూన్ ।

ముమోచాథ విధిః క్రుద్ధో విష్ణోరురసి దుఃసహన్ ॥ ౧౩॥

బాణాననలసజ్కాశానస్రాంశ్చ బహుశస్తదా ।

తదాశ్చర్యమితి స్పష్టం తయోః సమరగోచరమ్ ॥ ౧౪॥

సమీక్ష్య దైవతగణాః శశంసుర్భృశమాకులాః ।

తతో విష్ణుః సుసజ్కృద్ధః శ్వసన్ వ్యసనకర్మితః ॥ ౧౫॥

మాహేశ్వరాస్త్రం మతిమాన్ సన్దధే బ్రహ్మణోపరి ।

తతో బ్రహ్మ భృశం క్రుద్ధః కమ్పయన్ విశ్వమేవ హి ॥ ౧౬॥

ఆస్త్రం పాశుపతం ఘోరం సన్దధే విష్ణువక్షసి ।

తతస్తదుత్థితం వ్యోమ్ని తపనాయుతసన్నిభమ్ ॥ ౧౭॥

సహస్రముఖమత్యుగ్రం చణ్డవాతభయఙ్కరమ్ ।

ఆస్త్రద్వయమిదం తత్ర బ్రహ్మవిష్ణోర్భయఙ్కరమ్ ॥ ౧౮॥

ఇత్థం బభూవ సమరం బ్రహ్మవిష్ణోః పరస్పరమ్ ।

తతో దేవగణాః సర్వే విషణ్ణా భృశమాకులాః ।

ఊచుః పరస్పరం తాత రాజక్షోభే యథా ద్విజాః ॥ ౧౯॥

సృష్టిః స్థితిశ్చ సంహారస్తిరోభావోఽప్యనుగ్రహః ।

యస్మాత్ ప్రవర్తతే తస్మై బ్రహ్మణే చ త్రిశూలినే ॥ ౨౦॥

అశక్యమన్యైర్యదనుగ్రహం వినా

తృణక్షయోఽప్యత్ర యదృచ్ఛయా క్వచిత్ ॥ ౨౧॥

ఇతి దేవా భయం కృత్వా విచిన్వన్తః శివక్షయమ్ ।

జగ్ముః కైలాసశిఖరం యత్రాస్తే చన్ద్రశేఖరః ॥ ౨౨॥

దృష్ట్వైవమమరా హృష్టాః పదం తత్పారమేశ్వరమ్ ।

ప్రణేమః ప్రణవాకారం ప్రవిష్టాస్తత్ర సద్మని ॥ ౨౩॥

తేఽపి తత్ర సభామధ్యే మణ్డపే మణివిష్టరే ।

విరాజమానముమయా దదృశుర్దేవపుంజవమ్ ॥ ౨౪॥

సవ్యోత్తరేతరపదం తదర్చితకరాముంజమ్ ।

స్వగణైః సర్వతో జుష్టం సర్వలక్షణలక్షితమ్ ॥ ౨౫॥

వీజ్యమానం విశేషజ్ఞైః స్త్రీజనైస్తీవ్రభావనైః ।

శంస్యమానం సదా వేదైరనుగృహ్ణాన్తమీశ్వరమ్ ॥ ౨౬॥

దృష్ట్వైవమిశమమరాః సన్తోషసలితేక్షణాః ।

దణ్డవాద్ దూరతో వత్స నమశ్చక్ర్రుర్మహాగణాః ॥ ౨౭॥

తానవేక్ష్య పతిర్దేవాన్ సమీపే చాహ్వాయద్ గణైః ।

అథ సంహ్లాదయన్ దేవాన్ దేవో దేవశిఖామణిః ।

అవోచదథ గమ్భీరం వచనం మధుమంజులమ్ ॥ ౨౮॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం దేవానాం కైలాసయాత్రావర్ణనం

నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ ౧.౬ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౭. సప్తమోఽధ్యాయః । సమరే శంఖానలస్తమ్భవిష్కారః ।

ఈశ్వర ఉవాచ ।

వత్సకాః స్వస్తి వః కచ్చిద్వర్తతే మమ శాసనాత్ ।

జగచ్చ దేవతావంశః స్వస్వకర్మణి కిం న వా ॥ ౧॥

ప్రాగేవ విదితం యుద్ధం బ్రహ్మవిష్ణోర్మయా సురాః ।

భవతామభితాపేన పౌనరుక్త్యేన భాషితమ్ ॥ ౨॥

ఇతి సస్మితయా మాధ్వా కుమార పరిభాషయా ।

సమతోషయదమ్భాయాః స పతిస్తత్సరవ్రజమ్ ॥ ౩॥

అథ యుద్ధాజ్ఞం గన్తుం హరిధాత్రోరథీశ్వరః ।

ఆజ్ఞాపయద్గణేశానాం శతం తత్రైవ సంసది ॥ ౪॥

తతో వాద్యం బహువిధం ప్రయాణాయ పరేశితుః ।

గణేశ్వరాశ్చ సన్నద్ధా నానావాహనభూషణాః ॥ ౫॥

ప్రణవాకారమాద్యన్తం పంచమణ్డలమణ్డితమ్ ।

ఆరురోహ రథం భద్రమమ్బికాపతిరీశ్వరః ।

ససూనుగణమిన్ద్రాద్యాః సర్వైఃప్యనుయయుః సురాః ॥ ౬॥

చిత్రధ్వజవ్యజనచామరపుష్పవర్ష-

సజ్జీతనృత్యనివహైరపి వాద్యవర్తైః ।

సమ్మానితః పశుపతిః పరయా చ దేవ్యా

సాకం తయోః సమరభూమిమగాత్ ససైన్యః ॥ ౭॥

సమీక్ష్య తు తయోర్యుద్ధం నిగూఢోఽభ్రం సమాస్థితః ।

సమాప్తవాద్యనిర్ఘోషః శాస్త్రోరుగణనిఃస్వనః ॥ ౮॥

అథ బ్రహ్మచ్యుతో వీరో హస్తుకామా పరస్పరమ్ ।

మాహేశ్వరేణ చాస్త్రేణ తథా పాశుపతేన చ ॥ ౯॥

అస్త్రజ్ఞాలైరథో దగ్ధం బ్రహ్మవిష్ణోర్జగత్త్రయమ్ ।

ఈశోఽపి తం నిరీక్ష్యాథ హ్యకాలప్రలయం భృశమ్ ॥ ౧౦॥

మహానలస్తమ్భవిభీషణాకృతి-

ర్షభూవ తన్మధ్యతలే స నిష్కలః ॥ ౧౧॥

తే ఆస్త్రే చాపి సజ్జ్వాలే లోకసంహరణక్షమే ।

నిపేతతుః క్షణేనైవ హ్యవిర్భూతే మహానలే ॥ ౧౨॥

దృష్ట్వా తదద్భుతం చిత్రమస్త్రశాన్తికరం శుభమ్ ।

కిమేతదద్భుతాకారమిత్యూచుశ్చ పరస్పరమ్ ॥ ౧౩॥

ఆతీన్ద్రియమిదం స్తమ్భమగ్నిరూపం కిముత్థితమ్ |
 అస్యోర్ధ్వమపి చాధశ్చ ఆవయోర్లక్ష్యమేవ హి || ౧౪||
 ఇతి వ్యవస్థితౌ వీరౌ మిలితౌ వీరమానినౌ |
 తత్పరౌ తత్పరీక్షార్థం ప్రతస్థాతేఽథ సత్వరమ్ || ౧౫||
 ఆవయోర్మిశ్రయోస్తత్ర కార్యమేకం న సమ్భవేత్ |
 ఇత్యుక్తౌ సూకరతనుర్విష్ణుస్తస్యాదిమీయివాన్ || ౧౬||
 తథా బ్రహ్మౌ హంసతనుస్తదంతం వీక్షితుం యయౌ |
 భిత్వా పాతాలనిలయం గత్వా దూరతరం హరిః || ౧౭||
 నాపశ్యత్తస్య సంస్థానం స్తమ్భస్యానలవర్చసః |
 శ్రాన్తః స సూకరహరిః ప్రాప పూర్వం రణాఙ్గణమ్ || ౧౮||
 అథ గచ్ఛంస్తు వ్యోమ్నా చ విధిస్తాత పితా తవ |
 దదర్శ కేతకీపుష్పం కిఞ్చిద్విచ్యుతమద్భుతమ్ || ౧౯||
 అతిసౌరభ్యమప్లూనం బహువర్షచ్యుతం తథా |
 అన్వీక్ష్య చ తయోః కృత్యం భగవాన్ పరమేశ్వరః || ౨౦||
 పరిహాసం తు కృతవాన్కమ్పనాచ్ఛలితం శిరః |
 తస్మాత్తావనగుహ్లాతుం చ్యుతం కేతకముత్తమమ్ || ౨౧||
 కిం త్వం పతసి పుష్పేశ పుష్పరాట్ కేన వై ధృతః |
 ఆదిమస్యాప్రమేయస్య స్తమ్భమధ్యాచ్యుతశ్చిరమ్ || ౨౨||
 న సమ్పశ్యామి తస్మాత్త్వం జహ్యశామస్తదర్శనే |
 అస్యాస్తస్య చ నేవార్థం హంసమూర్తిరిహోగతః || ౨౩||
 ఇతః పరం సఖే మేఽద్య త్వయా కర్తవ్యమీప్సితమ్ |
 మయా సహ త్వయా వాచ్యమేతద్విష్ణోశ్చ సన్నిధౌ || ౨౪||
 స్తమ్భాన్తో వీక్షితో ధాత్రా తత్ర సాక్ష్యహమచ్యుత |
 ఇత్యుక్తౌ కేతకం తత్ర ప్రణనామ పునః పునః |
 అసత్యమపి శస్తం స్యాదాపదీత్యనుశాసనమ్ || ౨౫||
 సమీక్ష్య తత్రాచ్యుతమాయతశ్రమం
 ప్రనష్టహర్షం తు ననర్త హర్షాత్ |

ఉవాచ చైనం పరమార్థమమ్యతం
షణ్ణాత్తవాదః స విధిస్తతోఽచ్యుతమ్ || ౨౬||

స్తమ్భాగ్రమేతత్ సముదీక్షితం హరే
తత్త్రివ సాక్షీ నను కేతకం త్విదమ్ |
తతోఽవదత్తత్ర హి కేతకం మృషా
తథేతి తద్ధాతృవచస్తదన్తికే || ౨౭||

హరిశ్చ తత్సత్యమితివ చిన్తయం-
శ్చకార తస్మై విధయే నమః స్వయమ్ |
షోడశైరుపచారైశ్చ పూజయామాస తం విధిమ్ || ౨౮||

విధిం ప్రహర్తుం శతమగ్నులిజ్జతః
స ఈశ్వరస్తత్ర బభూవ సాకృతిః |
సముత్థితః స్వామివిలోకనాత్ పునః
ప్రకమ్పపాణిః పరిగృహ్య తత్పదమ్ || ౨౯||

ఆద్యన్తహీనవపుషి త్వయి మోహబుద్ధ్యా
భూయాన్ విమర్శ ఇహ నావతి కామనోత్థః |
స త్వం ప్రసీద కరుణాకర కశ్మలం నౌ
మృష్టం క్షమస్వ విహితం భవతైవ కేల్యా || ౩౦||

ఈశ్వర ఉవాచ |
వత్స ప్రసన్నోఽస్మి హరే యతస్త్య-
మీశత్యమిచ్ఛన్నపి సత్యవాక్యమ్ |
బ్రూయాస్తతస్తే భవితా జనేషు
సామ్యం మయా సత్కృతిరప్యలప్సి || ౩౧||

ఇతః పరం తే పృథగాత్మనశ్చ
క్షేత్రప్రతిష్ఠోత్సవపూజనం చ || ౩౨||

ఇతి దేవః పురా ప్రీతః సత్యేన హరయే పరమ్ |
దదౌ స్వసామ్యమత్యర్థం దేవసజ్ఞే చ పశ్యతి || ౩౩||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయామనలస్తమ్భావిష్కారవర్ణనం
నామ సప్తమోఽధ్యాయః || ౧.౭||

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥
విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౮. అష్టమోఽధ్యాయః । బ్రహ్మోపరి శివస్యానుగ్రహః ।

నన్దికేశ్వర ఉవాచ ।

ససర్జాథ మహాదేవః పురుషం కఞ్చిదదుభుతమ్ ।

భైరవాఖ్యం భ్రువోర్మధ్యాద్ బ్రహ్మాదర్పజిఘాంసయా ॥ ౧ ॥

స వై తదా తత్ర పతిం ప్రణమ్య శివమగ్గణే ।

కిం కార్యం కరవాణ్యత్ర శీఘ్రమాజ్ఞాపయ ప్రభో ॥ ౨ ॥

శివ ఉవాచ ।

వత్స యోఽయం విధిః సాక్షాజ్జగతామాద్యదైవతమ్ ।

నూనమర్చయ ఖడ్గేన తిగ్మేన జవసా పరమ్ ॥ ౩ ॥

స వై గృహీత్వైకకరేణ కేశం

తత్పంచమం దృప్తమసత్యభాషిణమ్ ।

ఛిత్వా శిరో హ్యస్య నిహస్తుముద్యతః

ప్రకమ్పయన్ ఖడ్గమతిస్ఫుటం కరైః ॥ ౪ ॥

పితా తవోత్సృష్టవిభూషణామృత-

స్రగుత్తరీయామలకేశసంహతిః ।

ప్రవాతరమ్భేవ లతేవ చఞ్చులః

పపాత వై భైరవపాదపఙ్కజే ॥ ౫ ॥

తావద్విధిం తాత దిదృక్షురచ్యుతః

కృపాలురస్మత్ప్రతిపాదపల్లవమ్ ।

నిషిచ్య బాష్పైరవదత్ కృతాఞ్జలి-

ర్యథా శిశుః స్వం పితరం కలాక్షరమ్ ॥ ౬ ॥

అచ్యుత ఉవాచ ।

త్వయా ప్రయత్నేన పురా హి దత్తం

యదస్య పఞ్చాననమీశ చిహ్నమ్ ।

తస్మాత్ క్షమస్వాద్యమనుగ్రహార్హం

కురు ప్రసాదం విధయే హ్యముష్టై ॥ ౭ ॥

ఇత్యర్థితోఽమృతేనేశస్తుష్టః సురగణాఙ్గణే ।
 నివర్తయామాస తదా ఖైరవం బ్రహ్మదణ్డతః ॥ ౮ ॥
 అథాహ దేవః కిత్తవం విధిం విగతకన్ధరమ్ ।
 బ్రహ్మాంస్త్యమర్హణాకాఙ్క్షీ శరేశత్వం సమాస్థితః ॥ ౯ ॥
 నాతస్తే సత్కృతిర్లోకే భూయాత్ స్థానోత్సవాదికమ్ ।
 బ్రహ్మోవాచ -
 స్వామిన్ ప్రసీదాద్య మహావిభూతే
 మన్యే వరం మే శిరసః ప్రమోక్షమ్ ॥ ౧౦ ॥
 నమస్తుభ్యం భగవతే బన్ధవే విశ్వయోనయే ।
 సహిష్టవే చ దోషాణాం శమ్యువే తైలధన్వనే ॥ ౧౧ ॥
 ఈశ్వర ఉవాచ ।
 అరాజభయమేతద్వై జగత్ సర్వం నశిష్యతి ।
 తతస్త్యం జహి దణ్డార్హం వహ లోకధురం శిశో ॥ ౧౨ ॥
 వరం దదామి తే తత్ర గృహాణ దుర్లభం పరమ్ ।
 వైతానికేషు గృహ్యేషు యజ్ఞేషు చ భవాన్ గురుః ॥ ౧౩ ॥
 నిష్ఫలస్త్యదృతే యజ్ఞః సాఙ్గశ్చ సహదక్షిణః ।
 అథాహ దేవః కిత్తవం కేతకం కూటసాక్షిణమ్ ॥ ౧౪ ॥
 రే రే కేతక దుష్టస్త్యం శర దూరమితో వ్రజ ।
 మమాపి ప్రేమ తే పుష్యే మాభూత్పూజాస్వితః పరమ్ ॥ ౧౫ ॥
 ఇత్యుక్తే తత్ర దేవేన కేతకం దేవజాతయః ।
 సర్వా నివారయామాసుస్తత్పాస్వాదన్యతస్తదా ॥ ౧౬ ॥
 కేతక ఉవాచ ।
 నమస్తే నాథ మే జన్మ నిష్ఫలం భవదాఙ్గయా ।
 సఫలం క్రియతాం తాత క్షమ్యతాం మమ కిల్బిషమ్ ॥ ౧౭ ॥
 జ్ఞానాజ్ఞానకృతం పాపం నాశయత్యేవ తే స్మృతిః ।
 తాదృశే త్వయి దృష్టే మే మిథ్యాదోషః కుతో భవేత్ ॥ ౧౮ ॥
 తథా స్తుతస్తు భగవాన్ కేతకేన సభాస్థలే ।
 న మే త్వద్ధారణం యోగ్యం సత్యవాగహమీశ్వరః ॥ ౧౯ ॥

మదీయాస్తాం ధరిష్యన్తి జన్మ తే సఫలం తతః ।

త్వం వై వితానవ్యాజేన మమోపరి భవిష్యసి ॥ ౨౦॥

ఇత్యనుగృహ్య భగవాన్ కేతకం విధిమాధవౌ ।

విరరాజ సభామధ్యే సర్వదేవైరభిష్టుతః ॥ ౨౧॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం శివానుగ్రహవర్ణనం
నామాష్టమోఽధ్యాయః ॥ ౧.౮॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౯. నవమోఽధ్యాయః । శివస్యాత్మనో మహేశ్వరాభిధానమ్ ।

నన్దికేశ్వర ఉవాచ ।

తత్రాన్తరే తౌ చ నాథం ప్రణమ్య విధిమాధవౌ ।

బద్ధాఙ్గులిపుటౌ తూష్ణీం తస్థతుర్దక్షవామగౌ ॥ ౧॥

తత్ర సంస్థాప్య తౌ దేవం సకుటుమ్బం వరాసనే ।

పూజయామాసతుః పూజ్యం పుణ్యైః పురుషవస్తుభిః ॥ ౨॥

పౌరుషం ప్రాకృతం వస్తు జ్ఞేయం దీర్ఘాల్పకాలికమ్ ।

హారనూపురకేయూరకీరీటమణికుణ్డలైః ॥ ౩॥

యజ్ఞసూత్రోత్తరీయస్త్వైమమాల్కాఙ్గులీయకైః ।

పుష్పతామ్బూలకర్పూరచందనాగురులేపనైః ॥ ౪॥

ధూపదీపసితచ్చత్రవ్యజనధ్వజచామరైః ।

అన్యైర్దివ్యోపహారైశ్చ వాఙ్మనోతీతవైభవైః ॥ ౫॥

పతియోగ్యైః పశ్యలభ్యైస్తౌ సమార్చయతాం పతిమ్ ।

యద్యచ్ఛ్రేష్ఠతమం వస్తు పతియోగ్యం హితధ్వజ ॥ ౬॥

తద్వస్త్యఖిలమీశోఽపి పారమృత్యుచికిర్షయా ।

సభ్యానాం ప్రదదౌ హృష్టః పృథక్ తత్ర యథాక్రమమ్ ॥ ౭॥

కోలాహలో మహానాసీత్తత్ర తద్వస్తు గృహ్యతామ్ ।

తత్రైవ బ్రహ్మవిష్ణుభ్యాం చార్చితః శంకరః పురా ॥ ౮॥

ప్రసన్నః ప్రాహ తౌ నమ్రా సస్మితం భక్తివర్ధనః ।
 ఈశ్వర ఉవాచ ।
 తుష్టోఽహమద్య వాం వత్సో పూజయాస్మిన్ మహాదినే ॥ ౯॥
 దినమేతత్తతః పుణ్యం భవిష్యతి మహత్తరమ్ ।
 శివరాత్రిరితి ఖ్యాతా తిథిరేషా మమ ప్రియా ॥ ౧౦॥
 ఏతత్కాలే తు యః కుర్యాత్ పూజాం మల్లిజవేరయోః ।
 కుర్యాత్ స జగతః కృత్యం స్థితిసర్గాదికం పుమాన్ ॥ ౧౧॥
 శివరాత్రావహోరాత్రం నిరాహారో జితేన్ద్రియః ।
 అర్చయేద్వా యథాన్యాయం యథాబలమవశ్చుకః ॥ ౧౨॥
 యత్ఫలం మమ పూజాయాం వర్షమేకం నిరన్తరమ్ ।
 తత్ఫలం లభతే సద్యః శివరాత్రౌ మదర్చనాత్ ॥ ౧౩॥
 మద్ధర్మవృద్ధికాలోఽయం చన్ద్రకాల ఇవామ్బుధేః ।
 ప్రతిష్ఠాద్యుత్సవో యత్ర మామకో మజ్జలాయనః ॥ ౧౪॥
 యత్పునః స్తమ్భరూపేణ స్వావిరాసమహం పురా ।
 స కాలో మార్గశీర్షే తు స్యాదార్ద్రాఋక్షమర్భకౌ ॥ ౧౫॥
 ఆర్ద్రాయాం మార్గశీర్షే తు యః పశ్యేన్మాముమాసఖమ్ ।
 మద్వేరమపి వా లింగం స గుహాదపి మే ప్రియః ॥ ౧౬॥
 అలం దర్శనమాత్రేణ ఫలం తస్మిన్ దినే శుభే ।
 అభ్యర్చనం చేదధికం ఫలం వాచామగోచరమ్ ॥ ౧౭॥
 రణరంజితలేఽముష్మిన్ యదహం లిజవర్మణా ।
 జృమ్భితో లిజవత్తస్మాల్లిజస్థానమిదం భవేత్ ॥ ౧౮॥
 అనాద్యన్తమిదం స్తమ్భమణుమాత్రం భవిష్యతి ।
 దర్శనార్థం హి జగతాం పూజనార్థం హి పుత్రకౌ ॥ ౧౯॥
 భోగావహమిదం లింగం భుక్తిముక్త్యేకసాధనమ్ ।
 దర్శనస్పర్శనధ్యానాజ్ఞస్తానాం జన్మమోచనమ్ ॥ ౨౦॥
 అనలాచలసంకౌశం యదిదం లిజముత్థితమ్ ।
 అరుణాచలమిత్యేవ తదిదం ఖ్యాతిమేష్యతి ॥ ౨౧॥

అత్ర తీర్థం చ బహుధా భవిష్యతి మహాత్తరమ్ |
 ముక్తిరప్యత్ర జన్మానాం వాసేన మరణేన చ || ౨౨||
 రథోత్సవాదికల్యాణం జనావాసం తు సర్వతః |
 అత్ర దత్తం హుతం జప్తం సర్వం కోటిగుణం భవేత్ || ౨౩||
 మత్తేత్రాదపి సర్వస్మాత్ క్షేత్రమేతన్మహాత్తరమ్ |
 అత్ర సంస్మృతిమాత్రేణ ముక్తిర్భవతి దేహినామ్ || ౨౪||
 తస్మాన్మహాత్తరమిదం క్షేత్రమత్యన్తశోభనమ్ |
 సర్వకల్యాణసంపూర్ణం సర్వముక్తికరం శుభమ్ || ౨౫||
 అర్చయిత్వాత్ర మామేవ లిజ్గే లిజ్గేనమీశ్వరమ్ |
 సాలోక్యం చైవ సామీప్యం సారూప్యం సార్థిరేవ చ || ౨౬||
 సాయుజ్యమితి పఞ్చోతే క్రియాదీనాం ఫలం మతమ్ |
 సర్వేఽపి యూయం సకలం ప్రాప్స్యథాశు మనోరథమ్ || ౨౭||
 నన్దికేశ్వర ఉవాచ |
 ఇత్యనుగృహ్య భగవాన్ విసితౌ విధిమాధవౌ |
 యత్పూర్వం ప్రహతం యుద్ధే తయోః సైన్యం పరస్పరమ్ || ౨౮||
 తదుత్థాపయదత్యర్థం స్వశక్త్యామృతధారయా |
 తయోర్మౌఢ్యం చ వైరం చ వ్యపనేతుమువాచ తౌ || ౨౯||
 సకలం నిష్కలం చేతి స్వరూపద్వయమస్తి మే |
 నాన్యస్య కస్యచిత్తస్మాదన్యః సర్వోఽప్యనీశ్వరః || ౩౦||
 పురస్తాత్ స్తమ్భరూపేణ పశ్చాద్ రూపేణ చార్భకౌ |
 బ్రహ్మాత్వం నిష్కలం ప్రోక్తమీశతవ్యం సకలం తథా || ౩౧||
 ద్వయం మమైవ సంసిద్ధం న మదన్యస్య కస్యచిత్ |
 తస్మాదీశతవ్యమన్యేషాం యువయోరపి న క్వచిత్ || ౩౨||
 తదజ్ఞానేన వాం వృత్తమీశమానం మహాద్భుతమ్ |
 తన్నిరాకర్తుమత్రైవముత్థితోఽహం రణక్షితౌ || ౩౩||
 త్యజతం మానమాత్మీయం మయీశే కురుతం మతిమ్ |
 మత్ప్రసాదేన లోకేషు సర్వోఽప్యర్థః ప్రకాశతే || ౩౪||

గురుక్షీర్వ్యజ్ఞాకం తత్ర ప్రమాణం వా పునః పునః ।
 బ్రహ్మతత్త్వమిదం గూఢం భవత్ప్రీత్యా భణామ్యహమ్ ॥ ౩౫॥
 అహమేవ పరం బ్రహ్మ మత్స్వరూపం కలాకలమ్ ।
 బ్రహ్మత్వాదీశ్వరశ్చాహం కృత్యం మేఽనుగ్రహాదికమ్ ॥ ౩౬॥
 బృహత్త్వాద్ బృంహణత్వాచ్చ బ్రహ్మీహం బ్రహ్మకేశవౌ ।
 సమత్వాద్వ్యాపకత్వాచ్చ తథైవాత్మాహమర్భకౌ ॥ ౩౭॥
 అనాత్మానః పరే సర్వే జీవా ఏవ న సంశయః ।
 అనుగ్రహాద్యం సర్గాంతం జగత్కృత్యం చ పఞ్చకమ్ ॥ ౩౮॥
 ఈశత్వాదేవ మే నిత్యం న మదన్యస్య కస్యచిత్ ।
 ఆదౌ బ్రహ్మత్వబుద్ధ్యర్థం నిష్కలం లిఙ్గముత్థితమ్ ॥ ౩౯॥
 తస్మాద్జ్ఞాతమీశత్వం వ్యక్తం ద్యోతయితుం హి వామ్ ।
 సకలోఽహమతో జాతః సాక్షాదీశస్తు తత్క్షణాత్ ॥ ౪౦॥
 సకలత్వమతో జ్ఞేయమీశత్వం మయి సత్వరమ్ ।
 యదిదం నిష్కలం స్తమ్భం మమ బ్రహ్మత్వబోధకమ్ ॥ ౪౧॥
 లిఙ్గలక్షణయుక్తత్వాన్మమ లిఙ్గం భవేదిదమ్ ।
 తదిదం నిత్యమభ్యర్థ్యం యువాభ్యామత్ర పుత్రకౌ ॥ ౪౨॥
 మదాత్మకమిదం నిత్యం మమ సాన్నిధ్యకారణమ్ ।
 మహాత్పూజ్యమిదం నిత్యమభేదాల్లిఙ్గలిఙ్గినోః ॥ ౪౩॥
 యత్ర ప్రతిష్ఠితం యేన మదీయం లిఙ్గమీదృశమ్ ।
 తత్ర ప్రతిష్ఠితః సోఽహమప్రతిష్ఠోఽపి వత్సకౌ ॥ ౪౪॥
 మత్సామ్యమేకలిఙ్గస్య స్థాపనే ఫలమీరితమ్ ।
 ద్వితీయే స్థాపితే లిఙ్గే మదైక్యం ఫలమేవ హి ॥ ౪౫॥
 లిఙ్గం ప్రాధాన్యతః స్థాప్యం తథా వేరం తు గౌణకమ్ ।
 లిఙ్గాభావే న తత్క్షేత్రం సవేరమపి సర్వతః ॥ ౪౬॥
 ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం శివస్య మహేశ్వరాభిధానవర్ణనం
 నామ నవమోఽధ్యాయః ॥ ౧.౯॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్వరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౧౦. దశమోఽధ్యాయః । బ్రహ్మవిష్ణుభ్యాం పంచకృత్యమోఙ్కారమన్త్రం
చోపదిశ్య శివస్వాన్తర్ధానమ్ ।

బ్రహ్మవిష్ణు ఊచతుః

సర్గాదిపంచకృత్యస్య లక్షణం బ్రూహి నౌ ప్రభో ।

శివ ఉవాచ ।

మత్కృత్యబోధనం గుహ్యం కృపయా ప్రబ్రవీమి వామ్ ॥ ౧ ॥

సృష్టిః స్థితిశ్చ సంహారస్థిరోభావోఽప్యనుగ్రహః ।

పంచైవ మే జగత్కృత్యం నిత్యసిద్ధమజామ్యతౌ ॥ ౨ ॥

సర్గః సంసారసంరమ్భస్తత్ప్రతిష్ఠా స్థితిర్మతా ।

సంహారో మర్దనం తస్య తిరోభావస్తదుక్రమః ॥ ౩ ॥

తన్మోక్షోఽనుగ్రహస్తన్మే కృత్యమేవం హి పంచైకమ్ ।

కృత్యమేతద్వహత్యన్యస్తాష్టిం గోపురబిమ్భవత్ ॥ ౪ ॥

సర్గాది యచ్ఛతుఃకృత్యం సంసారపరిజృమ్భణమ్ ।

పంచైవం ముక్తహేతురైస్ నిత్యం మయి చ సుస్థిరమ్ ॥ ౫ ॥

తదిదం పంచభూతేషు దృశ్యతే మామక్షైర్దనైః ।

సృష్టిర్భూమౌ స్థితిస్తోయే సంహారః పావకే తథా ॥ ౬ ॥

తిరోభావోఽనిలే తద్వదనుగ్రహ ఇహోమ్భరే ।

సృజ్యతే ధరయా సర్వమద్భిః సర్వం ప్రవర్ధతే ॥ ౭ ॥

అర్ద్యతే తేజసా సర్వం వాయునా చాపనీయతే ।

వ్యోమ్నానుగ్రహ్యతే సర్వం జ్ఞేయమేవం హి సూరిభిః ॥ ౮ ॥

పంచకృత్యమిదం వోఢుం మమాస్తి ముఖపంచైకమ్ ।

చతుర్దిక్షు చతుర్వక్త్రం తన్మధ్యే పంచైవం ముఖమ్ ॥ ౯ ॥

యువాభ్యాం తపసా లబ్ధమేతత్కృత్యద్వయం సుతౌ ।

సృష్టిస్థితిశ్యభిధం భాగ్యం మత్తః ప్రీతాదతిప్రియమ్ ॥ ౧౦ ॥

తథా రుద్రమహేశాభ్యామన్యత్కృత్యద్వయం పరమ్ ।

అనుగ్రహాఖ్యం కేనాపి లబ్ధం వైవ హి శక్యతే ॥ ౧౧ ॥

తత్సర్వం పౌర్వికం కర్మ యువాభ్యాం కాలవిస్మృతమ్ ।
 న తద్ రుద్రమహేశాభ్యాం విస్మృతం కర్మ తాదృశమ్ ॥ ౧౨॥
 రూపే వేషే చ కృత్యే చ వాహనే చాసనే తథా ।
 ఆయుధాదౌ చ మత్సామ్యమస్మాభిస్తక్మతే కృతమ్ ॥ ౧౩॥
 మధ్యానవిరహోద్వత్సో మౌఢ్యం వామేవమాగతమ్ ।
 మజ్ఞానే సతి మైవం స్యాన్మానం రూపం మహేశవత్ ॥ ౧౪॥
 తస్మాన్మజ్ఞానసిద్ధ్యర్థం మన్తమోక్షార్థనామకమ్ ।
 ఇతః పరం ప్రజపతం మామకం మానభజ్జానమ్ ॥ ౧౫॥
 ఉపాదిశం నిజం మన్తమోక్షార్థమురుమజ్గలమ్ ।
 ఊఁకారో మన్ముఖాజ్జ్ఞే ప్రథమం మత్ప్రబోధకః ॥ ౧౬॥
 వాచకోఽయమహం వాచ్యో మన్తోఽయం హి మదాత్మకః ।
 తదనుస్మరణం నిత్యం మమానుస్మరణం భవేత్ ॥ ౧౭॥
 అకార ఉత్తరాత్ పూర్వముకారః పశ్చిమాననాత్ ।
 మకారో దక్షిణముఖాద్ బిందుః ప్రాజ్యుఖతస్తథా ॥ ౧౮॥
 నాదో మధ్యముఖాదేవం పఞ్చధాసౌ విజృమ్భితః ।
 ఏకీభూతః పునస్తద్వదోమిత్యేకాక్షరోఽభవత్ ॥ ౧౯॥
 నామరూపాత్మకం సర్వం వేదభూతకులద్వయమ్ ।
 వ్యాప్తమేతేన మన్తేణ శివశక్త్యోశ్చ బోధకః ॥ ౨౦॥
 అస్మాత్ పఞ్చాక్షరం జ్ఞే బోధకం సకలస్య తత్ ।
 ఆకారాదిక్రమేణైవ నకారాది యథాక్రమమ్ ॥ ౨౧॥
 అస్మాత్ పఞ్చాక్షరాజ్ఞాతా మాతృకాః పఞ్చభేదతః ।
 తస్మాచ్ఛిరశ్చతుర్వక్త్రాత్త్రిపాద్ధాయత్రిరేవ హి ॥ ౨౨॥
 వేదః సర్వస్తతో జ్ఞే తతో వై మన్తకోటయః ।
 తత్తన్మన్తేణ తత్పిఠ్ఠిః సర్వసిద్ధిరితో భవేత్ ॥ ౨౩॥
 అనేన మన్తకన్తేన భోగో మోక్షశ్చ సిద్ధ్యతి ।
 సకలా మన్తరాజానః సాక్షాద్భోగప్రదాః శుభాః ॥ ౨౪॥
 నన్దికేశ్వర ఉవాచ ।

పునస్తయోస్తత తిరః పటం గురుః

ప్రకల్ప్య మస్త్రం చ సమాదిశత్ పరమ్ |

నిధాయ తచ్ఛీర్షి కరాముఖం శనై-

రుదఙ్ముఖం సంస్థితయోః సహామిబ్బకః || ౨౫||

త్రిరుచ్చార్యగ్రహీన్మస్త్రం యస్త్రతస్త్రోక్తిపూర్వకమ్ |

శిష్యో చ తౌ దక్షిణాయామాత్మానం చ సమార్పయత్ || ౨౬||

ప్రబద్ధహస్తా కిల తౌ తదన్తికే

తమూచతుర్దేవవరం జగద్గురుమ్ || ౨౭||

బ్రహ్మచ్యుతాపూచతుః

నమో నిష్కలరూపాయ నమో నిష్కలతేజసే |

నమః సకలనాథాయ నమస్తే సకలాత్మనే || ౨౮||

నమః ప్రణవవాచ్యాయ నమః ప్రణవలింగినే |

నమః సృష్ట్యాదికర్త్రే చ నమః పంచముఖాయ తే || ౨౯||

పంచబ్రహ్మస్వరూపాయ పంచకృత్యాయ తే నమః |

ఆత్మనే బ్రహ్మణే తుభ్యమనన్తగుణశక్తయే || ౩౦||

సకలాకలరూపాయ శమభవే గురవే నమః |

ఇతి స్తుత్వా గురుం పద్వైర్బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ నేమతుః || ౩౧||

ఈశ్వర ఉవాచ |

వత్సకౌ సర్వతత్త్వం చ కథితం దర్శితం చ వామ్ |

జవతం ప్రణవం మస్త్రం దేవీదిష్టం మదాత్మకమ్ || ౩౨||

జ్ఞానం చ సుస్థిరం భాగ్యం సర్వం భవతి శాశ్వతమ్ |

ఆర్ద్రాయాం చ చతుర్దశ్యాం తజ్జప్యం త్వక్షయం భవేత్ || ౩౩||

సూర్యగత్యా మహార్ద్రాయామేకం కోటిగుణం భవేత్ |

మృగశీర్షాన్తిమో భాగః పునర్వస్వాదిమస్తథా || ౩౪||

ఆర్ద్రాసమం సదా జ్ఞేయం పూజాహోమాదితర్పణే |

దర్శనం తు ప్రభాతే చ ప్రాతఃసంజవకాలయోః || ౩౫||

చతుర్దశీ తథా గ్రాహ్యో నిశీథవ్యాపినీ భవేత్ |

ప్రదోషవ్యాపినీ చైవ పరయుక్తా ప్రశస్యతే || ౩౬||

లింగం వేరం చ మే తుల్యం యజతాం లింగముత్తమమ్ ।

తస్మాల్లింగం పరం పూజ్యం వేరాదపి ముముక్షుభిః ॥ 3౭॥

లింగమోక్షార్థమస్త్రేణ వేరం పఞ్చాక్షరేణ తు ।

స్వయమేవ హి సద్ధ్యవ్యైః ప్రతిష్ఠాప్యం పరైరపి ॥ 3౮॥

పూజయేదుపచారైశ్చ మత్పదం సులభం భవేత్ ।

ఇతి శాస్య తథా శిష్యే తత్రైవాస్తర్వితః శివః ॥ ౩౯॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయామోక్షార్థోపదేశవర్ణనం
నామ దశమోఽధ్యాయః ॥ ౧.౧౦॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్తిరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౧౧. ఏకాదశోఽధ్యాయః । శివలింగపూజనదానప్రకారాః ।

ఋషయః ఉచుః

కథం లింగం ప్రతిష్ఠాప్యం కథం వా తస్య లక్షణమ్ ।

కథం వా తత్సమభ్యర్చ్యం దేశే కాలే చ కేన హి ॥ ౧॥

సూత ఉవాచ ।

యుష్మదర్థం ప్రవక్ష్యామి బుద్ధ్యతామవధానతః ।

అనుకూలే శుభే కాలే పుణ్యే తీర్థే తథే తథా ॥ ౨॥

యథేష్టం లింగమారోప్యం యత్ర స్యాన్నిత్యమర్చనమ్ ।

పార్థివేన తథాప్యేన త్రైజినేన యథారుచి ॥ 3॥

కల్పక్షణసంయుక్తం లింగం పూజాఫలం లభేత్ ।

సర్వలక్షణసంయుక్తం సద్యః పూజాఫలప్రదమ్ ॥ ౪॥

చరే విశిష్యతే సూక్ష్మం స్థావరే స్థూలమేవ హి ।

సలక్షణం సపీఠం చ స్థాపయేచ్ఛివనిర్మితమ్ ॥ ౫॥

మణ్డలం చతురస్రం వా త్రికోణమథవా తథా ।

ఖట్వాఙ్గవన్మధ్యసూక్ష్మం లింగపీఠం మహాఫలమ్ ॥ ౬॥

ప్రథమం మృచ్ఛిలాదిభ్యో లింగం లోహాదిభిః కృతమ్ ।

యేన లింగం తేన పీఠం స్థావరే హి విశిష్యతే || ౭ ||

లింగం పీఠం చరే త్వేకం లింగం బాణకృతం వినా |
లింగప్రమాణం కర్తృణాం ద్వాదశాంగులముత్తమమ్ || ౮ ||

న్యూనం చేత్ఫలమల్పం స్యాదధికం నైవ దుష్యతే |
కర్తురేకాంగులన్యూనం చరేఽపి చ తథైవ హి || ౯ ||

ఆదౌ విమానం శిల్పేన కార్యం దేవగణైర్యుతమ్ |
తత్ర గర్భగృహే రమ్యే దృఢే దర్పణసన్నిభే || ౧౦ ||

భూషితే నవరత్నైశ్చ దిగ్ధ్వారే చ ప్రధానకే |
సీలం రక్తం చ వైడూర్యం శ్యామం మారకతం తథా || ౧౧ ||

ముక్తాప్రవాలగోమేదవజ్రాణి నవరత్నకమ్ |
మధ్యే లింగం మహద్ ద్రవ్యం నిఃక్షిపేత్సహవైదికే || ౧౨ ||

సమ్పూజ్య లింగం సద్వ్యాద్యైః పఞ్చస్థానే యథాక్రమమ్ |
అగ్నౌ చ హుత్యా బహుధా హవిషా సకులం చ మామ్ || ౧౩ ||

అభ్యర్చ్య గురుమాచార్యమర్చైః కామైశ్చ బాన్ధవమ్ |
దద్వాదైశ్చర్యమర్థిభ్యో జడమప్యజడం తథా || ౧౪ ||

స్థావరం జగ్గమం జీవం సర్వం సన్తోష్య యత్నతః |
సువర్ణపూరితే శ్శబ్దే నవరత్నైశ్చ పూరితే || ౧౫ ||

సద్యాది బ్రహ్మ చోచ్చార్య ధ్యాత్వా దేవం పరం శుభమ్ |
ఉదీర్య చ మహామన్తమోక్షార్కం నాదఘోషితమ్ || ౧౬ ||

లింగం తత్ర ప్రతిష్ఠాప్య లింగం పీఠేన యోజయేత్ |
లింగం సపీఠం నిక్షిప్య నిత్యలేపేన బన్ధయేత్ || ౧౭ ||

ఏవం వేరం చ సంస్థాప్యం తత్రైవ పరమం శుభమ్ |
పఞ్చాక్షరేణ వేరం తు ఉత్సవార్థం బహిస్తథా || ౧౮ ||

వేరం గురుభ్యో గృహ్ణీయాత్సాధుభిః పూజితం తు వా |
ఏవం లిజ్జే చ వేరే చ పూజా శివపదప్రదా || ౧౯ ||

పునశ్చ ద్వివిధం ప్రోక్తం స్థావరం జగ్గమం తథా |
స్థావరం లింగమిత్యాహుస్తరుగుల్మాదికం తథా || ౨౦ ||

జగ్గమం లింగమిత్యాహుః కృమికీటాదికం తథా ।
 స్థావరస్య చ శుక్రాషా జగ్గమస్య చ తర్పణమ్ ॥ ౨౧॥
 తత్తత్సుఖానురాగేణ శివపూజాం విదుర్బుధాః ।
 పీఠమమ్బామయం సర్వం శివలింగం చ చిన్మయమ్ ॥ ౨౨॥
 యథా దేవీముమామజ్జే ధృత్వా తిష్ఠతి శక్కురః ।
 తథా లింగమిదం పీఠం ధృత్వా తిష్ఠతి సస్తతమ్ ॥ ౨౩॥
 ఏవం స్థాప్య మహాలింగం పూజయేదుపచారకైః ।
 నిత్యపూజా యథాశక్తి ధ్వజాదికరణం తథా ॥ ౨౪॥
 ఇతి సంస్థాపయేల్లింగం సాక్షాచ్ఛివపదప్రదమ్ ।
 అథవా చరలింగం తు షోడశైరుపచారకైః ॥ ౨౫॥
 పూజయేచ్చ యథాన్యాయం క్రమాచ్ఛివపదప్రదమ్ ।
 ఆవాహనం చాసనం చ అర్ఘ్యం పాద్యం తథైవ చ ॥ ౨౬॥
 తదఙ్గాచమనం వైవ స్నానమభ్యంగిపూర్వకమ్ ।
 వస్త్రం గన్ధం తథా పుష్పం ధూపం దీపం నివేదనమ్ ॥ ౨౭॥
 నీరాజనం చ తామ్బూలం నమస్కారో విసర్జనమ్ ।
 అథవార్ఘ్యాదికం కృత్వా వైవేద్యాస్తం యథావిధి ॥ ౨౮॥
 అథాభిషేకం వైవేద్యం నమస్కారం చ తర్పణమ్ ।
 యథాశక్తి సదా కుర్యాత్క్రమాచ్ఛివపదప్రదమ్ ॥ ౨౯॥
 అథవా మానుషే లింగేఽప్యార్చే దైవే స్వయమ్భువి ।
 స్థాపితేఽపూర్వకే లింగే సోపచారం యథా తథా ॥ ౩౦॥
 పూజోపకరణే దత్తే యత్కించితఫలమశ్నుతే ।
 ప్రదక్షిణానమస్కారైః క్రమాచ్ఛివపదప్రదమ్ ॥ ౩౧॥
 లింగదర్శనమాత్రం వా నియమేన శివప్రదమ్ ।
 మృత్తిష్టగోశకృత్పుష్పైః కరవీరేణ వా ఫలైః ॥ ౩౨॥
 గుడేన నవనీతేన భస్మనాన్నైర్వధారుచి ।
 లింగం యత్సేన కృత్వాన్నే యజేత్తదనుసారతః ॥ ౩౩॥
 అఙ్గుష్ఠాదావపి తథా పూజామిచ్ఛన్తి కేచన ।
 లింగకర్మణి సర్వత్ర నిషేధోఽస్తి న కర్హిచిత్ ॥ ౩౪॥

సర్వత్ర ఫలదాతా హి ప్రయాసానుగుణం శివః ।
 అథవా లిఙ్గదానం వా లిఙ్గమౌల్యమథాపి వా ॥ ౩౫ ॥
 శ్రద్ధయా శివభక్తాయ దత్తం శివపదప్రదమ్ ।
 అథవా ప్రణవం నిత్యం జపేద్దశసహస్రకమ్ ॥ ౩౬ ॥
 సన్ధ్యయోశ్చ సహస్రం వా జ్ఞేయం శివపదప్రదమ్ ।
 జపకాలే మకారాంతం మనఃశుద్ధికరం భవేత్ ॥ ౩౭ ॥
 సమాధౌ మానసం ప్రోక్తముపాంశుసార్వకాలికమ్ ।
 సమానప్రణవం చేమం బిన్దునాదయుతం విదుః ॥ ౩౮ ॥
 అథ పఞ్చాక్షరం నిత్యం జపేదయుతమాదరాత్ ।
 సన్ధ్యయోశ్చ సహస్రం వా జ్ఞేయం శివపదప్రదమ్ ॥ ౩౯ ॥
 ప్రణవేనాదిసంయుక్తం బ్రాహ్మణానాం విశిష్యతే ।
 దీక్షాయుక్తం గురోర్గ్రాహ్యం మన్తం హ్యథ ఫలాప్తయే ॥ ౪౦ ॥
 కుమ్భస్నానం మన్తదీక్షాం మాతృకాన్యాసమేవ చ ।
 బ్రాహ్మణః సత్యపూతాత్మా గురుర్జ్ఞానీ విశిష్యతే ॥ ౪౧ ॥
 ద్విజానాం చ నమః పూర్వమన్యేషాం చ నమోస్తకమ్ ।
 స్త్రీణాం చ కేచిదిచ్చన్తి నమోఽన్తం చ యథావిధి ॥ ౪౨ ॥
 విప్రస్త్రీణాం నమః పూర్వమిదమిచ్చన్తి కేచన ।
 పఞ్చకోటిజపం కృత్వా సదాశివనమో భవేత్ ॥ ౪౩ ॥
 ఏకద్విత్రిచతుః కోట్యా బ్రహ్మాదీనాం పదం వ్రజేత్ ।
 జపేదక్షరలక్షం వా అక్షరాణాం పృథక్పృథక్ ॥ ౪౪ ॥
 అథవాక్షరలక్షం వా జ్ఞేయం శివపదప్రదమ్ ।
 సహస్రం తు సహస్రాణాం సహస్రేణ దినేన హి ॥ ౪౫ ॥
 జపేన్మన్తాదిష్టసిద్ధిర్నిత్యం బ్రాహ్మణభోజనాత్ ।
 ఆష్టోత్తరసహస్రం వై గాయత్రీం ప్రాతరేవ హి ॥ ౪౬ ॥
 బ్రాహ్మణస్తు జపేన్నిత్యం క్రమాచ్ఛివపదప్రదామ్ ।
 వేదమన్తాంశ్చ సూక్తాని జపేన్నియమమాస్థితః ॥ ౪౭ ॥

ఏకం దశార్ణమస్త్రం చ శతోనం చ తదూర్ధ్వకమ్ |
 అయుతం చ సహస్రం చ శతమేకం వినా భవేత్ || ౪౮ ||
 వేదపారాయణం చైవ జ్ఞేయం శివపదప్రదమ్ |
 అన్యాన్బహుతరాన్మన్త్రాన్జ్ఞాపేదక్షరలక్షతః || ౪౯ ||
 ఏకాక్షరాన్స్తథా మన్త్రాన్జ్ఞాపేదక్షరకోటితః |
 తతః పరం జపేచ్యైవ సహస్రం భక్తిపూర్వకమ్ || ౫౦ ||
 ఏవం కుర్యాద్యథాశక్తి క్రమాచ్ఛివపదం లభేత్ |
 నిత్యం రుచికరం త్వేకం మన్తమామరణాన్తికమ్ || ౫౧ ||
 సహస్రమోమితి జపేత్సర్వాభీష్టం శివాజ్ఞయా |
 పుష్పారామాదికం వాపి తథా సమ్మూర్జనాదికమ్ || ౫౨ ||
 శివాయ శివకార్యార్థే కృత్వా శివపదం లభేత్ |
 శివక్షేత్రే తథా వాసం నిత్యం కుర్యాచ్ఛ భక్తితః || ౫౩ ||
 జడానామజడానాం చ సర్వేషాం భుక్తిముక్తిదమ్ |
 తస్మాద్వాసం శివక్షేత్రే కుర్యాదామరణం బుధః || ౫౪ ||
 లిఙ్గాద్ధస్తతతం పుణ్యం క్షేత్రే మానుషకే విదుః |
 సహస్రారత్నిమాత్రం తు పుణ్యం క్షేత్రే తథార్థకే || ౫౫ ||
 దైవలిఙ్గే తథా జ్ఞేయం సహస్రారత్నిమానతః |
 ధనుఃప్రమాణసాహస్రం పుణ్యం క్షేత్రే స్వయముభివి || ౫౬ ||
 పుణ్యక్షేత్రే స్థితా వాపీ కూపాద్యం పుష్కరాణి చ |
 శివగణ్గేతి విజ్ఞేయం శివస్య వచనం యథా || ౫౭ ||
 తత్ర స్నాత్వా తథా దత్త్వా జపిత్వా హి శివం వ్రజేత్ |
 శివక్షేత్రం సమాశ్రిత్య వసేదామరణం తథా || ౫౮ ||
 ద్వాహం దశాహం మాస్యం వా సపిణ్డీకరణం తు వా |
 ఆబ్దికం వా శివక్షేత్రే క్షేత్రే పిణ్డమథాపి వా || ౫౯ ||
 సర్వపాపవినిర్ముక్తః సద్యః శివపదం లభేత్ |
 అథవా సప్తరాత్రం వా వసేద్వా పఞ్చరాత్రకమ్ || ౬౦ ||
 త్రిరాత్రమేకరాత్రం వా క్రమాచ్ఛివపదం లభేత్ |

స్వవర్ణానుగుణం లోకే స్వాచారాత్ప్రాప్నుతే నరః ॥ ౬౧॥

వర్ణోద్ధారేణ భక్త్యా చ తత్ఫలాతిశయం నరః ।

సర్వం కృతం కామనయా సద్యః ఫలమవాప్నుయాత్ ॥ ౬౨॥

సర్వం కృతమకామేన సాక్షాచ్ఛివపదప్రదమ్ ।

ప్రాతర్మధ్యాహ్నాసాయాహ్నమహస్త్రీష్యేకతః క్రమాత్ ॥ ౬౩॥

ప్రాతర్వధికిరం జ్ఞేయం మధ్యాహ్నం కామికం తథా ।

సాయాహ్నం శాన్తికం జ్ఞేయం రాత్రావపి తథైవ హి ॥ ౬౪॥

కాలో నిశీథో వై ప్రోక్తో మధ్యయామద్వయం నిశి ।

శివపూజా విశేషేణ తత్కాలేఽభీష్టసిద్ధిదా ॥ ౬౫॥

ఏవం జ్ఞాత్వా నరః కుర్వన్యథోక్తఫలభాగ్భవేత్ ।

కలౌ యుగే విశేషేణ ఫలసిద్ధిస్తు కర్మణా ॥ ౬౬॥

ఉక్తేన కేనచిద్వాపి హ్యధికారవిభేదతః ।

సద్వృత్తిః పాపభీరుశ్చేత్తత్ఫలమవాప్నుయాత్ ॥ ౬౭॥

ఋషయః ఊచుః ।

అథ క్షేత్రాణి పుణ్యాని సమాసాత్కథయస్వ నః ।

సర్వాః స్త్రియశ్చ పురుషా యాన్యాశ్చిత్స్య పదం లభేత్ ॥ ౬౮॥

సూత యోగివరశ్రేష్ఠ శివక్షేత్రాగమాంస్తథా ।

సూత ఉవాచ ।

శృణుత శ్రద్ధయా సర్వక్షేత్రాణి చ తదాగమాన్ ॥ ౬౯॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం శివలింగపూజాదివర్ణనం
నామ ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౧౧॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౧౨. ద్వాదశోఽధ్యాయః । శివక్షేత్రవర్ణనమ్ ।

సూత ఉవాచ ।

శృణుధ్వమృషయః ప్రాజ్ఞాః శివక్షేత్రం విముక్తిదమ్ ।

తదాగమాంస్తతో వక్ష్యే లోకరక్షార్థమేవ హి ॥ ౧ ॥
 పఞ్చాశతోక్తివిస్తీర్ణా సశైలవనకాననా ।
 శివాఙ్జయా హి పృథివీ లోకం ధృత్వా చ తిష్ఠతి ॥ ౨ ॥
 తత్ర తత్ర శివక్షేత్రం తత్ర తత్ర నివాసినామ్ ।
 మోక్షార్థం కృపయా దేవః క్షేత్రం కల్పితవాన్ప్రభుః ॥ ౩ ॥
 పరిగ్రహాద్ బూషణాం చ దేవానాం చ పరిగ్రహాత్ ।
 స్వయంఘోషాన్యథాన్యాని లోకరక్షార్థమేవ హి ॥ ౪ ॥
 తీర్థే క్షేత్రే సదా కార్యం స్నానదానజపాదికమ్ ।
 అన్యథా రోగదారిద్యమూకత్వాద్యాఘ్నయాన్నరః ॥ ౫ ॥
 అథాస్మిన్ఫారతే వర్షే ప్రాప్నోతి మరణం నరః ।
 స్వయంఘోషానవాసేన పునర్మానుష్యమాఘ్నయాత్ ॥ ౬ ॥
 క్షేత్రే పాపస్య కరణం దృఢం భవతి భూసురాః ।
 పుణ్యక్షేత్రే నివాసే హి పాపమణ్వుపి నాచరేత్ ॥ ౭ ॥
 యేన కేనాప్యపాయేన పుణ్యక్షేత్రే వసేన్నరః ।
 సిన్ధోః శతనదీతీరే సన్తి క్షేత్రాణ్యనేకశః ॥ ౮ ॥
 సరస్వతీ నదీ పుణ్యా ప్రోక్తా షష్టిముఖా తథా ।
 తత్తత్తీరే వసేత్పాఙ్గుః క్రమాద్ బ్రహ్మపదం లభేత్ ॥ ౯ ॥
 హిమవద్గిరిజా గఙ్గా పుణ్యా శతముఖా నదీ ।
 తత్తీరే చైవ కాశ్యాదిపుణ్యక్షేత్రాణ్యనేకశః ॥ ౧౦ ॥
 తత్ర తీరం ప్రశస్తం హి మృగే మృగబృహస్పతౌ ।
 శోణభద్రో దశముఖః పుణ్యోఽభీష్టఫలప్రదః ॥ ౧౧ ॥
 తత్ర స్నానోపవాసేన పదం వైనాయకం లభేత్ ।
 చతుర్వింశముఖా పుణ్యా నర్మదా చ మహానదీ ॥ ౧౨ ॥
 తస్యాం స్నానేన వాసేన పదం చైష్టవమాఘ్నయాత్ ।
 తమసా ద్వాదశముఖా రేవా దశముఖా నదీ ॥ ౧౩ ॥
 గోదావరీ మహాపుణ్యా బ్రహ్మగోవధనాశినీ ।
 ఏకవింశముఖా ప్రోక్తా రుద్రలోకప్రదాయినీ ॥ ౧౪ ॥

కృష్ణ వేణీ పుణ్యనదీ సర్వపాపక్షయావహా ।
 సాష్టాదశముఖా ప్రోక్తా విష్ణులోకప్రదాయినీ ॥ ౧౫ ॥
 తుఙ్గభద్రా దశముఖా బ్రహ్మలోకప్రదాయినీ ।
 సువర్ణముఖరీ పుణ్యా ప్రోక్తా నవముఖా తథా ॥ ౧౬ ॥
 తత్రైవ సుప్రజాయస్తే బ్రహ్మలోకమ్యుతాస్తథా ।
 సరస్వతీ చ పచ్చా చ కన్యా శ్వేతనదీ శుభా ॥ ౧౭ ॥
 ఏతాసాం తీరవాసేన ఇన్ద్రలోకమవాప్నుయాత్ ।
 సహ్యాద్రిజా మహాపుణ్యా కావేరీతి మహానదీ ॥ ౧౮ ॥
 సప్తవింశముఖా ప్రోక్తా సర్వాభీష్టప్రదాయినీ ।
 తత్తీరాః స్వర్గదాశ్చైవ బ్రహ్మవిష్ణుపదప్రదాః ॥ ౧౯ ॥
 శివలోకప్రదాః శైవాస్తథాభీష్టఫలప్రదాః ।
 నైమిషే బదరే స్నాయాన్మేషగే చ గురౌ రవౌ ॥ ౨౦ ॥
 బ్రహ్మలోకప్రదం విద్యాత్తతః పూజాదికం తథా ।
 సింధునద్యాం తథా స్నానం సింహ కర్కటగే రవౌ ॥ ౨౧ ॥
 కేదారోదకపానం చ స్నానం చ జ్ఞానదం విదుః ।
 గోదావర్యాం సింహమాసే స్నాయాత్సింహబృహస్పతౌ ॥ ౨౨ ॥
 శివలోకప్రదమితి శివేనోక్తం తథా పురా ।
 యమునాశోణయోః స్నాయాద్ గురౌ కన్యాగతే రవౌ ॥ ౨౩ ॥
 ధర్మలోకే దన్తిలోకే మహాభోగప్రదం విదుః ।
 కావేర్యాం చ తథా స్నాయాత్తులాగే తు రవౌ గురౌ ॥ ౨౪ ॥
 విష్ణోర్వచనమాహాత్మ్యాత్సర్వాభీష్టప్రదం విదుః ।
 వృశ్చికే మాసి సమ్ప్రాప్తే తథార్కే గురువృశ్చికే ॥ ౨౫ ॥
 నర్మదాయాం నదీస్నానాద్విష్ణులోకమవాప్నుయాత్ ।
 సువర్ణముఖరీస్నానాం చాపగే చ గురౌ రవౌ ॥ ౨౬ ॥
 శివలోకప్రదమితి బ్రాహ్మణో వచనం యథా ।
 మృగమాసి తథా స్నాయాజ్ఞాహ్నావ్యాం మృగగే గురౌ ॥ ౨౭ ॥
 శివలోకప్రదమితి బ్రహ్మణో వచనం యథా ।
 బ్రహ్మవిష్ణోః పదే భుక్త్యా తదస్తే జ్ఞానమాప్నుయాత్ ॥ ౨౮ ॥

గంగాయాం మాఘమాసే తు తథా కుమ్భగతే రవౌ |
శ్రాధం వా పిణ్డదానం వా తిలోదకమథాపి వా || ౨౯ ||
వంశద్వయపితృణాం చ కులకోట్యుద్ధరం విదుః |
కృష్ణవేణ్యాం ప్రశంసన్తి మీనగే చ గురౌ రవౌ || ౩౦ ||
తత్తత్తీర్థే చ తన్మాసి స్నానమిన్ద్రపదప్రదమ్ |
గంగాం వా సహ్యాజాం వాపి సమాశ్రిత్య వసేద్ బుధః || ౩౧ ||
తత్కాలకృతపాపస్య క్షయో భవతి నిశ్చింతమ్ |
రుద్రలోకప్రదాన్యేవ సన్తి క్షేత్రాణ్యనేకశః || ౩౨ ||
తామ్రపరీ వేగవతీ బ్రహ్మలోకఫలప్రదే |
తయోస్తీరే హి సన్త్యేవ క్షేత్రాణి స్వర్గదాని చ || ౩౩ ||
సన్తి క్షేత్రాణి తన్మధ్యే పుణ్యదాని చ భూరిశః |
తత్ర తత్ర వసన్న్వాఙ్మస్తాదృశం చ ఫలం లభేత్ || ౩౪ ||
సదాచారేణ సదప్రృత్త్యా సదా భావనయాపి చ |
వసేద్దయాలుః ప్రాణ్ణో వై నాన్యథా తత్ఫలం లభేత్ || ౩౫ ||
పుణ్యక్షేత్రే కృతం పుణ్యం బహుధా ఋద్ధిమృచ్ఛతి |
పుణ్యక్షేత్రే కృతం పాపం మహదణ్డాపి జాయతే || ౩౬ ||
తత్కాలం జీవనార్థశ్చేత్పుణ్యేన క్షయమేష్యతి |
పుణ్యమైశ్వర్యధం ప్రాహుః కాయకం వాచికం తథా || ౩౭ ||
మానసం చ తథా పాపం తాదృశం నాశయేద్ ద్విజాః |
మానసం వజ్రలేపం తు కల్పకల్పానుగం తథా || ౩౮ ||
ధ్యానాదేవ హి తన్నశ్యేన్నాన్యథా నాశమృచ్ఛతి |
వాచికం జపజాలేన కాయకం కాయశోషణాత్ || ౩౯ ||
దానాధనకృతం నశ్యేన్నాన్యథా కల్పకోటిభిః |
క్వచిత్పాపేన పుణ్యం చ వృద్ధిపూర్వేణ నశ్యతి || ౪౦ ||
బీజాంశఞ్చైవ వృద్ధ్యంశో భోగాంశః పుణ్యపాపయోః |
జ్ఞాననాశ్యో హి బీజాంశో వృద్ధిరుక్తప్రకారతః || ౪౧ ||

భోగాంశో భోగనాశ్యస్తు నాన్యథా పుణ్యకోటిభిః ।
 బీజప్రరోహే నష్టే తు శేషో భోగాయ కల్పతే ॥ ౪౨॥

దేవానాం పూజయా చైవ బ్రహ్మణానాం చ దానతః ।
 తపోధిక్యాచ్చ కాలేన భోగః సహ్యో భవేన్నుణామ్ ।
 తస్మాత్పాపమకృత్వైవ వస్తవ్యం సుఖమిచ్ఛతా ॥ ౪౩॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం శివక్షేత్రవర్ణనం నామ
 ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౧౨॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౧౩. త్రయోదశోఽధ్యాయః । సదాచారవర్ణనమ్ ।

ఋషయ ఉచుః ।

సదాచారం శ్రావయాశు యేన లోకాఙ్గాయేద్ బుధః ।
 ధర్మాధర్మమయానూబ్బహి స్వర్గనారకదాంస్తథా ॥ ౧॥

సూత ఉవాచ ।

సదాచారయుతో విద్వాన్ బ్రాహ్మణో నామ నామతః ।
 వేదాచారయుతో విప్రో హ్యేతైరేకైకవాన్ద్విజః ॥ ౨॥

అల్పచారోఽల్పవేదశ్చ క్షత్రియో రాజసేవకః ।
 కింఞ్చిదాచారవాన్వైశ్యః కృషివాణిజ్యకృత్తథా ॥ ౩॥

శూద్రబ్రాహ్మణ ఇత్యుక్తః స్వయమేవ హి కర్షకః ।
 అనూయాలుః పరద్రోహీ చణ్డాలద్విజ ఉచ్యతే ॥ ౪॥

పృథివీపాలకో రాజా ఇతరే క్షత్రియా మతాః ।
 ధాన్యాదిక్రయవాన్వైశ్య ఇతరో వణిగుచ్యతే ॥ ౫॥

బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యానాం శుశ్రూషుః శూద్ర ఉచ్యతే ।
 కర్షకో వృషలో జ్ఞేయ ఇతరే చైవ దస్యవః ॥ ౬॥

సర్వో హ్యుషః ప్రాజుఖశ్చ చింతయేద్ దేవపూర్వకాన్ ।
 ధర్మానర్థాంశ్చ తక్ష్ణే శానాయం చ వ్యయమేవ చ ॥ ౭॥

ఆయుర్ద్యేషశ్చ మరణం పాపం భాగ్యం తథైవ చ |
 వ్యాధిః పుష్టిస్తథా శక్తిః ప్రాతరుత్థానదిక్పలమ్ || ౮ ||
 నిశాన్త్యయామోషా జ్ఞేయా యామార్థం సన్నిరుచ్యతే |
 తత్కాలే తు సముత్థాయ విఙ్మాత్రే విసృజేద్ ద్విజః || ౯ ||
 గృహాద్ దూరం తతో గత్వా బాహ్యతః ప్రావృతస్తథా |
 ఉదఙ్ముఖః సమావిశ్య ప్రతిబద్ధేఽన్యదిఙ్ముఖః || ౧౦ ||
 జలాగ్నిబ్రాహ్మణాదీనాం దేవానాం నాభిముఖ్యతః |
 లిఙ్గం పిఠాయ వామేన ముఖమన్యేన పాణినా || ౧౧ ||
 మలముత్సృజ్య చోత్థాయ న పశ్యేచైవ తన్మలమ్ |
 ఉద్భృతేన జలేనైవ శౌచం కుర్యాజ్జలాద్ బహిః || ౧౨ ||
 అథవా దేవపితృరితీర్థావతరణం వినా |
 సప్త వా పఞ్చ వా శ్రీన్వా గుదం సంశోధయేన్మృదా || ౧౩ ||
 లిఙ్గే కర్కోటమాత్రం తు గుదే ప్రసృతిరిష్యతే |
 తత ఉత్థాయ పద్ధస్తశౌచం గణ్ణూషమష్టకమ్ || ౧౪ ||
 యేన కేన చ పత్రేణ కాష్ఠేన చ జలాద్ బహిః |
 కార్యం సన్తర్జనీం త్యజ్య దన్తధావనమీరితమ్ || ౧౫ ||
 జలదేవాన్నమస్కృత్య మస్త్రేణ స్నానమాచరేత్ |
 అశక్తః కణ్ఠదఘ్నం వా కటిదఘ్నమథాపి వా || ౧౬ ||
 ఆజానుజలమావిశ్య మస్త్రస్నానం సమాచరేత్ |
 దేవాదీన్తర్పయేద్విద్వాన్స్తత్ర తీర్థజలేన చ || ౧౭ ||
 ధౌతవస్త్రం సమాదాయ పఞ్చుకచ్ఛేన ధారయేత్ |
 ఉత్తరీయం చ కిఞ్చైవ ధార్యం సర్వేషు కర్మసు || ౧౮ ||
 నద్యాదితీర్థస్ననే తు స్నానవస్త్రం న శోధయేత్ |
 వాపీకూపగృహాదౌ తు స్నానాదూర్ధ్వం నయేద్బుధః || ౧౯ ||
 శిలాదార్వాదికే వాపి జలే వాపి స్థలేఽపి వా |
 సంశోధ్య పీడయేద్వస్త్రం పితృణాం తృప్తయే ద్విజాః || ౨౦ ||
 జాబాలకోక్తమస్త్రేణ భస్మనా చ త్రిపుణ్ణ్యకమ్ |

అన్యథా చేజ్జలే పాతస్తతో నరకమృచ్ఛతి || ౨౧||
 ఆపోహిష్ఠేతి శిరసి ప్రోక్షయేత్వాపశాన్తయే |
 యస్యేతి మన్తం పాదే తు సన్నిప్రోక్షణముచ్యతే || ౨౨||
 హృదయే మూర్ధ్ని పాదే చ మూర్ధ్ని హృత్వాద ఏవ చ |
 హృత్వాదమూర్ధ్ని సమ్ప్రోక్ష్య మన్తస్నానం విదుర్బుధాః || ౨౩||
 ఈషత్స్పర్శే చ దోఃస్వాస్థ్యే రాజరాష్ట్రభయేఽపి చ |
 అగత్యా గతికాలే చ మన్తస్నానం సమాచరేత్ || ౨౪||
 ప్రాతః సూర్యానువాకేన సాయమగ్న్యూనువాకతః |
 అపః పీత్వా తథా మధ్యే పునః ప్రోక్షణమాచరేత్ || ౨౫||
 గాయత్ర్యా జపమన్తాన్తే త్రిరూర్ధ్వం ప్రాగ్వినిక్షిపేత్ |
 మన్తేణ సహ బైకం వై మధ్యేఽర్ఘ్యం తు రవేర్ద్విజాః || ౨౬||
 అథ జాతే చ సాయాహ్నా భువి పశ్చిమదిక్కుఖః |
 ఉద్ధృత్య దద్యాత్ ప్రాతస్తు మధ్యాహ్నోఽఙ్గులిభిస్తథా || ౨౭||
 అఙ్గులీనాం చ రస్థ్రేణ లమ్బం పశ్యేద్ దివాకరమ్ |
 ఆత్మప్రదక్షిణం కృత్వా శుద్ధాచమనమాచరేత్ || ౨౮||
 సాయం ముహూర్తాదర్వాక్తు కృతా సన్ధ్యా వృథా భవేత్ |
 అకాలాత్కాల ఇత్యుక్తో దినేఽతీతే యథాక్రమమ్ || ౨౯||
 దివాతీతే చ గాయత్రీం శతం నిత్యే క్రమాజ్ఞపేత్ |
 ఆదశాహాత్పరాతీతం గాయత్రీం లక్షమభ్యసేత్ || ౩౦||
 మాసాతీతే తు నిత్యే హి పునశ్చోపనయం చరేత్ |
 ఈశో గౌరీ గుహో విష్ణుర్బృహ్మో చన్ద్రశ్చ వై యమః || ౩౧||
 ఏవంరూపాంశ్చ వై దేవాంస్తర్పయేదర్థసిద్ధయే |
 బ్రహ్మీర్పణం తతః కృత్వా శుద్ధాచమనమాచరేత్ || ౩౨||
 తీర్థదక్షిణతః శస్తే మలే మన్తాలయే బుధః |
 తత్ర దేవాలయే వాపి గృహే వా నియతస్థలే || ౩౩||
 సర్వాన్దేవాన్నమస్కృత్య స్థిరబుద్ధిః స్థిరాసనః |
 ప్రణవం పూర్వమభ్యస్య గాయత్రీమభ్యసేత్తతః || ౩౪||

జీవబ్రహ్మైక్యవిషయం బుద్ధ్యా ప్రణవమభ్యసేత్ |
 త్రైలోక్యసృష్టికర్తారం స్థితకర్తారమచ్యుతమ్ || 3౫||
 సంహర్తారం తథా రుద్రం స్వప్రకాశముపాస్మహే |
 జ్ఞానకర్మేన్ద్రియాణాం చ మనోవృత్తీర్ధియస్తథా || 3౬||
 భోగమోక్షప్రదే ధర్మే జ్ఞానే చ ప్రేరయేత్సదా |
 ఇత్థమర్థం ధియా ధ్యాయన్బ్రహ్మ ప్రాప్నోతి నిశ్చయమ్ || 3౭||
 కేవలం వా జపేన్నిత్యం బ్రాహ్మణ్యస్య చ పూర్తయే |
 సహస్రమభ్యసేన్నిత్యం ప్రాతర్బ్రాహ్మణపుంగవః || 3౮||
 అన్యేషాం చ యథాశక్తి మధ్యాహ్నా చ శతం జపేత్ |
 సాయం ద్విదశకం జ్ఞేయం శిఖాష్టకసమన్వితమ్ || 3౯||
 మూలాధారం సమారభ్య ద్వాదశాంశస్థితాంస్తథా |
 విద్యేశబ్రహ్మవిష్టిశజీవాత్మపరమేశ్వరాన్ || ౪౦||
 బ్రహ్మబుద్ధ్యా తదైక్యం చ సోఽహం భావనయా జపేత్ |
 తానేవ బ్రహ్మర్థాదౌ కాయాద్ బాహ్యే చ భావయేత్ || ౪౧||
 మహత్తత్త్వం సమారభ్య శరీరం తు సహస్రకమ్ |
 ఏకైకస్మాజ్జపాదేకమతిక్రమ్య శనైః శనైః || ౪౨||
 పరస్మిన్యోజయేజ్జీవం జపతత్త్వముదాహృతమ్ |
 శతద్విదశకం దేహం శిఖాష్టకసమన్వితమ్ || ౪౩||
 మన్తాణాం జప ఏవం హి జపమాదిక్రమాద్విదుః |
 సహస్రం బ్రాహ్మదం విద్యాచ్ఛతమైన్ద్రప్రదం విదుః || ౪౪||
 ఇతరత్త్వాత్మరక్షార్థం బ్రహ్మయోనిషు జాయతే |
 దివాకరముపస్థాయ నిత్యమిత్థం సమాచరేత్ || ౪౫||
 లక్షద్వాదశయుక్తస్తు పూర్ణబ్రాహ్మణ ఈరితః |
 గాయత్ర్యా లక్షహీనం తు వేదకార్యే న యోజయేత్ || ౪౬||
 ఆసప్తతేస్తు నియమం పశ్చాత్పూజనం చరేత్ |
 ప్రాతర్ద్వాదశసాహస్రం ప్రవ్రాజీ ప్రణవం జపేత్ || ౪౭||
 దినే దినే త్వత్కాన్తే నిత్యమేవం క్రమాజ్జపేత్ |

మాసాదౌ క్రమశోఽతీతే సార్థలక్షజపేన హి ॥ ౪౮ ॥
 అతః ఊర్ధ్వమతిక్రాన్తే పునః ప్రైషం సమాచరేత్ |
 ఏవం కృత్వా దోషశాన్తిరన్యథా రౌరవం వ్రజేత్ ॥ ౪౯ ॥
 ధర్మార్థయోస్తతో యత్నం కుర్యాత్కామీ న చేతరః |
 బ్రాహ్మణో ముక్తికామః స్యాద్ బహ్మజ్ఞానం సదాభ్యసేత్ ॥ ౫౦ ॥
 ధర్మాదర్థోఽర్థతో భోగో భోగాద్వైరాగ్యసమ్భవః |
 ధర్మార్జితార్థభోగేన వైరాగ్యముపజాయతే ॥ ౫౧ ॥
 విపరీతార్థభోగేన రాగ ఏవ ప్రజాయతే |
 ధర్మశ్చ ద్వివిధః ప్రోక్తో ద్రవ్యదేహద్వయేన చ ॥ ౫౨ ॥
 ద్రవ్యవిజ్యాదిరూపం స్యాత్తీర్థస్నానాది దైహికమ్ |
 ధర్మేణ ధనమాప్నోతి తపసా దివ్యరూపతామ్ ॥ ౫౩ ॥
 నిష్కామః శుద్ధిమాప్నోతి శుద్ధ్యా జ్ఞానం న సంశయః |
 కృతాదౌ హి తపః శ్లాఘ్యం ద్రవ్యధర్మః కలౌ యుగే ॥ ౫౪ ॥
 కృతే ధ్యానాజ్ఞానసిద్ధిస్తైతాయాం తపసా తథా |
 ద్వాపరే యజనాజ్ఞానం ప్రతిమాపూజయా కలౌ ॥ ౫౫ ॥
 యాదృశం పుణ్యపాపం వా తాదృశం ఫలమేవ హి |
 ద్రవ్యదేహాఙ్గభేదేన న్యూనవృద్ధిక్షయాదికమ్ ॥ ౫౬ ॥
 అధర్మో హింసికారూపో ధర్మస్తు సుఖరూపకః |
 అధర్మాద్ దుఃఖమాప్నోతి ధర్మాద్వై సుఖమేధతే ॥ ౫౭ ॥
 విద్యాద్ దుర్వృత్తితో దుఃఖం సుఖం విద్యాత్సువృత్తితః |
 ధర్మార్జనమతః కుర్యాద్భోగమోక్షప్రసిద్ధయే ॥ ౫౮ ॥
 సకుటుమ్బస్య విప్రస్య చతుర్జనయుతస్య చ |
 శతవర్షస్య వృత్తిం తు దద్యాత్తద్బ్రహ్మలోకదమ్ ॥ ౫౯ ॥
 చాన్ద్రాయణసహస్రం తు బ్రహ్మలోకప్రదం విదుః |
 సహస్రస్య కుటుమ్బస్య ప్రతిష్ఠాం క్షత్రియశ్చరేత్ ॥ ౬౦ ॥
 ఇన్ద్రలోకప్రదం విద్యాదయుతం బ్రహ్మలోకదమ్ |
 యాం దేవతాం పురస్కృత్య దానమాచరతే నరః ॥ ౬౧ ॥

తత్తల్లోకమవాప్నోతి ఇతి వేదవిదో విదుః ।
 ఆర్ధహీనః సదా కుర్యాత్తపసామర్జనం తథా ॥ ౬౨॥
 తీర్థాచ్చ తపసా ప్రాప్యం సుఖమక్షయ్యమశ్నుతే ।
 అర్ధార్జనమథో వక్ష్యే న్యాయతః సుసమాహితః ॥ ౬౩॥
 కృతాత్ప్రతిగ్రహాచైవ యాజనాచ్చ విశుద్ధతః ।
 ఆదైన్యాదనతిక్లేశాద్ బ్రాహ్మణో ధనమర్జయేత్ ॥ ౬౪॥
 క్షత్రియో బాహువీర్యేణ కృషిగోరక్షణాద్ విశః ।
 న్యాయార్జితస్య విత్తస్య దానాత్సిద్ధిం సమశ్నుతే ॥ ౬౫॥
 జ్ఞానసిద్ధ్యా మోక్షసిద్ధిః సర్వేషాం గుర్వనుగ్రహాత్ ।
 మోక్షాత్స్వరూపసిద్ధిః స్యాత్పరానందం సమశ్నుతే ॥ ౬౬॥
 సత్సంకల్పత్సర్వమేతద్వై నరాణాం జాయతే ద్విజాః ।
 ధనధాన్యాదికం సర్వం దేయం వై గృహమేధినా ॥ ౬౭॥
 యద్యత్కాలే వస్తుజాతం ఫలం వా ధాన్యమేవ చ ।
 తత్తత్సర్వం బ్రాహ్మణేభ్యో దేయం వై హితమిచ్ఛతా ॥ ౬౮॥
 జలం చైవ సదా దేయమన్నం క్షుద్వాస్యధిశాన్తయే ।
 క్షేత్రం ధాన్యం తథామాన్నమన్నమేవ చతుర్విధమ్ ॥ ౬౯॥
 యావత్కాలం యదన్నం వై భుక్త్వా శ్రవణమేధతే ।
 తావత్కృతస్య పుణ్యస్య త్వర్ధం దాతుర్న సంశయః ॥ ౭౦॥
 గ్రహీతా హి గృహీతస్య దానాద్వై తపసా తథా ।
 పాపసంశోధనం కుర్యాదన్యథా రౌరవం వ్రజేత్ ॥ ౭౧॥
 ఆత్మవిత్తం త్రిధా కుర్యాద్ధర్మవృద్ధ్యాత్మభోగతః ।
 నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం కర్మ కుర్యాత్తు ధర్మతః ॥ ౭౨॥
 విత్తస్య వర్ధనం కుర్యాద్ వృద్ధ్యంశేన హి సాధకః ।
 హితేన మితమేధ్యేన భోగం భోగాంశతశ్చరేత్ ॥ ౭౩॥
 కృష్కర్ణితే దశాంశం హి దేయం పాపస్య శుద్ధయే ।
 శేషేణ కుర్యాద్ధర్మాది అన్యథా రౌరవం వ్రజేత్ ॥ ౭౪॥
 అథవా పాపబుద్ధిః స్యాత్క్షయం వా సస్యమేష్యతి ।

వృద్ధివాణిజ్యకే దేయం షడంశం హి విచక్షణైః ॥ ౭౫॥

శుద్ధప్రతిగ్రహే దేయం చతుర్థాంశం ద్విజోత్తమైః ।

అకస్మాదుత్థితేర్థే హి దేయమర్థం ద్విజోత్తమైః ॥ ౭౬॥

అసత్ప్రతిగ్రహే సర్వం దుర్ధానం సాగరే షిపేత్ ।

ఆహూయ దానం కర్తవ్యమాత్మభోగసమృద్ధయే ॥ ౭౭॥

పృష్టం సర్వం సదా దేయమాత్మశక్త్యనుసారతః ।

జన్మాంతరే ఋణీ హి స్యాదదత్రే పృష్టవస్తుని ॥ ౭౮॥

పరేషాం చ తథా దోషం న ప్రశంసేద్విచక్షణః ।

విద్యేషేణ తథా బ్రహ్మాన్ శ్రుతం దృష్టం చ నో వదేత్ ॥ ౭౯॥

న వదేత్సర్వజన్తూనాం హృది రోషకరం బుధః ।

సస్థ్యయోరగ్నికార్యం చ కుర్యాదైశ్వర్యసిద్ధయే ॥ ౮౦॥

అశక్తస్వైకకాలే వా సూర్యాగ్ని చ యథావిధి ।

తణ్ణులం ధాన్యమాజ్యం వా ఫలం కన్దం హవిస్తథా ॥ ౮౧॥

స్థాలీపాకం తథా కుర్యాద్యథాన్యాయం యథావిధి ।

ప్రధానహోమమాత్రం వా హవ్యాభావే సమాచరేత్ ॥ ౮౨॥

నిత్యసన్ధానమిత్సుక్తం తమజస్రం విదుర్బుధాః ।

అథవా జపమాత్రం వా సూర్యవందనమేవ చ ॥ ౮౩॥

ఏవమాత్మార్థినః కుర్యురర్థార్థీ చ యథావిధి ।

బ్రహ్మయజ్జరతా నిత్యం దేవపూజారతాస్తథా ॥ ౮౪॥

అగ్నిపూజాపరా నిత్యం గురుపూజారతాస్తథా ।

బ్రాహ్మణానాం తృప్తికరాః సర్వే స్వర్గస్య భాగినః ॥ ౮౫॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం సదాచారవర్ణనం నామ

త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౧౩॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౧౪. చతుర్దశోఽధ్యాయః | అగ్నియజ్ఞాదివర్ణనమ్ |

ఋషయః ఉచుః |

అగ్నియజ్ఞం దేవయజ్ఞం బ్రహ్మయజ్ఞం తథైవ చ |
గురుపూజాం బ్రహ్మతృప్తిం క్రమేణ బ్రూహి నః ప్రభో || ౧||

సూత ఉవాచ |

అగ్నౌ జహోతి యద్ద్రవ్యమగ్నియజ్ఞః స ఉచ్యతే |
బ్రహ్మచర్యాశ్రమస్థానాం సమిదాధానమేవ హి || ౨||

సమిదగ్నై వ్రతాద్యం చ విశేషయజనాదికమ్ |
ప్రథమాశ్రమిణామేవం యావదౌపాసనం ద్విజాః || ౩||

ఆత్మన్యారోపితాగ్నీనాం వనినాం యతినాం ద్విజాః |
హితం చ మితమేధ్యాన్నం స్వకాలే భోజనం హుతిః || ౪||

ఔపాసనాగ్నిసన్ధానం సమారభ్య సురక్షితమ్ |
కుణ్డే వాప్యథ భాణ్డే వా తదజస్రం సమీరితమ్ || ౫||

అగ్నిమాతృన్యరణ్యాం వా రాజదైవవశాద్ ధ్రువమ్ |
అగ్నిత్యాగభయాదుక్తం సమారోపితముచ్యతే || ౬||

సమ్పత్కరీ తథా జ్ఞేయా సాయమగ్న్యాహుతిర్ద్విజాః |
ఆయుష్కరీతి విజ్ఞేయా ప్రాతః సూర్యాహుతిస్తథా || ౭||

అగ్నియజ్ఞో హ్యాయం ప్రోక్తో దివా సూర్యనివేశనాత్ |
ఇన్ద్రాదీన్సకలాన్దేవానుద్దిశ్యాగ్నౌ జహోతి యత్ || ౮||

దేవయజ్ఞం హి తం విద్యాత్థానలీపాకాదికాన్కృతూన్ |
చౌలాదికం తథా జ్ఞేయం తౌకికాగ్నౌ ప్రతిష్ఠితమ్ || ౯||

బ్రహ్మయజ్ఞం ద్విజః కుర్యాద్ దేవానాం తృప్తయేఽనకృత్ |
బ్రహ్మయజ్ఞ ఇతి ప్రోక్తో వేదస్యాధ్యయనం భవేత్ || ౧౦||

నిత్యానస్తరమాసాయం తతస్తు న విధీయతే |
అనగ్నౌ దేవయజనం శృణుత శ్రద్ధయాదరాత్ || ౧౧||

ఆదిస్పృష్టౌ మహాదేవః సర్వజ్ఞః కరుణాకరః |
సర్వవోకోపకారార్థం వారాన్కల్పితవాన్ప్రభుః || ౧౨||

సంసారవైద్యః సర్వజ్ఞః సర్వభేషజభేషజమ్ ।
 ఆదావారోగ్యదం వారం స్వవారం కృతవాన్పుభుః ॥ ౧౩॥
 సమృత్కారం స్వమాయాయా వారం చ కృతవాన్స్తతః ।
 జననే దుర్గతిక్రాన్తే కుమారస్య తతః పరమ్ ॥ ౧౪॥
 ఆలస్యదురితక్రాన్త్యై వారం కల్పితవాన్పుభుః ।
 రక్షకస్య తథా విష్ణోర్లోకానాం హితకామ్యయా ॥ ౧౫॥
 పుష్కర్థం చైవ రక్షార్థం వారం కల్పితవాన్పుభుః ।
 ఆయుష్కరం తతో వారమాయుషాం కర్తురేవ హి ॥ ౧౬॥
 త్రైలోక్యసృష్టికర్తుర్ని బ్రహ్మణః పరమేష్ఠినః ।
 జగదాయుష్యసిద్ధ్యర్థం వారం కల్పితవాన్పుభుః ॥ ౧౭॥
 ఆదౌ త్రైలోక్యవృద్ధ్యర్థం పుణ్యపాపే ప్రకల్పితే ।
 తయోః కర్తౌస్తతో వారమిన్ద్రస్య చ యమస్య చ ॥ ౧౮॥
 భోగప్రదం మృత్యుహరం లోకానాం చ ప్రకల్పితమ్ ।
 ఆదిత్యాదీన్వస్వరూపాన్సుఖదుఃఖస్య సూచకాన్ ॥ ౧౯॥
 వారేశాన్కల్పయిత్వాదౌ జ్యోతిశ్చక్రే ప్రతిష్ఠితాన్ ।
 స్వస్వవారే హి తేషాం తు పూజా స్వస్వఫలప్రదా ॥ ౨౦॥
 ఆరోగ్యం సమృద్ధశ్చైవ వ్యాధీనాం శాన్తిరేవ చ ।
 పుష్టిరాయుస్తథా భోగో మృతేర్థానిర్యథాక్రమమ్ ॥ ౨౧॥
 వారక్రమఫలం ప్రాహుర్దేవప్రీతిపురఃసరమ్ ।
 అన్యేషామపి దేవానాం పూజాయాః ఫలదః శివః ॥ ౨౨॥
 దేవానాం ప్రీతయే పూజా పంచైవ ప్రకల్పితా ।
 తత్తన్మస్త్రజపో హోమో దానం చైవ తపస్తథా ॥ ౨౩॥
 స్థణీలే ప్రతిమాయాం చ హ్యగ్నౌ బ్రాహ్మణవిగ్రహే ।
 సమారాధనమిత్యేవం షోడశైరుపచారకైః ॥ ౨౪॥
 ఉత్తరోత్తరవైశిష్ట్యాత్పూర్వాభావే తథోత్తరమ్ ।
 నేత్రయోః శిరసో రోగే తథా కుష్ఠస్య శాస్తయే ॥ ౨౫॥
 ఆదిత్యం పూజయిత్వా తు బ్రాహ్మణాన్ఫోజయేత్తతః ।

దినం మాసం తథా వర్షం వర్షత్రయమథవాపి వా ॥ ౨౬ ॥

ప్రారబ్ధం ప్రబలం చేత్యాన్నశ్యేద్ రోగజరాదికమ్ ।

జపాద్యమిష్టదేవస్య వారాదీనాం ఫలం విదుః ॥ ౨౭ ॥

పాపశాన్తిర్విశేషేణ హ్యీదివారే నివేదయేత్ ।

ఆదిత్యస్యైవ దేవానాం బ్రాహ్మణానాం విశిష్టదమ్ ॥ ౨౮ ॥

సోమవారే చ లక్ష్మ్యోదీన్సమ్పదర్థం యజేద్ బుధః ।

ఆజ్యాన్నేన తథా విప్రాన్సపత్నీకాంశ్చ భోజయేత్ ॥ ౨౯ ॥

కాళ్యాదీన్సోమవారే తు యజేద్ రోగప్రశాన్తయే ।

మాషముద్గాఢకాన్నేన బ్రాహ్మణాంచైవ భోజయేత్ ॥ ౩౦ ॥

సౌమ్యవారే తథా విష్ణుం దధ్యన్నేన యజేద్బుధః ।

పుత్రమిత్రకలత్రాదిపుష్టిర్భవతి సర్వదా ॥ ౩౧ ॥

ఆయుష్కామో గురోర్వారే దేవానాం పుష్టిసిద్ధయే ।

ఉపవీతేన వస్త్రేణ క్షీరాజ్యేన యజేద్ బుధః ॥ ౩౨ ॥

భోగార్థం భృగువారే తు యజేద్ దేవాన్సమాహితః ।

షడ్రసోపేతమన్నం చ దద్యాద్ బ్రాహ్మణతృప్తయే ॥ ౩౩ ॥

స్త్రీణాం చ తృప్తయే తద్వద్ దేయం వస్త్రాదికం శుభమ్ ।

ఆపమృత్యుహరే మనై రుద్రాదీంశ్చ యజేద్ బుధః ॥ ౩౪ ॥

తిలహోషేన దానేన తిలాన్నేన చ భోజయేత్ ।

ఇత్థం యజేచ్ఛ విబుధానారోగ్యాదిఫలం లభేత్ ॥ ౩౫ ॥

దేవానాం నిత్యయజనే విశేషయజనేపి చ ।

స్నానే దానే జపే హోమే బ్రాహ్మణానాం చ తర్పణే ॥ ౩౬ ॥

తిథినక్షత్రయోగే చ తత్తద్దేవప్రపూజనే ।

ఆదివారాదివారేషు సర్వజ్ఞో జగదీశ్వరః ॥ ౩౭ ॥

తతద్రుపేణ సర్వేషామారోగ్యాదిఫలప్రదః ।

దేశకాలానుసారేణ తథా పాత్రానుసారతః ॥ ౩౮ ॥

ద్రవ్యం శ్రద్ధానుసారేణ తథా లోకానుసారతః ।

తారతమ్యక్రమాద్ దేవస్త్రారోగ్యాదీన్ప్రయచ్ఛతి ॥ ౩౯ ॥

శుభాదావశుభాన్తే చ జన్మరేషు గృహే గృహీ ।

ఆరోగ్యాదినమృద్ధ్యర్థమాదిత్యాదీన్గహాన్యజేత్ ॥ ౪౦॥

తస్మాద్వై దేవయజనం సర్వాభీష్టఫలప్రదమ్ ।

సమస్త్రకం బ్రాహ్మణానామన్యేషాం చైవ తాన్త్రికమ్ ॥ ౪౧॥

యథాశక్త్యనురూపేణ కర్తవ్యం సర్వదా నరైః ।

సప్తస్వపి చ వారేషు నరైః శుభఫలేషుభిః ॥ ౪౨॥

దరిద్రస్తపసా దేవాన్యజేదాఢ్యో ధనేన హి ।

పునశ్చైవంవిధం ధర్మం కురుతే శ్రద్ధయా సహ ॥ ౪౩॥

పునశ్చ భోగాన్వివిధాన్భక్త్యా భూమౌ ప్రజాయతే ।

ఛాయాం జలాశయం బ్రహ్మప్రతిష్ఠాం ధర్మసంఘాయమ్ ॥ ౪౪॥

సర్వం చ విత్తవాన్కుర్యాత్సదా భోగప్రసిద్ధయే ।

కాలాచ్చ పుణ్యపాకేన జ్ఞానసిద్ధిః ప్రజాయతే ॥ ౪౫॥

య ఇమం శృణుతేఽధ్యాయం పఠతే వా నరో ద్విజాః ।

శ్రవణస్యోపకర్తా చ దేవయజ్ఞఫలం లభేత్ ॥ ౪౬॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయామగ్నియజ్ఞాదివర్ణనం నామ

చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౧౪॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౧౫. పంచదశోఽధ్యాయః । దేవయజ్ఞాదిషు దేశకాలపాత్రాదివర్ణనమ్ ।

ఋషయ ఉచుః ।

దేశాదీన్క్రమశో బ్రూహి సూత సర్వార్థవిత్తమ ।

సూత ఉవాచ ।

శుద్ధం గృహం సమఫలం దేవయజ్ఞాదికర్మసు ॥ ౧॥

తతో దశగుణం గోష్ఠం జలతీరం తతో దశ ।

తతో దశగుణం బిల్వతులస్యశ్వత్థమూలకమ్ ॥ ౨॥

తతో దేవాలయం విద్యాత్తీర్థతీరం తతో దశ ।

తతో దశగుణం నద్యాస్తీర్థనద్యాస్తతో దశ ॥ ౩॥
 సప్తగంగానదీతీర్థం తస్యా దశగుణం భవేత్ ।
 గంగా గోదావరీ చైవ కావేరీ తామ్రపర్ణికా ॥ ౪॥
 సింధుశ్చ సరయూ రేవా సప్త గంగాః ప్రకీర్తితాః ।
 తతోఽబ్ధితీరే దశ చ పర్వతాగ్రే తతో దశ ॥ ౫॥
 సర్వస్మాదధికం జ్ఞేయం యత్ర వా రోచతే మనః ।
 కృతే పూర్ణఫలం జ్ఞేయం యజ్ఞదానాదికం తథా ॥ ౬॥
 త్రేతాయుగే త్రిపాదం చ ద్వాపరేఽర్థం సదా స్మృతమ్ ।
 కలౌ పాదం తు విజ్ఞేయం తత్పాదోనం తతోఽర్థకే ॥ ౭॥
 శుద్ధాత్మనః శుద్ధదినం పుణ్యం సమఫలం విదుః ।
 తస్మాద్ దశగుణం జ్ఞేయం రవిసంక్రమణే బుధాః ॥ ౮॥
 విషువే తద్దశగుణమయనే తద్దశ స్మృతమ్ ।
 తద్దశ మృగసంక్రాంతౌ తచ్ఛన్ద్యగ్రహణే దశ ॥ ౯॥
 తతశ్చ సూర్యగ్రహణే పూర్ణం కాలోత్తమే విదుః ।
 జగద్రూపస్య సూర్యస్య విషయోగాచ్చ రోగదమ్ ॥ ౧౦॥
 అతస్తద్విషశాస్త్యర్థం స్నానదానజపాంశ్చరేత్ ।
 విషశాస్త్యర్థకాలత్వాత్స కాలః పుణ్యదః స్మృతః ॥ ౧౧॥
 జన్మర్షే చ వ్రతాన్తే చ సూర్యరాగోపమం విదుః ।
 మహతాం సంకలశ్చ కోట్యర్కగ్రహణం విదుః ॥ ౧౨॥
 తపోనిష్ఠా జ్ఞాననిష్ఠా యోగినో యతయస్తథా ।
 పూజాయాః పాత్రమేతే హి పాపసంక్షయకారణమ్ ॥ ౧౩॥
 చతుర్వింశతిలక్షం వా గాయత్ర్యా జపసంయుతః ।
 బ్రాహ్మణస్తు భవేత్పాత్రం సమ్పూర్ణఫలభోగదమ్ ॥ ౧౪॥
 పతనాత్త్రాయత ఇతి పాత్రం శాస్త్రే ప్రయుజ్యతే ।
 దాతుశ్చ పాతకాత్త్రాణాత్పాత్రమిత్యభిధీయతే ॥ ౧౫॥
 గాయకం త్రాయతే పాతాద్గాయత్రీత్యుచ్యతే హి సా ।
 యథార్థహినో లోకేఽస్మిన్నరస్యార్థం న యచ్ఛతి ॥ ౧౬॥

అర్థవానిహ యో లోకే పరస్యార్థం ప్రయచ్ఛతి ।
 స్వయం శుద్ధో హి పూతాత్మా నరాన్సన్త్రాతుమర్హతి ॥ ౧౭॥
 గాయత్రీజపశుద్ధో హి శుద్ధబ్రాహ్మణ ఉచ్యతే ।
 తస్మాద్ దానే జపే హోమే పూజాయాం సర్వకర్మణి ॥ ౧౮॥
 దానం కర్తుం తథా త్రాతుం పాత్రత్వం బ్రాహ్మణోఽర్హతి ।
 అన్నస్య క్షుధితం పాత్రం నారీనరమయాత్మకమ్ ॥ ౧౯॥
 బ్రాహ్మణం శ్రేష్ఠమాహూయ యత్కాలే సుసమాహితమ్ ।
 తదర్థం శబ్దమర్థం వా సద్బోధకమభీష్టదమ్ ॥ ౨౦॥
 ఇచ్ఛావతః ప్రదానం చ సమూర్ణఫలదం విదుః ।
 యత్ప్రశ్నానస్తరం దత్తం తదర్థఫలదం విదుః ॥ ౨౧॥
 యత్సేవకాయ దత్తం స్యాత్తత్త్వాదఫలదం విదుః ।
 జాతిమాత్రస్య విప్రస్య దీనవృత్తీర్విజర్షభాః ॥ ౨౨॥
 దత్తమర్థం హి భోగాయ భూర్లోకే దశవార్షికమ్ ।
 వేదయుక్తస్య విప్రస్య స్వర్గే హి దశవార్షికమ్ ॥ ౨౩॥
 గాయత్రీజపయుక్తస్య సత్యే హి దశవార్షికమ్ ।
 విష్ణుభక్తస్య విప్రస్య దత్తం వైకుణ్ఠదం విదుః ॥ ౨౪॥
 శివభక్తస్య విప్రస్య దత్తం కైలాసదం విదుః ।
 తత్తల్లోకోపభోగార్థం సర్వేషాం దానమిష్యతే ॥ ౨౫॥
 దశాఙ్గమన్నం విప్రస్య భానువారే దదన్నరః ।
 పరజన్మని చారోగ్యం దశవర్షం సమశ్నుతే ॥ ౨౬॥
 బహుమానమథాహ్వానమభ్యఙ్గం పాదసేవనమ్ ।
 వాసో గన్ధాద్యర్చనం చ ఘృతాపూపరసోత్తరమ్ ॥ ౨౭॥
 షడ్రసం వ్యఙ్గానం చైవ తామూబ్బలం దక్షిణోత్తరమ్ ।
 నమశ్చానుగమత్సైవ స్వన్నదానం దశాఙ్గకమ్ ॥ ౨౮॥
 దశాఙ్గమన్నం విప్రేభ్యో దశభ్యో వై దదన్నరః ।
 అర్కవారే తథారోగ్యం శతవర్షం సమశ్నుతే ॥ ౨౯॥
 సోమవారాదివారేషు తత్తద్వారగుణం ఫలమ్ ।

అన్నదానస్య విజ్ఞేయం భూర్లోకే పరజన్మని ॥ ౩౦॥
 సప్తస్యపి చ వారేషు దశభ్యశ్చ దశాఙ్గకమ్ ।
 అన్నం దత్త్వా శతం వర్షమారోగ్యాదికమశ్నుతే ॥ ౩౧॥
 ఏవం శతేభ్యో విప్రేభ్యో భానువారే దదన్నరః ।
 సహస్రవర్షమారోగ్యం శర్వలోకే సమశ్నుతే ॥ ౩౨॥
 సహస్రేభ్యస్తథా దత్త్వాఽయుతవర్షం సమశ్నుతే ।
 ఏవం సోమాదివారేషు విజ్ఞేయం హి విపశ్చితా ॥ ౩౩॥
 భానువారే సహస్రాణాం గాయత్రీపూతచేతసామ్ ।
 అన్నం దత్త్వా సత్యలోకే హ్యారోగ్యాది సమశ్నుతే ॥ ౩౪॥
 అయుతానాం తథా దత్త్వా విష్ణులోకే సమశ్నుతే ।
 అన్నం దత్త్వా తు లక్షాణాం రుద్రలోకే సమశ్నుతే ॥ ౩౫॥
 బాలానాం బ్రహ్మబుద్ధ్యా హి దేయం విద్యార్థిభిర్నరైః ।
 యూనాం చ విష్ణుబుద్ధ్యా హి పుత్రకార్మిభిర్నరైః ॥ ౩౬॥
 వృద్ధానాం రుద్రబుద్ధ్యా హి దేయం జ్ఞానార్థిభిర్నరైః ।
 బాలస్త్రీ భారతీబుద్ధ్యా బుద్ధికామైర్నరోత్తమైః ॥ ౩౭॥
 లక్ష్మీబుద్ధ్యా యువస్త్రీషు భోగకామైర్నరోత్తమైః ।
 వృద్ధాసు పార్వతీబుద్ధ్యా దేయమాత్మార్థిభిర్జనైః ॥ ౩౮॥
 శిలవృత్తోఽఞ్చవృత్త్యా చ గురుదక్షిణయార్జితమ్ ।
 శుద్ధద్రవ్యమితి ప్రాచుస్తత్పూర్ణఫలదం విదుః ॥ ౩౯॥
 శుక్లప్రతిగ్రహాద్దత్తం మధ్యమం ద్రవ్యముచ్యతే ।
 కృషివాణిజ్యకోపేతమధమం ద్రవ్యముచ్యతే ॥ ౪౦॥
 క్షత్రియాణాం విశాం చైవ శౌర్యవాణిజ్యకార్జితమ్ ।
 ఉత్తమం ద్రవ్యమిత్యాచుః శూద్రాణాం భృతకార్జితమ్ ॥ ౪౧॥
 స్త్రీణాం ధర్మార్థినాం ద్రవ్యం వైతృకం భర్తృకం తథా ।
 గవాదీనాం ద్వాదశానాం చైత్రాదిషు యథాక్రమమ్ ॥ ౪౨॥
 సమ్భూయ వా పుణ్యకాలే దద్యాదిష్టసమృద్ధయే ।
 గోభూతిలహిరణ్యాజ్యవాసోధాన్యగుడాని చ ॥ ౪౩॥

రౌప్యం లవణకూషాణ్ణం కన్యా ద్వాదశకం తథా ।
 గోదానాద్దత్తగవ్యేన గోమయేనోపకారిణా ॥ ౪౪॥
 ధనధాన్యాద్యాశ్రితానాం దురితానాం నివారణమ్ ।
 జలస్నేహోద్యాశ్రితానాం దురితానాం తు గోజలైః ॥ ౪౫॥
 కాయికాదిత్రయాణాం తు క్షీరదధ్యాజ్యకైస్తథా ।
 తథా తేషాం చ పుష్టిశ్చ విజ్ఞేయా హి విపశ్చితా ॥ ౪౬॥
 భూదానం తు ప్రతిష్ఠార్థమిహ చాముత్ర చ ద్విజాః ।
 తిలదానం బలార్థం హి సదా మృత్యుజయం విదుః ॥ ౪౭॥
 హిరణ్యం జాతరాగ్నేస్తు వృద్ధిదం వీర్యదం తథా ।
 ఆజ్యం పుష్టికరం విద్యాద్వస్త్రమాయుష్కరం విదుః ॥ ౪౮॥
 ధాన్యమన్నంసమృద్ధ్యర్థం మధురాహారదం గుడమ్ ।
 రౌప్యం రేతోఽభివృద్ధ్యర్థం షడ్రసార్థం తు లావణమ్ ॥ ౪౯॥
 సర్వం సర్వసమృద్ధ్యర్థం కూషాణ్ణం పుష్టిదం విదుః ।
 ప్రాప్తిదం సర్వభోగానామిహ చాముత్ర చ ద్విజాః ॥ ౫౦॥
 యావజ్జీవనముక్తం హి కన్యాదానం తు భోగదమ్ ।
 పనసామ్రకపిత్థానాం వృక్షాణాం ఫలమేవ చ ॥ ౫౧॥
 కదల్యాద్యౌషధీనాం చ ఫలం గుల్మోద్భవం తథా ।
 మాషాదీనాం చ ముద్గానాం ఫలం శాకాదికం తథా ॥ ౫౨॥
 మరీచిసర్షపాద్యానాం శాకోపకరణం తథా ।
 యదృతౌ యత్ఫలం సిద్ధం తద్దేయం హి విపశ్చితా ॥ ౫౩॥
 శ్రోత్రాదీన్ద్రియతృప్తిశ్చ సదా దేయా విపశ్చితా ।
 శబ్దాదిదశభోగార్థం దిగాదీనాం చ తుష్టిదా ॥ ౫౪॥
 వేదశాస్త్రం సమాదాయ బుద్ధ్వా గురుముఖాత్స్వయమ్ ।
 కర్మణాం ఫలమస్తీతి బుద్ధిరాస్తిక్యముచ్యతే ॥ ౫౫॥
 బస్మరాజభయాద్బుద్ధిః శ్రద్ధా సా చ కనీయసీ ।
 సర్వాభావే దరిద్రస్తు వాచా వా కర్మణా యజేత్ ॥ ౫౬॥
 వాచికం యజనం విద్యాన్మస్త్రస్తోత్రజపాదికమ్ ।

తీర్థయాత్రా వ్రతాద్యం హి కాయకం యజనం విదుః ॥ ౫౭ ॥

యేన కేనాప్యపాయేన హ్యల్పం వా యది వా బహు ।
దేవతార్పణబుద్ధ్యా చ కృతం భోగాయ కల్పతే ॥ ౫౮ ॥

తపశ్చర్యా చ దానం చ కర్తవ్యముభయం సదా ।
ప్రతిశ్రయం ప్రదాతవ్యం స్వవర్ణం గుణశోభితమ్ ॥ ౫౯ ॥

దేవానాం తృప్తయేఽత్యర్థం సర్వభోగప్రదం బుధైః ।
ఇహాముత్తోత్తమం జన్మ సదా భోగం లభేద్ బుధః ।
ఈశ్వరార్పణబుద్ధ్యా హి కృత్వా మోక్షఫలం లభేత్ ॥ ౬౦ ॥

య ఇమం పఠతేఽధ్యాయం యః శ్శ్రోణోతి సదా నరః ।
తస్య వై ధర్మబుద్ధిశ్చ జ్ఞానసిద్ధిః ప్రజాయతే ॥ ౬౧ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం దేశకాలపాత్రాదివర్ణనం
నామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౧౫ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౧౬. షోడశోఽధ్యాయః । పార్థివపూజనప్రకారాస్తత్ఫలాని చ ।

ఋషయ ఉచుః ।

పార్థివప్రతిమాపూజావిధానం బ్రూహి సత్తమ ।
యేన పూజావిధానేన సర్వాభీష్టమవాప్యతే ॥ ౧ ॥

సూత ఉవాచ ।

సుసాధు పృష్టం యుష్మాభిః సదా సర్వార్థదాయకమ్ ।
సద్యో దుఃఖస్య శమనం శ్శ్రేణుత ప్రబ్రవీమి వః ॥ ౨ ॥

అపమృత్యుహరం కాలమృత్యోశ్చాపి వినాశనమ్ ।
సద్యః కలత్రపుత్రాదిధనధాన్యప్రదం ద్విజాః ॥ ౩ ॥

అన్నాదిభోజ్యం వస్త్రాది సర్వముత్పద్యతే యతః ।
తతో మృదాదిప్రతిమాపూజాభీష్టప్రదా భువి ॥ ౪ ॥

పురుషాణాం చ నారీణామధికారోఽత్ర నిశ్చితమ్ ।

నద్యాం తడాగే కూపే వా జలాన్తర్మృదమాహరేత్ || ౫ ||

సంశోధ్య గన్ధచూర్ణేన పేషయిత్వా సుమణ్డపే ।

హస్తేన ప్రతిమాం కుర్యాత్క్షీరేణ చ సుసంస్కృతామ్ || ౬ ||

అగ్గప్రత్యగ్గకోపేతామాయుధైశ్చ సమన్వితామ్ ।

పద్మాసనస్థితాం కృత్వా పూజయేదాదరేణ హి || ౭ ||

విఘ్నేశాదిత్యవిష్ణునామమ్బాయాశ్చ శివస్య చ ।

శివస్య శివలింగం చ సర్వదా పూజయేద్ ద్విజః || ౮ ||

షోడశైరుపచారైశ్చ కుర్యాత్తత్ఫలసిద్ధయే ।

పుష్పేణ ప్రోక్షణం కుర్యాదభిషేకం సమస్తకమ్ || ౯ ||

శాల్యన్నేనైవ నైవేద్యం సర్వం కుడవమానతః ।

గృహే తు కుడవం జ్ఞేయం మానుషే ప్రస్థమిష్యతే || ౧౦ ||

దైవే ప్రస్థత్రయం యోగ్యం స్వయమోఘః ప్రస్థపఞ్చకమ్ ।

ఏవం పూర్ణఫలం విద్యాదధికం వై ద్వయం త్రయమ్ || ౧౧ ||

సహస్రపూజయా సత్యం సత్యలోకం లభేద్ ద్విజః ।

ద్వాదశాఙ్గులమాయామం ద్విగుణం చ తతోఽధికమ్ || ౧౨ ||

ప్రమాణమఙ్గులస్యైకం తదూర్ధ్వం పఞ్చకత్రయమ్ ।

అయోదారుకృతం పాత్రం శివమిత్యుచ్యతే బుధైః || ౧౩ ||

తదష్టభాగః ప్రస్థః స్వాత్తచ్చతుష్కుడవం మతమ్ ।

దశప్రస్థం శతప్రస్థం సహస్రప్రస్థమేవ చ || ౧౪ ||

జలతైలాదిగన్ధానాం యథాయోగ్యం చ మానతః ।

మానుషార్షస్వయమ్బూనాం మహాపూజేతి కథ్యతే || ౧౫ ||

అభిషేకాదాత్మశుద్ధిర్గన్ధాత్పుణ్యమవాప్యతే ।

ఆయుష్టుప్తిశ్చ నైవేద్యాద్ ధూపాదర్థమవాప్యతే || ౧౬ ||

దీపాజ్ఞానమవాప్నోతి తామ్బూలాద్భోగమాప్పుయాత్ ।

తస్మాత్సానాదికం షట్కం ప్రయత్నేన ప్రసాధయేత్ || ౧౭ ||

నమస్కారో జపశ్చైవ సర్వాభీష్టప్రదావుభౌ ।

పూజానై చ సదా కార్యో భోగమోక్షార్థిర్నరైః || ౧౮ ||

సముజ్య మనసా పూర్వం కుర్యాత్తత్సదా నరః ।
 దేవానాం పూజయా వైవ తత్తల్లోకమవాప్నుయాత్ ॥ ౧౯ ॥
 తదవాస్తరలోకే చ యథేష్టం భోగ్యమాప్యతే ।
 తద్విశేషాన్ప్రవక్ష్యామి శృణుత శ్రద్ధయా ద్విజాః ॥ ౨౦ ॥
 విఘ్నేశపూజయా సమ్యగ్భూర్లోకేఽభీష్టమాప్నుయాత్ ।
 శుక్రవారే చతుర్థ్యాఞ్చ సితే శ్రావణభాద్రకే ॥ ౨౧ ॥
 భిషగృక్షే ధనుర్మాసే విఘ్నేశం విధివద్యజేత్ ।
 శతం పూజా సహస్రం వా తత్సంఖ్యైకదినైర్వ్రజేత్ ॥ ౨౨ ॥
 దేవాగ్నిశ్రద్ధయా నిత్యం పుత్రదం చేష్టదం నృణామ్ ।
 సర్వపాపప్రశమనం తత్తద్దురితనాశనమ్ ॥ ౨౩ ॥
 వారపూజాం శివదీనామాత్మశుద్ధిప్రదాం విదుః ।
 తిథినక్షత్రయోగానామాధారం సార్వకామికమ్ ॥ ౨౪ ॥
 తథా వృద్ధిక్షయాభావాత్పూర్ణబ్రహ్మాత్మకం విదుః ।
 ఉదయాదుదయం వారో బ్రహ్మప్రభృతికర్మణామ్ ॥ ౨౫ ॥
 తిథ్యాదౌ దేవపూజా హి పూర్ణభోగప్రదా నృణామ్ ।
 పూర్వభాగః పితృణాం తు నిశియుక్తః ప్రశస్యతే ॥ ౨౬ ॥
 పరభాగస్తు దేవానాం దివాయుక్తః ప్రశస్యతే ।
 ఉదయవ్యాపిన్ గ్రాహ్యో మధ్యాహ్నో యది సా తిథిః ॥ ౨౭ ॥
 దేవకార్యే తథా గ్రాహ్యస్తిథిఋషాదికాః శుభాః ।
 సమ్యగ్విచార్య వారాదీన్కుర్యాత్పూజాజపాదికమ్ ॥ ౨౮ ॥
 పూర్ణాయతే హ్యనేనేతి వేదేష్వర్ణస్య యోజనా ।
 పూర్వోగఫలసిద్ధిశ్చ జాయతే తేన కర్మణా ॥ ౨౯ ॥
 మనోభావాన్స్తథా జ్ఞానమిష్టభోగార్థయోజనాత్ ।
 పూజాశబ్దార్థ ఏవం హి విశ్రుతో లోకవేదయోః ॥ ౩౦ ॥
 నిత్యం వైమిత్తికం కాలాత్సద్యః కామ్యే స్వనుష్ఠితే ।
 నిత్యం మాసం చ పక్షం చ వర్షం వైవ యథాక్రమమ్ ॥ ౩౧ ॥
 తత్తత్కర్మఫలప్రాప్తిస్తాదృక్పాపక్షయః క్రమాత్ ।

మహాగణపతేః పూజా చతుర్థ్యాం కృష్ణపక్షే ॥ ౩౨॥
 పక్షపాపక్షయకరీ పక్షభోగఫలప్రదా ।
 చైత్రే చతుర్థ్యాం పూజా చ కృతా మాసఫలప్రదా ॥ ౩౩॥
 వర్షభోగప్రదా జ్ఞేయా కృతా వై సింహభాద్రకే ।
 శ్రావణాదిత్యవారే చ సప్తమ్యాం హస్తభే దినే ॥ ౩౪॥
 మాఘశుక్లే చ సప్తమ్యామాదిత్యయజనం చరేత్ ।
 జ్యేష్ఠభాద్రకసౌమ్యే చ ద్వాదశ్యాం శ్రవణర్షకే ॥ ౩౫॥
 కృతం శ్రీవిష్ణుయజనమిష్టసమ్పత్కరం విదుః ।
 శ్రావణే విష్ణుయజనమిష్టారోగ్యప్రదం భవేత్ ॥ ౩౬॥
 గవాదీన్ద్వాదశానర్థాన్వాణ్ణాన్దత్త్వా తు యత్ఫలమ్ ।
 తత్ఫలం సమవాప్నోతి ద్వాదశ్యాం విష్ణుతర్పణాత్ ॥ ౩౭॥
 ద్వాదశ్యాం ద్వాదశాన్విప్రాన్ విష్ణోర్ద్వాదశనామతః ।
 షోడశైరుపచారైశ్చ యజేత్తత్ప్రీతిమాప్పుయాత్ ॥ ౩౮॥
 ఏవం చ సర్వదేవానాం తత్తద్ద్వాదశనామకైః ।
 ద్వాదశబ్రహ్మయజనం తత్తత్ప్రీతికరం భవేత్ ॥ ౩౯॥
 కర్కటే సోమవారే చ నవమ్యాం మృగశిర్షకే ।
 ఆమ్బాం యజేద్ భూతికామః సర్వభోగఫలప్రదామ్ ॥ ౪౦॥
 ఆశ్వయుక్చుక్లనవమీ సర్వాభీష్టఫలప్రదా ।
 ఆదివారే చతుర్దశ్యాం కృష్ణపక్షే విశేషతః ॥ ౪౧॥
 ఆర్ద్రాయాం చ మహార్ద్రాయాం శివపూజా విశిష్యతే ।
 మాఘకృష్ణచతుర్దశ్యాం సర్వాభీష్టఫలప్రదా ॥ ౪౨॥
 ఆయుష్కరీ మృత్యుహరా సర్వసిద్ధికరీ నృణామ్ ।
 జ్యేష్ఠమాసే మహార్ద్రాయాం చతుర్దశీదినేఽపి చ ॥ ౪౩॥
 మార్గశిర్షార్ద్రకాయాం వా షోడశైరుపచారకైః ।
 తత్తస్మార్తిశివం పూజ్య తస్య వై పాదదర్శనమ్ ॥ ౪౪॥
 శివస్య యజనం జ్ఞేయం భోగమోక్షప్రదం నృణామ్ ।
 వారాదిదేవయజనం కార్తికే హి విశిష్యతే ॥ ౪౫॥

కార్తికే మాసి సమ్ప్రాప్తే సర్వాన్దేవాన్యజేద్ బుధః ।
 దానేన తపసా హోమైర్జపేన నియమేన చ ॥ ౪౬ ॥
 షోడశైరుపచారైశ్చ ప్రతిమావిప్రమన్తకైః ।
 బ్రాహ్మణానాం భోజనేన నిష్కామార్తిహరో భవేత్ ॥ ౪౭ ॥
 కార్తికే దేవయజనం సర్వభోగప్రదం భవేత్ ।
 వ్యాధీనాం హరణం చైవ భవేద్భూతగ్రహక్షయః ॥ ౪౮ ॥
 కార్తికాదిత్యవారేషు నృణామాదిత్యపూజనాత్ ।
 తైలకారాసదానాత్తు భవేత్కుష్ఠాదిసజ్జయః ॥ ౪౯ ॥
 హరీతకీమరీచీనాం వస్త్రక్షీరాదిదానతః ।
 బ్రహ్మప్రతిష్ఠయా చైవ క్షయరోగక్షయో భవేత్ ॥ ౫౦ ॥
 దీపసర్పదానాచ్ఛ అపస్మారక్షయో భవేత్ ।
 కృత్తికాసోమవారేషు శివస్య యజనం నృణామ్ ॥ ౫౧ ॥
 మహాదారిద్ర్యశమనం సర్వసమ్మత్కరం భవేత్ ।
 గృహక్షేత్రాదిదానాచ్ఛ గృహోపకరణాదినా ॥ ౫౨ ॥
 కృత్తికాభౌమవారేషు స్కన్దస్య యజనాన్నృణామ్ ।
 దీపఘణ్ణాదిదానాద్వై వాక్సిద్ధిరచిరాద్భవేత్ ॥ ౫౩ ॥
 కృత్తికాసౌమ్యవారేషు విష్ణోర్వై యజనం నృణామ్ ।
 దధ్యోదనస్య దానం చ సత్సన్తానకరం భవేత్ ॥ ౫౪ ॥
 కృత్తికాగురువారేషు బ్రహ్మణో యజనాద్ధనైః ।
 మధుస్వర్ణాజ్యదానేన భోగవృద్ధిర్భవేన్నృణామ్ ॥ ౫౫ ॥
 కృత్తికాశుక్రవారేషు గజతుణ్ణస్య యాజనాత్ ।
 గన్ధపుష్పాన్నదానేన భోగ్యవృద్ధిర్భవేన్నృణామ్ ॥ ౫౬ ॥
 వన్ధ్యా సుపుత్రం లభతే స్వర్ణరౌప్యాదిదానతః ।
 కృత్తికాశనివారేషు దిక్పాలానాం చ వన్దనమ్ ॥ ౫౭ ॥
 దిగ్గజానాం చ నాగానాం సేతుపానాం చ పూజనమ్ ।
 త్ర్యమ్బకస్య చ రుద్రస్య విష్ణోః పాపహరస్య చ ॥ ౫౮ ॥
 జ్ఞానదం బ్రహ్మణ్యైవ ధన్వన్తర్యశ్వినోస్తథా ।
 రోగాపమృత్యుహరణం తత్కాలవ్యాధిశాన్తిదమ్ ॥ ౫౯ ॥

లవణాయసత్తైలానాం మాషాదీనాం చ దానతః ।
 త్రికటుఫలగంధానాం జలాదీనాం చ దానతః ॥ ౬౦॥
 ద్రవాణాం కఠినానాం చ ప్రస్థేన పలమానతః ।
 స్వర్గప్రాప్తిర్ధనుర్మానే హ్యుషఃకాలే చ పూజనమ్ ॥ ౬౧॥
 శివాదీనాం చ సర్వేషాం క్రమాద్వై సర్వసిద్ధయే ।
 శాల్యన్నస్య హవిష్యస్య వైవేద్యం శస్త్రముచ్యతే ॥ ౬౨॥
 వివిధాన్నస్య వైవేద్యం ధనుర్మానే విశిష్యతే ।
 మార్గశీర్షేఽన్నదస్యైవ సర్వమిష్టఫలం భవేత్ ॥ ౬౩॥
 పాపక్షయం చేష్టసిద్ధిం చారోగ్యం ధర్మమేవ చ ।
 సమ్యగ్వేదపఠిజ్ఞానం సదనుష్ఠానమేవ చ ॥ ౬౪॥
 ఇహాముత్ర మహాభోగానస్తే యోగం చ శాశ్వతమ్ ।
 వేదాన్తజ్ఞానసిద్ధిం చ మార్గశీర్షాన్నదో లభేత్ ॥ ౬౫॥
 మార్గశీర్షే హ్యుషఃకాలే దినత్రయమథాపి వా ।
 యజేద్ దేవానోఽగ్రకామో నాధనుర్మాసికో భవేత్ ॥ ౬౬॥
 యావత్సంకలం తు ధనుర్మాసో విధీయతే ।
 ధనుర్మానే నిరాహారో మాసమాత్రం జితేంద్రియః ॥ ౬౭॥
 ఆమధ్యాహ్నం జపేద్ విప్రో గాయత్రీం వేదమాతరమ్ ।
 పఞ్చాక్షరాదికాన్మన్త్రాన్పశ్చాదాసుప్తికం జపేత్ ॥ ౬౮॥
 జ్ఞానం లభ్యా చ దేహాన్తే విప్రో ముక్తిమవాప్నుయాత్ ।
 అన్యేషాం నరనారీణాం త్రిస్సానేన జపేన చ ॥ ౬౯॥
 సదా పఞ్చాక్షరస్యైవ విశుద్ధం జ్ఞానమాప్యతే ।
 ఇష్టమన్త్రాన్సదా జప్త్వా మహాపాపక్షయం లభేత్ ॥ ౭౦॥
 ధనుర్మానే విశేషేణ మహావైవేద్యమాచరేత్ ।
 శాలితణ్డలభారేణ మరీచప్రస్థకేన చ ॥ ౭౧॥
 గణనాద్ ద్వాదశం సర్వం మధ్యాజ్యకుడవేన హి ।
 ద్రోణయుక్తేన ముద్గేన ద్వాదశవ్యజ్ఞానేన చ ॥ ౭౨॥

ఘృతపక్షైరపూపైశ్చ మోదకైః శాలికాదిభిః ।
 ద్వాదశైశ్చ దధిక్షీర్ద్యోదశప్రస్థకేన చ ॥ ౭౩॥
 నారీకేలఫలాదీనాం తథా గణనయా సహ ।
 ద్వాదశకముకైర్యుక్తం షట్రింశత్పత్తైర్యుతమ్ ॥ ౭౪॥
 కర్పూరఖురచూర్ణేన పఞ్చసౌగంధైర్యుతమ్ ।
 తామూలయుక్తం తు యదా మహానైవేద్యలక్షణమ్ ॥ ౭౫॥
 మహానైవేద్యమేతద్వై దేవతార్పణపూర్వకమ్ ।
 వర్ణానుక్రమపూర్వేణ తద్భక్తేభ్యః ప్రదాపయేత్ ॥ ౭౬॥
 ఏవం చౌదననైవేద్యాదూభామౌ రాష్ట్రపతిర్భవేత్ ।
 మహానైవేద్యదానేన నరః స్వర్గమవాప్నుయాత్ ॥ ౭౭॥
 మహానైవేద్యదానేన సహస్రేణ ద్విజర్షభాః ।
 సత్యలోకం చ తల్లోకే పూర్ణమాయురవాప్నుయాత్ ॥ ౭౮॥
 సహస్రాణాం చ త్రింశత్యా మహానైవేద్యదానతః ।
 తదూర్ధ్వలోకమాప్యైవ న పునర్జన్మభాగ్భవేత్ ॥ ౭౯॥
 సహస్రాణాం చ షట్రింశజన్మనైవేద్యమీరితమ్ ।
 తావన్నైవేద్యదానం తు మహాపూర్ణం తదుచ్యతే ॥ ౮౦॥
 మహాపూర్ణస్య నైవేద్యం జన్మనైవేద్యమిష్యతే ।
 జన్మనైవేద్యదానేన పునర్జన్మ న విద్యతే ॥ ౮౧॥
 ఊర్జే మాసి దినే పుణ్యే జన్మనైవేద్యమాచరేత్ ।
 సజ్కౌన్తిపాతజన్మర్షౌరపారమాస్యాదిసంయుతే ॥ ౮౨॥
 అబ్జజన్మదినే కుర్యాజ్జన్మనైవేద్యముత్తమమ్ ।
 మాసాన్తరేషు జన్మర్షౌరపూరయోగదినే౭పి చ ॥ ౮౩॥
 మేలనే చ శనైర్వాపి తావత్సాహస్రమాచరేత్ ।
 జన్మనైవేద్యదానేన జన్మార్పణఫలం లభేత్ ॥ ౮౪॥
 జన్మార్పణాచ్ఛివః ప్రీతః స్వసాయుజ్యం దదాతి హి ।
 ఇదం తజ్జన్మనైవేద్యం శివస్యైవ ప్రదాపయేత్ ॥ ౮౫॥
 యోనిలిజ్గన్వరూపేణ శివో జన్మనిరూపకః ।
 తస్మాజ్జన్మనివృత్త్యర్థం జన్మపూజా శివస్య హి ॥ ౮౬॥

బిన్దనాదాత్మకం సర్వం జగత్సావరజ్జుమమ్ |
 బిన్దుః శక్తిః శివో నాదః శివశక్త్యాత్మకం జగత్ || ౮౭||
 నాదాధారమిదం బిన్దుర్బిన్ద్వాధారమిదం జగత్ |
 జగదాధారభూతౌ హి బిన్దునాదౌ వ్యవస్థితౌ || ౮౮||
 బిన్దునాదయుతం సర్వం సకలీకరణం భవేత్ |
 సకలీకరణాజ్జన్మ జగత్ప్రాప్నోత్యసంశయమ్ || ౮౯||
 బిన్దునాదాత్మకం లింగం జగత్కారణముచ్యతే |
 బిన్దుర్దేవీ శివో నాదః శివలింగం తు కథ్యతే || ౯౦||
 తస్మాజ్జన్మనివృత్త్యర్థం శివలింగం ప్రపూజయేత్ |
 మాతా దేవీ బిన్దురూపా నాదరూపః శివః పితా || ౯౧||
 పూజితాభ్యాం పితృభ్యాం తు పరమానన్ద ఏవ హి |
 పరమానన్దలాభార్థం శివలింగం ప్రపూజయేత్ || ౯౨||
 సా దేవీ జగతాం మాతా స శివో జగతః పితా |
 పిత్రోః శుశ్రూషకే నిత్యం కృపాధిక్యం హి వర్ధతే || ౯౩||
 కృపయాన్తర్గతైశ్వర్యం పూజకస్య దదాతి హి |
 తస్మాదన్తర్గతానన్దలాభార్థం మునిపుణ్ణవాః || ౯౪||
 పితృమాతృస్వరూపేణ శివలింగం ప్రపూజయేత్ |
 భర్గః పురుషరూపో హి భర్గా ప్రకృతిరుచ్యతే || ౯౫||
 అవ్యక్తాన్తరధిష్ఠానం గర్భః పురుష ఉచ్యతే |
 సువ్యక్తాన్తరధిష్ఠానం గర్భః ప్రకృతిరుచ్యతే || ౯౬||
 పురుషస్త్వాదిగర్భో హి గర్భవాఙ్జనకో యతః |
 పురుషాత్ప్రకృతౌ యుక్తం ప్రథమం జన్మ కథ్యతే || ౯౭||
 ప్రకృతేర్వ్యక్తతాం యాతం ద్వితీయం జన్మ కథ్యతే |
 జన్మ జన్మర్మృత్యుజన్మ పురుషాత్ప్రతిపద్యతే || ౯౮||
 అన్యతో భావ్యతేఽవశ్యం మాయయా జన్మ కథ్యతే |
 జీర్ణతే జన్మకాలాద్యత్తస్మాజ్జీవ ఇతి స్మృతః || ౯౯||
 జన్యతే తన్యతే పాశ్చైరీవశబ్దార్థ ఏవ హి |

జన్మపాశనివృత్త్యర్థం జన్మలింగం ప్రపూజయేత్ ॥ ౧౦౦॥
 భం వృద్ధిం గచ్ఛతీత్యర్థాదభగః ప్రకృతిరుచ్యతే ।
 ప్రాకృతైః శబ్దమాత్రాద్వైః ప్రాకృతేన్ద్రియభోజనాత్ ॥ ౧౦౧॥
 భగస్యేదం భోగమితి శబ్దార్థో ముఖ్యతః శ్రుతః ।
 ముఖ్యో భగస్తు ప్రకృతిర్భగవాఞ్చైవ ఉచ్యతే ॥ ౧౦౨॥
 భగవాన్భోగదాతా హి నాన్యో భోగప్రదాయకః ।
 భగస్వామీ చ భగవాన్భగ్గ ఇత్యుచ్యతే బుధైః ॥ ౧౦౩॥
 భగేన సహితం లింగం భగం లిజ్జేన సంయుతమ్ ।
 ఇహాముత్ర చ భోగార్థం నిత్యభోగార్థమేవ చ ॥ ౧౦౪॥
 భగవన్తం మహాదేవం శివలింగం ప్రపూజయేత్ ।
 లోకప్రసవితా సూర్యస్తచ్చిహ్నాం ప్రసవాద్భవేత్ ॥ ౧౦౫॥
 లిజ్జే ప్రసూతికర్తారం లిజ్జినం పురుషో యజ్జేత్ ।
 లిజ్జార్థగమకం చిహ్నాం లిజ్జమిత్యభిధీయతే ॥ ౧౦౬॥
 లిజ్జమర్థం హి పురుషం శివం గమయతీత్యదః ।
 శివశక్త్యైశ్చ చిహ్నస్య మేలనం లిజ్జముచ్యతే ॥ ౧౦౭॥
 స్వచిహ్నాపూజనాత్ప్రీతశ్చిహ్నాకార్యం న వీయతే ।
 చిహ్నాకార్యం తు జన్మాది జన్మాద్యం వినివర్తతే ॥ ౧౦౮॥
 ప్రాకృతైః పురుషైశ్చాపి బాహ్యభ్యంతరసమ్భవైః ।
 షోడశైరుపచారైశ్చ శివలింగం ప్రపూజయేత్ ॥ ౧౦౯॥
 ఏవమాదిత్యవారే హి పూజా జన్మనివర్తికా ।
 ఆదివారే మహాలింగం ప్రణవేనైవ పూజయేత్ ॥ ౧౧౦॥
 ఆదివారే పంచగవ్యైరభిషేకో విశిష్యతే ।
 గోమయం గోజలం క్షీరం దధ్వాజ్యం పంచగవ్యకమ్ ॥ ౧౧౧॥
 క్షీరాద్యం చ పృథక్సైవ మధునా చేక్షుసార్థకైః ।
 గవ్యక్షీరాన్నవైవేద్యం ప్రణవేనైవ కారయేత్ ॥ ౧౧౨॥
 ప్రణవం ధ్వనిలింగం తు నాదలింగం స్వయమ్భువః ।
 బిన్దులింగం తు యన్త్రం స్యాన్మూకారం తు ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౧౧౩॥

ఉకారం చరలిక్లం స్యాదకారం గురువిగ్రహమ్ |

షడ్లిక్లపూజయా నిత్యం జీవన్ముక్తో న సంశయః || ౧౧౪||

శివస్య భక్త్యా పూజా హి జన్మముక్తికరీ నృణామ్ |

రుద్రాక్షధారణాత్పాదమర్దం వై భూతిధారణాత్ || ౧౧౫||

త్రిపాదం మన్తజాప్యోచ్చ పూజయా పూర్ణభక్తిమాన్ |

శివలిక్లం చ భక్తం చ పూజ్య మోక్షం లభేన్నరః || ౧౧౬||

య ఇమం పఠతేఽధ్యాయం శృణుయాద్వా సమాహితః |

తస్యైవ శివభక్తిశ్చ వర్ణతే సుదృఢా ద్విజాః || ౧౧౭||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం పార్థివపూజాప్రకారాదివర్ణనం
నామ షోడశోఽధ్యాయః || ౧.౧౬||

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

|| శ్రీగౌరీశక్లరాభ్యాం నమః ||

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౧౭. సప్తదశోఽధ్యాయః | ప్రణవపఞ్చాక్షరమన్తమాహాత్మ్యమ్ |

ఋషయ ఊచుః |

ప్రణవస్య చ మాహాత్మ్యం షడ్లిక్లస్య మహామునే |

శివభక్తస్య పూజాం చ క్రమశో బ్రూహి నః ప్రభో || ౧||

సూత ఉవాచ |

తపోధవైరభవద్భిశ్చ సమ్యక్ ప్రశ్నస్త్యయం కృతః |

అస్మోత్తరం మహాదేవో జానాతి స్మ న చాపరః || ౨||

తథాపి వక్ష్యే తమహం శివస్య కృపయైవ హి |

శివోఽస్మాకం చ యుష్మాకం రక్షాం గృహ్లాతు భూరిశః || ౩||

ప్రో హి ప్రకృతిజాతస్య సంసారస్య మహోదధేః |

నవం నావాన్తరమితి ప్రణవం వై విదుర్బుధాః || ౪||

ప్రః ప్రపఞ్చోఽ న నాస్తి వో యుష్మాకం ప్రణవం విదుః |

ప్రకర్షేణ నయేద్యస్మాన్మోక్షం వః ప్రణవం విదుః || ౫||

స్వమన్తజాపకానాం చ పూజకానాం చ యోగినామ్ |

సర్వకర్మక్షయం కృత్వా దివ్యజ్ఞానం తు నూతనమ్ ॥ ౬ ॥

తమేవ మాయారహితం నూతనం పరిచక్షతే ।

ప్రకర్షేణ మహాత్మానం నవం శుద్ధస్వరూపకమ్ ॥ ౭ ॥

నూతనం వై కరోతీతి ప్రణవం తం విదుర్బుధాః ।

ప్రణవం ద్వివిధం ప్రోక్తం సూక్ష్మస్థూలవిభేదతః ॥ ౮ ॥

సూక్ష్మమేకాక్షరం విద్యాత్ఫూలం పఞ్చాక్షరం విదుః ।

సూక్ష్మమవ్యక్తపఞ్చార్ణం సువ్యక్తార్ణం తథేతరత్ ॥ ౯ ॥

జీవన్ముక్తస్య సూక్ష్మం హి సర్వసారం హితస్య హి ।

మన్తేణార్థానుసంధానం స్వదేహవిలయావధి ॥ ౧౦ ॥

స్వదేహ గలితే పూర్ణం శివం ప్రాప్నోతి నిశ్చయః ।

కేవలం మన్తజాపీ తు యోగం ప్రాప్నోతి నిశ్చయః ॥ ౧౧ ॥

షట్రింశతోఽటిజాపీ తు నిశ్చయం యోగమాప్నుయాత్ ।

సూక్ష్మం చ ద్వివిధం జ్ఞేయం హ్రస్వదీర్ఘవిభేదతః ॥ ౧౨ ॥

అకారశ్చ ఉకారశ్చ మకారశ్చ తతః పరమ్ ।

బిందునాదయుతం తద్ధి శబ్దకాలకలాన్వితమ్ ॥ ౧౩ ॥

దీర్ఘప్రణవమేవం హి యోగినామేవ హృద్గతమ్ ।

మకారం తన్వితత్వం హి హ్రస్వప్రణవ ఉచ్యతే ॥ ౧౪ ॥

శివః శక్తిస్తయోరైక్యం మకారం తు త్రికాత్మకమ్ ।

హ్రస్వమేవం హి జాప్యం స్యాత్సర్వపాపక్షయైషిణామ్ ॥ ౧౫ ॥

భూవాయుకనకార్ణోద్యోః శబ్దాద్యాశ్చ తథా దశ ।

ఆశాన్వయే దశ పునః ప్రవృత్తా ఇతి కథ్యతే ॥ ౧౬ ॥

హ్రస్వమేవ ప్రవృత్తానాం నివృత్తానాం తు దీర్ఘకమ్ ।

వ్యాహృత్యాదౌ చ మన్తాదౌ కామం శబ్దకలాయుతమ్ ॥ ౧౭ ॥

వేదాదౌ చ ప్రయోజ్యం స్యాద్వన్దనే సస్యయోరపి ।

నవకోటిజపాఞ్జస్తాస్య సంశుద్ధః పురుషో భవేత్ ॥ ౧౮ ॥

పునశ్చ నవకోట్యా తు పృథివీజయమాప్నుయాత్ ।

పునశ్చ నవకోట్యా తు హ్యపాం జయమవాప్నుయాత్ ॥ ౧౯ ॥

పునశ్చ నవకోట్యా తు తేజసాం జయమాప్పుయాత్ |

పునశ్చ నవకోట్యా తు వాయోర్జయమవాప్పుయాత్ |

ఆకాశజయమాప్నోతి నవకోటిజపేన వై || ౨౦||

గన్ధాదీనాం క్రమేణైవ నవకోటిజపేన వై |

అహఙ్కారస్య చ పునర్నవకోటిజపేన వై || ౨౧||

సహస్రమస్త్రజప్తేన నిత్యశుద్ధో భవేత్పుమాన్ |

తతః పరం స్వసిద్ధ్యర్థం జపో భవతి హి ద్విజాః || ౨౨||

ఏవమష్టోత్తరశతకోటిజప్తేన వై పునః |

ప్రణవేన ప్రబుద్ధస్తు శుద్ధయోగమవాప్పుయాత్ || ౨౩||

శుద్ధయోగేన సంయుక్తో జీవన్ముక్తో న సంశయః |

సదా జపన్నదా ధ్యాయశ్చీవం ప్రణవరూపిణమ్ || ౨౪||

సమాధిస్థో మహాయోగీ శివ ఏవ న సంశయః |

ఋషిచన్ద్రో దేవతాది న్యస్య దేహే పునర్జపేత్ || ౨౫||

ప్రణవం మాతృకాయుక్తం దేహే న్యస్య ఋషిర్భవేత్ |

దశమాతృషడధ్వాది సర్వం న్యాసఫలం లభేత్ || ౨౬||

ప్రవృత్తానాం చ మిశ్రాణాం స్థూలప్రణవమిష్యతే |

క్రియాతపోజపైర్మ్యక్తాస్త్రివిధాః శివయోగినః || ౨౭||

ధనాదివిభవైశ్చైవ కరాద్యఙ్గైర్నమాదిభిః |

క్రియయా పూజయా యుక్తః క్రియాయోగీతి కథ్యతే || ౨౮||

పూజాయుక్తశ్చ మితభుగ్బాహ్యేన్ద్రియజయాన్వితః |

పరద్రోహాదిరహితస్తపోయోగీతి కథ్యతే || ౨౯||

ఏతైర్ముక్తః సదా శుద్ధః సర్వకామాదివర్జితః |

సదా జపపరః శాన్తో జపయోగీతి తం విదుః || ౩౦||

ఉపవారైః షోడశభిః పూజయా శివయోగినామ్ |

సాలోక్యాదిక్రమేణైవ శుద్ధో ముక్తిం లభేన్నరః || ౩౧||

జపయోగమథో వక్ష్యే గదతః శృణుత ద్విజాః |

తపః కర్తుర్జపః ప్రోక్తో యజ్జపన్పరిమార్జతే || ౩౨||

శివనామ నమఃపూర్వం చతుర్థ్యాం పంచుత్తవ్యకమ్ |
 స్థూలప్రణవరూపం హి శివపంచాక్షరం ద్విజాః || 33 ||
 పంచాక్షరజపేనైవ సర్వసిద్ధిం లభేన్నరః |
 ప్రణవేనాదిసంయుక్తం సదా పంచాక్షరం జపేత్ || 34 ||
 గురూపదేశం సజ్గమ్య సుఖవాసే సుభూతలే |
 పూర్వపక్షే సమారభ్య కృష్ణభూతావధి ద్విజాః || 35 ||
 మాఘం భాద్రం విశిష్టం తు సర్వకాలోత్తమోత్తమమ్ |
 ఏకవారం మితాశీ తు వాగ్యతో నియతేన్ద్రియః || 36 ||
 స్వస్య రాజపితృణాం చ నిత్యం శుశ్రూషణం చరేత్ |
 సహస్రజపమాత్రేణ భవేచ్ఛుద్ధోఽన్యథా ఋణీ || 37 ||
 పంచాక్షరం పంచులక్షం జపేచ్ఛివమనుస్మరన్ |
 పద్మాసనస్థం శివదం గణ్ణాచన్ద్రకలాన్వితమ్ || 38 ||
 వామోరుస్థితశక్త్యా చ విరాజంతం మహాగణైః |
 మృగటక్మధరం దేవం వరదాభయపాణికమ్ || 39 ||
 సదానుగ్రహకర్తారం సదాశివమనుస్మరన్ |
 సమ్పూజ్య మనసా పూర్వం హృది వా సూర్యమణ్డలే || 40 ||
 జపేత్పంచాక్షరీం విద్యాం ప్రాజ్ఞుఖః శుద్ధకర్మకృత్ |
 ప్రాతః కృష్ణచతుర్దశ్యాం నిత్యకర్మ సమాప్య చ || 41 ||
 మనోరమే శుచౌ దేశే నియతః శుద్ధమానసః |
 పంచాక్షరస్య మన్తస్య సహస్రం ద్వాదశం జపేత్ || 42 ||
 వరయేచ్ఛ సపత్నీకాన్ శైవాన్వై బ్రాహ్మణోత్తమాన్ |
 ఏకం గురువరం శిష్టం వరయేత్సామ్బుమూర్తికమ్ || 43 ||
 ఈశానం చాథ పురుషమఘోరం వామమేవ చ |
 సద్యోజాతం చ పక్షాచ్ఛివ శివభక్తాన్ద్విజోత్తమాన్ || 44 ||
 పూజాద్రవ్యాణి సమ్పూద్య శివపూజాం సమారభేత్ |
 శివపూజాం చ విధివత్కృత్వా హోమం సమారభేత్ || 45 ||
 ముఖాన్తం చ స్వసూత్రేణ కృత్వా హోమం సమాచరేత్ |
 దశైకం వా శతైకం వా సహస్రైకమథాపి వా || 46 ||

కాపిలేన ఘృతేనైవ జహుయాత్స్వయమేవ హి ।
 కారయేచ్ఛివభక్తైర్వాప్యష్టోత్తరశతం బుధః ॥ ౪౭ ॥
 హోమాస్తే దక్షిణా దేయా గురోర్గోమిథునం తథా ।
 ఈశానాదిస్వరూపాంస్తాన్గురుం సామ్భం విభావ్య చ ॥ ౪౮ ॥
 తేషాం పత్నికృతోయేన స్వశిరః స్నానమాచరేత్ ।
 షట్పంచతోటితీర్థేషు సద్యః స్నానఫలం లభేత్ ॥ ౪౯ ॥
 దశాఙ్గమన్నం తేషాం వై దద్యాద్వై భక్తిపూర్వకమ్ ।
 పరాబుద్ధ్యా గురోః పత్నీమీశానాదిక్రమేణ తు ॥ ౫౦ ॥
 పరమాన్నేన సమ్పూజ్య యథావిభవవిస్తరమ్ ।
 రుద్రాక్షపస్త్రపూర్వం చ వటుకాపూపకైర్యుతమ్ ॥ ౫౧ ॥
 బలిదానం తతః కృత్వా భూరి భోజనమాచరేత్ ।
 తతః సమ్పూర్ణ్య దేవేశం జపం తావత్సమాపయేత్ ॥ ౫౨ ॥
 పురశ్చరణమేవం తు కృత్వా మస్త్రీ భవేన్నరః ।
 పునశ్చ పఞ్చులక్షేణ సర్వపాపక్షయో భవేత్ ॥ ౫౩ ॥
 అతలాది సమారభ్య సత్యలోకావధి క్రమాత్ ।
 పఞ్చులక్షపాత్రత్రల్లోకైశ్వర్యమవాప్నుయాత్ ॥ ౫౪ ॥
 మధ్యేమృతశ్చేదోఘ్నానై భూమౌ తజ్జుపకో భవేత్ ।
 పునశ్చ పఞ్చులక్షేణ బ్రహ్మసామీప్యమాప్నుయాత్ ॥ ౫౫ ॥
 పునశ్చ పఞ్చులక్షేణ సారూప్యైశ్వర్యమాప్నుయాత్ ।
 ఆహత్య శతలక్షేణ సాక్షాద్ బ్రహ్మసమో భవేత్ ॥ ౫౬ ॥
 కార్యబ్రహ్మణ ఏవం హి సాయుజ్యం ప్రతిపద్య వై ।
 యథేష్టం భోగమాప్నోతి తద్ బ్రహ్మ ప్రలయావధి ॥ ౫౭ ॥
 పునః కల్పాన్తరే వృత్తే బ్రహ్మపుత్రః స జాయతే ।
 పునశ్చ తపసా దీప్తః క్రమాన్ముక్తో భవిష్యతి ॥ ౫౮ ॥
 పృథ్వాదికార్యభూతేభ్యో లోకా వై నిర్మితాః క్రమాత్ ।
 పాతాలాది చ సత్కాన్తం బ్రహ్మలోకాశ్చతుర్దశ ॥ ౫౯ ॥

సత్యాదూర్ధ్వం క్షమాన్తం వై విష్ణులోకాశ్చతుర్దశ |
 క్షమాలోకే కార్యవిష్ణుర్వైకుణ్ఠే వరపత్తనే || ౬౦||
 కార్యలక్ష్యా మహాభోగీ రజాం కృత్వాధితిష్ఠతి |
 తదూర్ధ్వగాశ్చ శుచ్యంతా లోకాష్టావింశతిః స్థితాః || ౬౧||
 శుచా లోకే తు కైలాసే రుద్రో వై భూతహృత్స్థితః |
 షడత్రరాశ్చ పంచాశదహింసాన్తాస్తదూర్ధ్వగాః || ౬౨||
 అహింసాలోకమాస్థాయ జ్ఞానకైలాసకే పురే |
 కార్యేశ్వరస్తిరోభావం సర్వాస్కృత్వాధితిష్ఠతి || ౬౩||
 తదన్తే కాలచక్రం హి కాలాతీతస్తతః పరమ్ |
 శివేనాధిష్ఠితస్తత్ర కాలశ్చక్రేశ్వరాహ్వాయః || ౬౪||
 మాహిషం ధర్మమాస్థాయ సర్వాన్కాలేన యుజ్జతి |
 అసత్యశ్చాశుచిత్సైవ హింసా చైవాథ నిర్భ్రణా || ౬౫||
 అసత్యాదిచతుష్పాదః సర్వాంశః కామరూపధృక్ |
 నాస్తిక్యలక్ష్మీర్దుఃసంజో వేదబాహ్యధ్వనిః సదా || ౬౬||
 క్రోధసంజః కృష్ణవర్ణో మహామహిషవేషవాన్ |
 తావన్మహేశ్వరః ప్రోక్తస్తిరోధాస్తావదేవ హి || ౬౭||
 తదర్వాక్కర్మభోగో హి తదూర్ధ్వం జ్ఞానభోగకమ్ |
 తదర్వాక్కర్మమాయా హి జ్ఞానమాయా తదూర్ధ్వకమ్ || ౬౮||
 మా లక్ష్మీః కర్మభోగో వై యాతి మాయేతి కథ్యతే |
 మా లక్ష్మీరానభోగో వై యాతి మాయేతి కథ్యతే || ౬౯||
 తదూర్ధ్వం నిత్యభోగో హి తదర్వాజ్ఞే నశ్వరం విదుః |
 తదర్వాక్చ తిరోధానం తదూర్ధ్వం న తిరోధనమ్ || ౭౦||
 తదర్వాక్ పాశబన్ధో హి తదూర్ధ్వం నహి బన్ధనమ్ |
 తదర్వాక్ పరివర్తన్తే కామ్యకర్మానుసారిణః || ౭౧||
 నిష్కామకర్మభోగస్తు తదూర్ధ్వం పరికీర్తితః |
 తదర్వాక్ పరివర్తన్తే బిన్ధుపూజాపరాయణాః || ౭౨||
 తదూర్ధ్వం హి వ్రజన్త్యైవ నిష్కామా లిజ్జపూజకాః |

తదర్వాక్ పరివర్తనే శివాన్యసురపూజకాః ॥ ౭౩॥
 శివైకనిరతా యే చ తదూర్ధ్వం సమ్ప్రయాన్తి తే ।
 తదర్వాగ్నివకోటిః స్యాత్తదూర్ధ్వం పరకోటికాః ॥ ౭౪॥
 సాంసారికాస్తదర్వాక్ చ ముక్తాః ఖలు తదూర్ధ్వగాః ।
 తదర్వాక్ పరివర్తనే ప్రాకృతద్రవ్యపూజకాః ॥ ౭౫॥
 తదూర్ధ్వం హి వ్రజన్వేతే పౌరుషద్రవ్యపూజకాః ।
 తదర్వాచ్ఛక్తిలింగం తు శివలింగం తదూర్ధ్వకమ్ ॥ ౭౬॥
 తదర్వాగావృతం లింగం తదూర్ధ్వం హి నిరాకృతి ।
 తదర్వాక్కల్పితం లింగం తదూర్ధ్వం వై న కల్పితమ్ ॥ ౭౭॥
 తదర్వాగ్బాహ్యలింగం స్యాదస్తరంగం తదూర్ధ్వకమ్ ।
 తదర్వాచ్ఛక్తిలోకా హి శతం వై ద్వాదశాధికమ్ ॥ ౭౮॥
 తదర్వాగ్నిస్తురూపం హి నాదరూపం తదుత్తరమ్ ।
 తదర్వాక్కర్మలోకస్తు తదూర్ధ్వం జ్ఞానలోకకః ॥ ౭౯॥
 నమస్కారస్తదూర్ధ్వం హి మదాహజ్కారనాశనః ।
 జనం తస్మాత్ తిరోధానం ప్రత్యాయాతి న నా యతః ॥ ౮౦॥
 జ్ఞానశబ్దార్థ ఏవం హి తిరోధాననివారణాత్ ।
 తదర్వాక్ పరివర్తనే హ్యధిభౌతికపూజకాః ॥ ౮౧॥
 ఆధ్యాత్మికార్చకా ఏవ తదూర్ధ్వం సమ్ప్రయాన్తి వై ।
 తావద్వై వేదిభాగం తన్మహాలోకాత్మలింగే ॥ ౮౨॥
 ప్రకృత్యాద్యష్టబన్ధోఽపి వేద్యతే సమ్ప్రతిష్ఠితః ।
 ఏవమేతాదృశం జ్ఞేయం సర్వం లౌకికవైదికమ్ ॥ ౮౩॥
 అధర్మమహిషారూఢం కాలచక్రం తరన్తి తే ।
 సత్యాదిధర్మయుక్తా యే శివపూజాపరాశ్చ యే ॥ ౮౪॥
 తదూర్ధ్వం వృషభో ధర్మో బ్రహ్మచర్యస్వరూపధృక్ ।
 సత్యాదిపాదయుక్తస్తు శివలోకాగ్రతః స్థితః ॥ ౮౫॥
 క్షమాశృంగః శమశ్రోత్రో వేదధ్వనివిభూషితః ।
 ఆస్తిక్యవక్షుర్నిశ్వాసగురుబుద్ధిమనా వృషః ॥ ౮౬॥

క్రియాదివృషభా జ్ఞేయాః కారణాదిషు సర్వదా ।
 తం క్రియావృషభం ధర్మం కాలాతీతోఽధిష్ఠతి ॥ ౮౭ ॥
 బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానాం స్వస్వాయుర్దినముచ్యతే ।
 తదూర్ధ్వం న దినం రాత్రిర్న జన్మమరణాదికమ్ ॥ ౮౮ ॥
 పునః కారణసత్యాంతాః కారణబ్రహ్మణస్తథా ।
 గంధాదిభ్యస్తు భూతేభ్యస్తదూర్ధ్వం నిర్మితాః సదా ॥ ౮౯ ॥
 సూక్ష్మగన్ధస్వరూపా హి స్థితా లోకాశ్చతుర్దశ ।
 పునః కారణవిష్టోర్వై స్థితా లోకాశ్చతుర్దశ ॥ ౯౦ ॥
 పునః కారణరుద్రస్య లోకాష్టావింశకా మతాః ।
 పునశ్చ కారణేశస్య షట్పంచాశతతదూర్ధ్వగాః ॥ ౯౧ ॥
 తతః పరం బ్రహ్మచర్యలోకాఖ్యం శివసమృతమ్ ।
 తత్రైవ జ్ఞానకైలాసే పంచావరణసంయుతే ॥ ౯౨ ॥
 పంచమణ్డలసంయుక్తం పంచబ్రహ్మకలాన్వితమ్ ।
 ఆదిశక్తీనమాయుక్తమాదిలింగం తు తత్ర వై ॥ ౯౩ ॥
 శివాలయమిదం ప్రోక్తం శివస్య పరమాత్మనః ।
 పరశక్త్యా సమాయుక్తస్తత్రైవ పరమేశ్వరః ॥ ౯౪ ॥
 సృష్టిః స్థితిశ్చ సంహారస్తిరోభావోఽప్యనుగ్రహాః ।
 పంచకృత్యప్రవీణోఽసౌ సచ్చిదానందవిగ్రహాః ॥ ౯౫ ॥
 ధ్యానధర్మః సదా యస్య సదానుగ్రహతత్పరః ।
 సమాధ్యాసనమాసీనః స్వాత్మారామో విరాజతే ॥ ౯౬ ॥
 తస్య సన్దర్శనం సాధ్యం కర్మధ్యానాదిభిః క్రమాత్ ।
 నిత్యాదికర్మయజ్ఞనాచ్ఛివకర్మమతిర్భవేత్ ॥ ౯౭ ॥
 క్రియాదిశివకర్మభ్యః శివజ్ఞానం ప్రసాధయేత్ ।
 తద్ధర్శనగతాః సర్వే ముక్తా ఏవ న సంశయః ॥ ౯౮ ॥
 ముక్తిరాత్మస్వరూపేణ స్వాత్మారామత్వమేవ హి ।
 క్రియాతపోజపజ్ఞానధ్యానధర్మేషు సుస్థితః ॥ ౯౯ ॥
 శివస్య దర్శనం లబ్ధవా స్వాత్మారామత్వమేవ హి ।

యథా రవిః స్వకీరణాదశుద్ధిమపనేష్యతి || ౧౦౦ ||
 కృపావిచక్షణః శమ్భురజ్ఞానమపనేష్యతి |
 అజ్ఞానవినివృత్తౌ తు శివజ్ఞానం ప్రవర్తతే || ౧౦౧ ||
 శివజ్ఞానాత్స్వస్వరూపమాత్మారామత్వమేష్యతి |
 ఆత్మారామత్వసంసిద్ధౌ కృతకృత్యో భవేన్నరః || ౧౦౨ ||
 పునశ్చ శతలక్షణ బ్రహ్మణః పదమాపున్నయాత్ |
 పునశ్చ శతలక్షణ విష్ణోః పదమవాపున్నయాత్ || ౧౦౩ ||
 పునశ్చ శతలక్షణ రుద్రస్య పదమాపున్నయాత్ |
 పునశ్చ శతలక్షణ ఐశ్వర్యం పదమాపున్నయాత్ || ౧౦౪ ||
 పునశ్చైవంవిధేనైవ జపేన సుసమాహితః |
 శివలోకాదిభూతం హి కాలచక్రమవాపున్నయాత్ || ౧౦౫ ||
 కాలచక్రం పంచుచక్రమేకైకేన క్రమోత్తరే |
 సృష్టిమోహౌ బ్రహ్మచక్రం భోగమోహౌ తు వైష్ణవమ్ || ౧౦౬ ||
 కోపమోహౌ రౌద్రచక్రం భ్రమణం చైశ్వరం విదుః |
 శివచక్రం జ్ఞానమోహౌ పంచుచక్రం విదుర్బుధాః || ౧౦౭ ||
 పునశ్చ దశకోట్యా హి కారణబ్రహ్మణః పదమ్ |
 పునశ్చ దశకోట్యా హి తత్పదైశ్వర్యమాపున్నయాత్ || ౧౦౮ ||
 ఏవం క్రమేణ విష్ణ్వాదేః పదం లభ్యా మహౌజసః |
 క్రమేణ తత్పదైశ్వర్యం లభ్యా చైవ మహాత్మనః || ౧౦౯ ||
 శతకోటిమనుం జప్త్వా పంచోత్తరమతన్నితః |
 శివలోకమవాప్నోతి పంచమావరణాద్ బహిః || ౧౧౦ ||
 రాజసం మణ్డపం తత్ర నన్దిసంస్థానముత్తమమ్ |
 తపోరూపశ్చ వృషభస్తత్త్రివ పరిదృశ్యతే || ౧౧౧ ||
 సద్యోజాతస్య తత్థానం పంచమావరణం పరమ్ |
 వామదేవస్య చ స్థానం చతుర్థావరణం పునః || ౧౧౨ ||
 ఆఘోరనిలయం పశ్చాత్ తృతీయావరణం పరమ్ |
 పురుషస్యైవ సాంబుస్య ద్వితీయావరణం శుభమ్ || ౧౧౩ ||

ఈశానస్య పరస్యైవ ప్రథమావరణం తతః ।
 ధ్యానధర్మస్య చ స్థానం పంచమం మణ్డపం తతః ॥ ౧౧౪॥
 బలినాథస్య సంస్థానం తత్ర పూర్ణామృతప్రదమ్ ।
 చతుర్థం మణ్డపం పశ్చాచ్ఛన్త్రశేఖరమూర్తిమత్ ॥ ౧౧౫॥
 సోమస్కన్ధస్య చ స్థానం తృతీయం మణ్డపం పరమ్ ।
 ద్వితీయం మణ్డపం నృత్యమణ్డపం ప్రాహురాస్తికాః ॥ ౧౧౬॥
 ప్రథమం మూలమాయాయాః స్థానం తత్రైవ శోభనమ్ ।
 తత పరం గర్భగృహం లిజ్గస్థానం పరం శుభమ్ ॥ ౧౧౭॥
 నన్దిసంస్థానతః పశ్చాన్న విదుః శివవైభవమ్ ।
 నస్తిశ్వరో బహిష్ఠిష్ఠస్పృశ్చాక్షరముపాసతే ॥ ౧౧౮॥
 ఏవం గురుక్రమాలబ్ధం నస్తిశాచ్ఛ మయా పునః ।
 తతః పరం స్వసంవేద్యం శివేనైవానుభావితమ్ ॥ ౧౧౯॥
 శివస్య కృపయా సాక్షాచ్ఛివలోకస్య వైభవమ్ ।
 విజ్ఞాతుం శక్యతే సర్వైర్నాన్యథేత్యాహురాస్తికాః ॥ ౧౨౦॥
 ఏవం క్రమేణ ముక్తాః స్యుర్బ్రాహ్మణా వై జితేన్ద్రియాః ।
 అన్యేషాం చ క్రమం వక్ష్యే గదతః శృణుతాదరాత్ ॥ ౧౨౧॥
 గురూపదేశాజ్ఞాప్యం వై బ్రాహ్మణానాం నమోఽన్తకమ్ ।
 పశ్చాక్షరం పంచులక్షమాయుష్యం ప్రజపేద్విధిః ॥ ౧౨౨॥
 స్త్రీత్వాపనయనార్థం తు పంచులక్షం జపేత్పునః ।
 మస్త్రేణ పురుషో భూత్వా క్రమాన్ముక్తో భవేద్ బుధః ॥ ౧౨౩॥
 క్షత్రియః పంచులక్షేణ క్షత్రత్వమపనేష్యతి ।
 పునశ్చ పంచులక్షేణ క్షత్రియో బ్రాహ్మణో భవేత్ ॥ ౧౨౪॥
 మన్తసిద్ధిర్ఘ్నపాఞ్చైవ క్రమాన్ముక్తో భవేన్నరః ।
 వైశ్యస్తు పంచులక్షేణ వైశ్యత్వమపనేష్యతి ॥ ౧౨౫॥
 పునశ్చ పంచులక్షేణ మన్తక్షత్రియ ఉచ్యతే ।
 పునశ్చ పంచులక్షేణ క్షత్రత్వమపనేష్యతి ॥ ౧౨౬॥
 పునశ్చ పంచులక్షేణ మన్తబ్రాహ్మణ ఉచ్యతే ।

శూర్దశ్చైవ నమోఽస్తేన పఞ్చవింశతిలక్షతః ॥ ౧౨౭॥
 మన్తవిప్రత్యమాపద్య పశ్చాచ్ఛుద్ధో భవేద్ ద్విజః ।
 నారీ వాథ నరో వాథ బ్రాహ్మణో వాన్య ఏవ వా ॥ ౧౨౮॥
 నమోఽస్తం వా నమః పూర్వమాతురః సర్వదా జపేత్ ।
 తత్ర స్త్రీణాం తథైవోహ్య గురుర్నిర్దర్శయేత్కృమాత్ ॥ ౧౨౯॥
 సాధకః పఞ్చులక్షాన్తే శివప్రీత్యర్థమేవ హి ।
 మహాభిషేకవైద్యం కృత్వా భక్తాంశ్చ పూజయేత్ ॥ ౧౩౦॥
 పూజయా శివభక్తస్య శివః ప్రీతతరో భవేత్ ।
 శివస్య శివభక్తస్య భేదో నాస్తి శివో హి సః ॥ ౧౩౧॥
 శివస్వరూపమన్తస్య ధారణాచ్ఛివ ఏవ హి ।
 శివభక్తశరీరే హి శివే తత్పరమో భవేత్ ॥ ౧౩౨॥
 శివభక్తాః క్రియాః సర్వా వేద సర్వక్రియాం విదుః ।
 యావద్యావచ్ఛివం మన్తం యేన జప్తం భవేత్కృమాత్ ॥ ౧౩౩॥
 తావద్వై శివసాన్నిధ్యం తస్మిన్దేహే న సంశయః ।
 దేవీలింగం భవేద్ రూపం శివభక్తస్త్రియాస్తథా ॥ ౧౩౪॥
 యావన్మన్తం జపేద్దేవ్యాస్తావత్సాన్నిధ్యమస్తి హి ।
 శివం సమ్పూజయేద్దీమాన్స్వయం వై శబ్దరూపభాక్ ॥ ౧౩౫॥
 స్వయం చైవ శివో భూత్వా పరాం శక్తిం ప్రపూజయేత్ ।
 శక్తిం వేరం చ లింగం చ హ్యోలేఖ్యామాయయా యజేత్ ॥ ౧౩౬॥
 శివలింగం శివం మత్వా స్వాత్మానం శక్తిరూపకమ్ ।
 శక్తిలింగం చ దేవీం చ మత్వా స్వం శివరూపకమ్ ॥ ౧౩౭॥
 శివలింగం నాదరూపం బిన్దురూపం సశక్తికమ్ ।
 ఉపప్రధానభావేన అన్యోన్యాసక్తలింగకమ్ ॥ ౧౩౮॥
 పూజయేచ్ఛ శివం శక్తిం స శివో మూలభావనాత్ ।
 శివభక్తఞ్చోపమన్తరూపకాఞ్చోపరూపకాన్ ॥ ౧౩౯॥
 షోడశైరుపచారైశ్చ పూజయేదిష్టమాప్నుయాత్ ।
 యేన శుశ్రూషణాద్వైశ్చ శివభక్తస్య లింగినః ॥ ౧౪౦॥

ఆనందం జనయేద్విద్వాఞ్చివః ప్రీతతరో భవేత్ |

శివభక్తానృపత్నీకానృత్వాస్య సహ సదైవ తత్ || ౧౪౧||

పూజయేద్భోజనాద్యైశ్చ పఞ్చ వా దశ వా శతమ్ |

ధనే దేహా చ మస్త్రే చ భావనాయామవఞ్చకః || ౧౪౨||

శివశక్తిస్వరూపేణ న పునర్జాయతే భువి |

నాభేరథో బ్రహ్మభాగమాకణ్ఠం విష్ణుభాగకమ్ || ౧౪౩||

ముఖం లింగమితి ప్రోక్తం శివభక్తశరీరకమ్ |

మృతాన్దాహాదియుక్తాన్వా దాహాదిరహితాన్మృతాన్ || ౧౪౪||

ఉద్దిశ్య పూజయేదాదిపితరం శివమేవ హి |

పూజాం కృత్వాదిమాతుశ్చ శివభక్తాంశ్చ పూజయేత్ || ౧౪౫||

పితృలోకం సమాసాద్య క్రమాన్ముక్తో భవేన్నృతః |

క్రియాయుక్తదశభ్యశ్చ తపోయుక్తో విశిష్యతే || ౧౪౬||

తపోయుక్తశతేభ్యశ్చ జపయుక్తో విశిష్యతే |

జపయుక్తసహస్రేభ్యః శివజ్ఞానీ విశిష్యతే || ౧౪౭||

శివజ్ఞానిషు లక్షేషు ధ్యానయుక్తో విశిష్యతే |

ధ్యానయుక్తేషు కోటిభ్యః సమాధిస్థో విశిష్యతే || ౧౪౮||

ఉత్తరోత్తరవైశిష్ట్యాత్పూజాయాముత్తరోత్తరమ్ |

ఫలం వైశిష్ట్యరూపం చ దుర్విజ్ఞేయం మనీషిభిః || ౧౪౯||

తస్మాద్వై శివభక్తస్య మాహాత్మ్యం వేత్తి కో నరః |

శివశక్త్యోః పూజనం చ శివభక్తస్య పూజనమ్ || ౧౫౦||

కురుతే యో నరో భక్త్యా స శివః శివమేధతే |

య ఇమం పఠతేఽధ్యాయమర్థవద్వేదసమ్మతమ్ || ౧౫౧||

శివజ్ఞానీ భవేద్విప్రః శివేన సహ మోదతే |

శ్రావయేచ్ఛివభక్తాంశ్చ విశేషజ్ఞో మనీశ్వరాః || ౧౫౨||

శివప్రసాదసిద్ధిః స్యాచ్ఛివస్య కృపయా బుధాః || ౧౫౩||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం ప్రణవపఞ్చక్షరమన్తమాహాత్మ్యవర్ణనామ సప్తదశోఽధ్యాయః || ౧.౧౭||

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౧౮. అష్టాదశోఽధ్యాయః । బంధమోక్షస్వరూపం శివలింగమాహాత్మ్యం చ ।

ఋషయః ఉచుః ।

బంధమోక్షస్వరూపం హి బ్రూహి సర్వార్థవిత్తమ ।

సూత ఉవాచ ।

బంధం మోక్షం తథోపాయం వక్ష్యేఽహం శృణుతాదరాత్ ॥ ౧॥

ప్రకృత్యాద్యష్టబంధేన బద్ధో జీవః స ఉచ్యతే ।

ప్రకృత్యాద్యష్టబంధేన నిర్ముక్తో ముక్త ఉచ్యతే ॥ ౨॥

ప్రకృత్యాదివశికారో మోక్ష ఇత్యుచ్యతే స్వతః ।

బద్ధజీవస్తు నిర్ముక్తో ముక్తజీవః స కథ్యతే ॥ ౩॥

ప్రకృత్యగ్రే తతో బుద్ధిరహంకారో గుణాత్మకః ।

సఞ్చతన్మాత్రమిత్యేతత్ప్రకృత్యాద్యష్టకం విదుః ॥ ౪॥

ప్రకృత్యాద్యష్టజో దేహో దేహజం కర్మ ఉచ్యతే ।

పునశ్చ కర్మజో దేహో జన్మ కర్మ పునః పునః ॥ ౫॥

శరీరం త్రివిధం జ్ఞేయం స్థూలం సూక్ష్మం చ కారణమ్ ।

స్థూలం వ్యాపారదం ప్రోక్తం సూక్ష్మమిన్ద్రియభోగదమ్ ॥ ౬॥

కారణం త్వాత్మభోగార్థం జీవకర్మానురూపతః ।

సుఖం దుఃఖం పుణ్యపాపైః కర్మభిః ఫలమశ్నుతే ॥ ౭॥

తస్మాద్ధి కర్మరజ్జ్వా హి బద్ధో జీవః పునః పునః ।

శరీరత్రయకర్మభ్యాం చక్రవద్ భ్రామ్యతే సదా ॥ ౮॥

చక్రభ్రమనివృత్యర్థం చక్రకర్తారమీడయేత్ ।

ప్రకృత్యాదిమహాచక్రం ప్రకృతేః పరతః శివః ॥ ౯॥

చక్రకర్తా మహేశో హి ప్రకృతేః పరతో యతః ।

పిబతి వాథ వమతి జీవాబాలో జలం యథా ॥ ౧౦॥

శివస్తథా ప్రకృత్యాది వశీకృత్యాధితిష్ఠతి ।

సర్వం వశీకృతం యస్మాత్తస్మాచ్ఛివ ఇతి స్మృతః ।
శివ ఏవ హి సర్వజ్ఞః పరిపూర్ణశ్చ నిఃస్పృహః ॥ ౧౧॥

సర్వజ్ఞతా తృప్తిరనాదిబోధః
స్వతన్త్రతా నిత్యమలుప్తశక్తిః ।
అనన్తశక్తిశ్చ మహేశ్వరస్య
యన్మానసైశ్వర్యమవైతి వేదః ॥ ౧౨॥

అతః శివప్రసాదేన ప్రకృత్యాది వశం భవేత్ ।
శివప్రసాదలాభార్థం శివమేవ ప్రపూజయేత్ ॥ ౧౩॥

నిఃస్పృహస్య చ పూర్ణస్య తస్య పూజా కథం భవేత్ ।
శివోద్దేశకృతం కర్మ ప్రసాదజనకం భవేత్ ॥ ౧౪॥

లిజ్జే వేరే భక్తజనే శివముద్దిశ్య పూజయేత్ ।
కాయేన మనసా వాచా ధనేనాపి ప్రపూజయేత్ ॥ ౧౫॥

పూజయా తు మహేశో హి ప్రకృతేః పరమః శివః ।
ప్రసాదం కురుతే సత్యం పూజకస్య విశేషతః ॥ ౧౬॥

శివప్రసాదాత్కర్మాద్యం క్రమేణ స్వవశం భవేత్ ।
కర్మారభ్య ప్రకృత్యన్తం యదా సర్వం వశం భవేత్ ॥ ౧౭॥

తదా ముక్త ఇతి ప్రోక్తః స్వాత్మారామో విరాజతే ।
ప్రసాదాత్పరమేశస్య కర్మదేహో యదా వశః ॥ ౧౮॥

తదా వై శివలోకే తు వాసః సాలోక్యముచ్యతే ।
సామీప్యం యాతి సామృప్య తన్మాత్రే చ వశం గతే ॥ ౧౯॥

తదా తు శివసాయుజ్యమాయుధాద్వైః క్రియాదిభిః ।
మహాప్రసాదలాభే చ బుద్ధిశ్చాపి వశా భవేత్ ॥ ౨౦॥

బుద్ధిస్తు కార్యం ప్రకృతేస్తత్సార్జిరితి కథ్యతే ।
పునర్మహాప్రసాదేన ప్రకృతిర్వశమేష్యతి ॥ ౨౧॥

శివస్య మానసైశ్వర్యం తదాఽయత్నం భవిష్యతి ।
సార్వజ్ఞాద్యం శివైశ్వర్యం లభ్యా స్వాత్మని రాజతే ॥ ౨౨॥

తత్సాయుజ్యమితి ప్రాహుర్వేదాగమపరాయణాః ।
ఏవం క్రమేణ ముక్తిః స్యాల్లిజ్ఞాదౌ పూజయా స్వతః ॥ ౨౩॥

అతః శివప్రసాదార్థం క్రియాద్వైః పూజయేచ్ఛివమ్ |
 శివక్రియా శివతపః శివమస్త్రజపః సదా || ౨౪ ||
 శివజ్ఞానం శివధ్యానముత్తరోత్తరమభ్యసేత్ |
 ఆసుష్టేరామృతేః కాలం నయేద్వై శివచింతయా || ౨౫ ||
 సద్యాదిభిశ్చ కుసుమైరర్చయేచ్ఛివమేష్యతి ||
 ఋషయః ఊచుః |
 లిఙ్గాదౌ శివపూజాయా విధానం బ్రూహి సువ్రత || ౨౬ ||
 సూత ఉవాచ |
 లిఙ్గానాం చ క్రమం వక్ష్యే యథావచ్ఛృణుత ద్విజాః |
 తదేవ లిఙ్గం ప్రథమం ప్రణవం సార్వకామికమ్ || ౨౭ ||
 సూక్ష్మప్రణవరూపం హి సూక్ష్మరూపం తు నిష్కలమ్ |
 స్థూలలిఙ్గం హి సకలం తత్పఞ్చాక్షరముచ్యతే || ౨౮ ||
 తయోః పూజా తపః ప్రోక్తం సాక్షాన్మోక్షప్రదే ఉభే |
 పౌరుషప్రకృతిభూతాని లిఙ్గాని సుబహూని చ || ౨౯ ||
 తాని విస్తరతో వక్తుం శివో వేత్తి న చాపరః |
 భూవికారాణి లిఙ్గాని జ్ఞాతాని ప్రబ్రవీమి వః || ౩౦ ||
 స్వయంఘ్నాలిఙ్గం ప్రథమం బిన్దులిఙ్గం ద్వితీయకమ్ |
 ప్రతిష్ఠితం చరం వైవ గురులిఙ్గం తు పఞ్చమమ్ || ౩౧ ||
 దేవర్షితపసా తుష్ఠః సాన్నిధ్యార్థం తు తత్ర వై |
 పృథివ్యన్తర్గతః శర్వో బీజం వై నాదరూపతః || ౩౨ ||
 స్థావరాఙ్కురవదూభామిముద్భిద్య వ్యక్త ఏవ సః |
 స్వయంఘ్నాతం జాతమితి స్వయంఘ్నారీతి తం విదుః || ౩౩ ||
 తల్లిజపూజయా జ్ఞానం స్వయమేవ ప్రవర్ధతే |
 సువర్ణరజతాదౌ వా పృథివ్యాం స్థణీలేఽపి వా || ౩౪ ||
 స్వహస్తాల్లిఖితం లిఙ్గం శుద్ధప్రణవమస్త్రకమ్ |
 యస్త్రలిఙ్గం సమాలిఖ్య ప్రతిష్ఠావాహనం చరేత్ || ౩౫ ||
 బిన్దునాదమయం లిఙ్గం స్థావరం జఙ్గమం చ యత్ |

భావనామయమేతద్ధి శివదృష్టం న సంశయః ॥ ౩౬ ॥
 యత్ర విశ్వస్యతే శమ్మున్నత్ర తస్మై ఫలప్రదః ।
 స్వహస్తాల్లిఖితే యస్త్రే స్థావరాదావకృత్రిమే ॥ ౩౭ ॥
 ఆవాహ్య పూజయేచ్ఛమ్ముం షోడశైరుపచారకైః ।
 స్వయమైశ్వర్యమాప్నోతి జ్ఞానమభ్యాసతో భవేత్ ॥ ౩౮ ॥
 దేవైశ్చ ఋషిభిశ్చాపి స్వాత్మసిద్ధ్యర్థమేవ హి ।
 సమస్తేణాత్మహస్తేన కృతం యచ్ఛుద్ధమణ్ణలే ॥ ౩౯ ॥
 శుద్ధభావనయా చైవ స్థాపితం లింగముత్తమ ।
 తల్లింగం పౌరుషం ప్రాహుస్తత్ప్రతిష్ఠితముచ్యతే ॥ ౪౦ ॥
 తల్లింగపూజయా నిత్యం పౌరుషైశ్వర్యమాప్నుయాత్ ।
 మహద్భిర్బ్రాహ్మణైశ్చాపి రాజభిశ్చ మహాధనైః ॥ ౪౧ ॥
 శిల్పినా కల్పితం లింగం మస్త్రేణ స్థాపితం చ యత్ ।
 ప్రతిష్ఠితం ప్రాకృతం హి ప్రాకృతైశ్వర్యభోగదమ్ ॥ ౪౨ ॥
 యదూర్జితం చ నిత్యం చ తద్ధి పౌరుషముచ్యతే ।
 యద్ దుర్బలమనిత్యం చ తద్ధి ప్రాకృతముచ్యతే ॥ ౪౩ ॥
 లింగం నాభిస్తథా జిహ్వ నాసాగ్రం చ శిఖా క్రమాత్ ।
 కట్యాదిషు త్రిలోకేషు లింగమాధ్యాత్మికం చరమ్ ॥ ౪౪ ॥
 పర్వతం పౌరుషం ప్రోక్తం భూతలం ప్రాకృతం విదుః ।
 వృక్షాది పౌరుషం జ్ఞేయం గుల్మాది ప్రాకృతం విదుః ॥ ౪౫ ॥
 షాష్టికం ప్రాకృతం జ్ఞేయం శాలిగోధూమపౌరుషమ్ ।
 ఐశ్వర్యం పౌరుషం విద్యాదణిమాద్యష్టసిద్ధిదమ్ ॥ ౪౬ ॥
 సుస్త్రీధనాదివిషయం ప్రాకృతం ప్రాహురాస్తికాః ।
 ప్రథమం చరలిజ్ఞేషు రసలింగం ప్రకథ్యతే ॥ ౪౭ ॥
 రసలింగం బ్రాహ్మణానాం సర్వాభీష్టప్రదం భవేత్ ।
 బాణలింగం క్షత్రియాణాం మహారాజ్యప్రదం శుభమ్ ॥ ౪౮ ॥
 స్వర్ణలింగం తు వైశ్యానాం మహాధనపతిత్వదమ్ ।
 శిలాలింగం తు శూద్రాణాం మహాశుద్ధికరం శుభమ్ ॥ ౪౯ ॥

స్ఫాటికం బాణలిక్లం చ సర్వేషాం సర్వకామదమ్ ।
 స్వీయాభావేఽన్యదీయం తు పూజాయాం న నిషిద్ధ్యతే ॥ ౫౦॥
 స్త్రీణాం తు పార్థివం లిక్లం సభర్తుణాం విశేషతః ।
 విధవానాం ప్రవృత్తానాం స్ఫాటికం పరికీర్తితమ్ ॥ ౫౧॥
 విధవానాం నివృత్తానాం రసలిక్లం విశిష్యతే ।
 బాల్యే వా యౌవనే వాపి వార్ధకే వాపి సువ్రతాః ॥ ౫౨॥
 శుద్ధస్ఫటికలిక్లం తు స్త్రీణాం తత్సర్వభోగదమ్ ।
 ప్రవృత్తానాం పీఠపూజా సర్వాభీష్టప్రదా భువి ॥ ౫౩॥
 పాత్రేణైవ ప్రవృత్తస్తు సర్వపూజాం సమాచరేత్ ।
 నైవేద్యం చాభిషేకాన్తే శాల్యన్నేన సమాచరేత్ ॥ ౫౪॥
 పూజాన్తే స్థాపయేల్లిక్లం సముప్రేషు పృథగ్గృహే ।
 కరపూజానివృత్తానాం స్వభోజ్యం తు నివేదయేత్ ॥ ౫౫॥
 నివృత్తానాం పరం సూక్ష్మం లిక్లమేవ విశిష్యతే ।
 విభూత్యభ్యర్చనం కుర్యాద్విభూతిం చ నివేదయేత్ ॥ ౫౬॥
 పూజాం కృత్వాథ తల్లిక్లం శిరసా ధారయేత్సదా ।
 విభూతిస్త్రివిధా ప్రోక్తా లోకవేదశివాగ్నిభిః ॥ ౫౭॥
 లోకాగ్నిజమథో భస్మ ద్రవ్యశుద్ధ్యర్థమావహేత్ ।
 మృద్ధారులోహరూపాణాం ధాన్యానాం చ తథైవ చ ॥ ౫౮॥
 తిలాదీనాం చ ద్రవ్యాణాం వస్త్రాదీనాం తథైవ చ ।
 తథా పర్యుషితానాం చ భస్మనా శుద్ధిరిష్యతే ॥ ౫౯॥
 శ్వాదిభిర్దూషితానాం చ భస్మనా శుద్ధిరిష్యతే ।
 సజలం నిర్జలం భస్మ యథాయోగ్యం తు యోజయేత్ ॥ ౬౦॥
 వేదాగ్నిజం తథా భస్మ తక్మర్మాన్వేషు ధారయేత్ ।
 మస్త్రేణ క్రియయా జన్యం కర్మాగ్నౌ భస్మరూపధృక్ ॥ ౬౧॥
 తద్భస్మధారణాత్కర్మ స్వాత్మన్యారోపితం భవేత్ ।
 అఘోరేణాత్మమస్త్రేణ బిల్వకాష్ఠం ప్రదాహయేత్ ॥ ౬౨॥
 శివాగ్నిరితి సమ్ప్రోక్తస్తేన దగ్ధం శివాగ్నిజమ్ ।

కపిలాగోమయం పూర్వం కేవలం గవ్యమేవ వా ॥ ౬౩॥
 శమ్యశ్వత్థపలాశాన్వా వటారగ్వధబిల్వకాన్ ।
 శివాగ్నినా దహేచ్ఛుద్ధం తద్వై భస్మ శివాగ్నిజమ్ ॥ ౬౪॥
 దర్భాగ్నో వా దహేత్కాష్ఠం శివమన్త్రం సముచ్చరన్ ।
 సమ్యక్సంశోధ్య వస్త్రేణ నవకుమ్భే నిధాపయేత్ ॥ ౬౫॥
 దీప్త్యర్థం తత్తు సక్లౌహ్యం మన్యతే పూజ్యతేఽపి చ ।
 భస్మశబ్దార్థ ఏవం హి శివః పూర్వం తథాకరోత్ ॥ ౬౬॥
 యథా స్వవిషయే రాజా సారం గృహ్లాతి యత్కరమ్ ।
 యథా మనుష్యాఃసస్యాదీన్దగ్ధా సారం భజన్తి వై ॥ ౬౭॥
 యథా హి జాతరాగ్నిశ్చ భజ్నోదీన్వివిధాన్బహూన్ ।
 దగ్ధ్వా సారతరం సారాత్స్వదేహం పరిపుష్యతి ॥ ౬౮॥
 తథా ప్రపంచకర్తాపి స శివః పరమేశ్వరః ।
 స్వాధిష్ఠేయప్రపంచస్య దగ్ధ్వా సారం గృహీతవాన్ ॥ ౬౯॥
 దగ్ధ్వా ప్రపంచం తద్భస్మ స్వాత్మన్యారోపయేచ్ఛివః ।
 ఉద్ధూలనస్య వ్యాజేన జగత్సారం గృహీతవాన్ ॥ ౭౦॥
 స్వరత్నం స్థాపయామాస స్వకీయే హి శరీరకే ।
 కేశమాకాశసారేణ వాయుసారేణ వై ముఖమ్ ॥ ౭౧॥
 హృదయం చాగ్నిసారేణ త్వపాం సారేణ వై కటిమ్ ।
 జాను చావనిసారేణ తద్వత్సర్వం తదङ्గకమ్ ॥ ౭౨॥
 బ్రహ్మవిష్ణోశ్చ రుద్రాణాం సారం వైవ త్రిపుణ్ణికమ్ ।
 తథా తిలకరూపేణ లలాటాన్తే మహేశ్వరః ॥ ౭౩॥
 భూవృద్ధయా సర్వమేతద్ధి మన్యతే స్వయమిత్యసౌ ।
 ప్రపంచసారసర్వస్వమనైవైవ వశికృతమ్ ॥ ౭౪॥
 తస్మాదస్య వశీకర్తా నాన్యోఽస్తి స శివః స్మృతః ।
 యథా సర్వమృగాణాం చ హింసకో మృగహింసకః ॥ ౭౫॥
 ఆస్య హింసామృగో నాస్తి తస్మాత్పింహ ఇతీరితః ।
 శం నిత్యం సుఖమానన్దమికారః పురుషః స్మృతః ॥ ౭౬॥

వకారః శక్తిరమృతం మేలనం శివ ఉచ్యతే ।
 తస్మాదేవం స్వమాత్మానం శివం కృత్వార్చయేచ్ఛివమ్ ॥ ౭౭ ॥
 తస్మాదుద్ధూలనం పూర్వం త్రిపుణ్ణం ధారయేత్పరమ్ ।
 పూజాకాలే హి సజలం శుద్ధ్యర్థం నిర్జలం భవేత్ ॥ ౭౮ ॥
 దివా వా యది వా రాత్రౌ నారీ వాథ నరోఽపి వా ।
 పూజార్థం సజలం భస్మ త్రిపుణ్ణేణైవ ధారయేత్ ॥ ౭౯ ॥
 త్రిపుణ్ణం సజలం భస్మ ధృత్వా పూజాం కరోతి యః ।
 శివపూజాఫలం సాఙ్గం తస్యైవ హి సునిశ్చితమ్ ॥ ౮౦ ॥
 భస్మ వై శివమస్త్రేణ ధృత్వా హ్యుచ్చాశ్రమీ భవేత్ ।
 శివాశ్రమీతి సమ్ప్రోక్తః శివైకపరమో యతః ॥ ౮౧ ॥
 శివవ్రతైకనిష్ఠస్య నాశౌచం న చ సూతకమ్ ।
 లలాటేఽగ్రే సితం భస్మ తిలకం ధారయేన్మృదా ॥ ౮౨ ॥
 స్వహస్తాద్ గురుహస్తాద్వా శివభక్తస్య లక్షణమ్ ।
 గుణాన్తన్త ఇతి ప్రోక్తో గురుశబ్దస్య విగ్రహః ॥ ౮౩ ॥
 సవికారాన్రాజసాదీన్గుణాన్తన్తే వ్యపోహతి ।
 గుణాతీతః పరశివో గురురూపం సమాశ్రితః ॥ ౮౪ ॥
 గుణత్రయం వ్యపోహ్యగ్రే శివం బోధయతీతి సః ।
 విశ్వస్తానాం తు శిష్యాణాం గురురిత్యభిధీయతే ॥ ౮౫ ॥
 తస్మాద్ గురుశరీరం తు గురులిఙ్గం భవేద్ బుధః ।
 గురులిఙ్గస్య పూజా తు గురుశుశ్రూషణం భవేత్ ॥ ౮౬ ॥
 శ్రుతం కరోతి శుశ్రూషా కాయేన మనసా గిరా ।
 ఉక్తం యద్ గురుణా పూర్వం శక్యం వాఽశక్యమేవ వా ॥ ౮౭ ॥
 కరోత్యేవ హి పూతాత్మా ప్రాణైరపి ధనైరపి ।
 తస్మాద్వై శాసనే యోగ్యః శిష్య ఇత్యభిధీయతే ॥ ౮౮ ॥
 శరీరాద్యర్థకం సర్వం గురోర్దత్త్వా సుశిష్యకః ।
 అగ్రపాకం నివేద్యాగ్రే భుజ్జీయాద్ గుర్వనుజ్జయా ॥ ౮౯ ॥
 శిష్యఃపుత్ర ఇతి ప్రోక్తః సదా శిష్యత్వయోగతః ।

జిహ్వలిజ్ఞాన్మస్త్రశుక్రం కర్ణయోనౌ నిషిచ్య వై || ౯౦||
 జాతః పుత్రో మస్త్రపుత్రః పితరం పూజయేద్ గురుమ్ |
 నిమజ్జయతి పుత్రం వై సంసారే జనకః పితా || ౯౧||
 సన్తారయతి సంసారాద్ గురుర్వై బోధకః పితా |
 ఉభయోరన్తరం జ్ఞాత్వా పితరం గురుమర్చయేత్ || ౯౨||
 అఙ్గశుశ్రూషయా చాపి ధనాద్వైః స్వార్థితైర్గురుమ్ |
 పాదాదికేశపర్యంతం లిజ్ఞాన్యఙ్గాని యద్గురోః || ౯౩||
 ధనరూపైః పాదుకాద్వైః పాదసఙ్గణాదిభిః |
 స్నానాభిషేకనైవేద్వైరోభజనైశ్చ ప్రపూజయేత్ || ౯౪||
 గురుపూజైవ పూజా స్యాచ్ఛివస్య పరమాత్మనః |
 గురుసేవా తు యత్సర్వమాత్మశుద్ధికరీ భవేత్ || ౯౫||
 గురోః శేషః శివోచ్ఛిష్టం జలమన్నాదినిర్మితమ్ |
 శిష్యాణాం శివభక్తానాం గ్రాహ్యం భోజ్యం భవేద్ ద్విజాః || ౯౬||
 గుర్వనుజ్ఞావిరహితం చోరవత్సకలం భవేత్ |
 గురోరపి విశేషజ్ఞం యత్నాద్ గృహ్ణీత వై గురుమ్ || ౯౭||
 అజ్ఞానమోచనం సాధ్యం విశేషజ్ఞో హి మోచకః |
 ఆదౌ చ విఘ్నశమనం కర్తవ్యం కర్మపూర్తయే || ౯౮||
 నిర్విఘ్నేన కృతం సాఙ్గం కర్మ వై సఫలం భవేత్ |
 తస్మాత్సకలకర్మాదౌ విఘ్నేశం పూజయేద్ బుధః || ౯౯||
 సర్వబాధానివృత్త్యర్థం సర్వాన్దేవాన్ యజేద్ బుధః |
 జ్వరాదిగ్రస్థిరోగాశ్చ బాధా హ్యధ్యాత్మికీ మతా || ౧౦౦||
 పితృచజమ్బుకాదీనాం వల్మీకాద్యుద్భవే తథా |
 అకస్మాదేవ గోధాదిజన్తూనాం పతనేఽపి చ || ౧౦౧||
 గృహే కచ్చపసర్పస్త్రీదుర్జనాదర్శనేఽపి చ |
 వృక్షనారీగవాదీనాం ప్రసూతివిషయేఽపి చ || ౧౦౨||
 భావిదుఃఖం సమాయాతి తస్మాత్తే భౌతికా మతాః |
 అమేధ్యాశనిపాతశ్చ మహామారీ తథైవ చ || ౧౦౩||

జ్వరమారీ విషూచిశ్చ గోమారీ చ మసూరికా ।
 జన్మర్షగ్రహసజ్కృన్విగ్రహయోగాః స్వరాశికే ॥ ౧౦౪॥
 దుఃస్వప్నదర్శనాద్యాశ్చ మతా వై హ్యోధిదైవికాః ।
 శవచాణ్డాలపతితస్పర్శాదస్తర్షహే గతే ॥ ౧౦౫॥
 ఏతాదృశే సముత్పన్నే భావిదుఃఖస్య సూచకే ।
 శాన్తియజ్ఞం తు మతిమాన్కుర్యాత్తద్దోషశాన్తయే ॥ ౧౦౬॥
 దేవాలయేఽథ గోష్ఠే వా చైత్యే వాపి గృహాంశ్చణే ।
 ప్రదేశోన్నతధిష్ఠ్యే వై ద్విహస్తే చ స్వలక్ష్మణే ॥ ౧౦౭॥
 భారమాత్రం ప్రీహిధాన్యం ప్రస్థాప్య పరిస్పృత్య చ ।
 మధ్యే విలిఖ్య కమలం తథా దిక్షు విలిఖ్య వై ॥ ౧౦౮॥
 తన్తునా వేష్టితం కుమ్భం నవగుగ్గులధూపితమ్ ।
 మధ్యే స్థాప్య మహాకుమ్భం తథా దిక్ష్యపి విన్యసేత్ ॥ ౧౦౯॥
 సనాలామ్రకకూర్పాదీన్కులశాంశ్చ తథాష్టసు ।
 పూరయేన్మన్త్రపూతేన పంచద్రవ్యయుతేన హి ॥ ౧౧౦॥
 ప్రక్షిపేన్నవరత్నాని నీలాదీన్కృమశస్తథా ।
 కర్మజ్ఞం చ సపత్నీకమాచార్యం వరయేద్ బుధః ॥ ౧౧౧॥
 సువర్ణప్రతిమాం విష్ణోరిన్ద్రాదీనాం చ నిక్షిపేత్ ।
 సశిరస్కే మధ్యకుమ్భే విష్ణుమావాహ్య పూజయేత్ ॥ ౧౧౨॥
 ప్రాగాదిషు యథామన్త్రమిన్ద్రాదీన్కృమశో యజేత్ ।
 తత్తన్నామ్నా చతుర్థ్యా చ నమోఽస్తేన యథాక్రమమ్ ॥ ౧౧౩॥
 ఆవాహనాదికం సర్వమాచార్యేణైవ కారయేత్ ।
 ఆచార్యఋత్విజ్ఞైః సార్థం తన్మత్రాన్ప్రజపేచ్ఛతమ్ ॥ ౧౧౪॥
 కుమ్భస్య పశ్చిమే భాగే జపాస్తే హోమమాచరేత్ ।
 కోటిం లక్షం సహస్రం వా శతమష్టోత్తరం బుధాః ॥ ౧౧౫॥
 ఏకాహం వా నవాహం వా తథా మణ్డలమేవ వా ।
 యథాయోగ్యం ప్రకుర్వీత కాలదేశానుసారతః ॥ ౧౧౬॥
 శమీహోమశ్చ శాన్త్యర్థే వృత్త్యర్థే చ పలాశకమ్ ।

సమిదన్నాఙ్కుకైర్ధ్రవ్యైర్నామ్నా మస్త్రేణ వా హునేత్ ॥ ౧౧౭ ॥

ప్రారమ్భే యత్కృతం ద్రవ్యం తక్మియాస్తం సమాచరేత్ ।
పుణ్యాహం వాచయిత్వాస్తే దినే సమ్ప్రోక్ష్యేజ్జలైః ॥ ౧౧౮ ॥

బ్రాహ్మణానోభజయేత్పశ్చాద్యావదాహుతిసంజ్ఞయా ।
ఆచార్యశ్చ హవిష్యాశీ ఋత్విజశ్చ భవేద్ బుధాః ॥ ౧౧౯ ॥

ఆదిత్యాదీన్గృహానిష్ఠ్వా సర్వహోమాస్త ఏవ హి ।
ఋత్విగోభ్యో దక్షిణాం దద్యాన్నవరత్నం యథాక్రమమ్ ॥ ౧౨౦ ॥

దశదానం తతః కుర్యాద్ భూరిదానం తతః పరమ్ ।
బాలానాముపసీతానాం గృహిణాం వనినాం ధనమ్ ॥ ౧౨౧ ॥

కన్యానాం చ సభర్తృణాం విధవానాం తతః పరమ్ ।
తస్మ్రోపకరణం సర్వమాచార్యాయ నివేదయేత్ ॥ ౧౨౨ ॥

ఉత్పాతానాం చ మారీణాం దుఃఖస్వామీ యమః స్మృతః ।
తస్మాద్యమస్య ప్రిత్యర్థం కాలదానం ప్రదాపయేత్ ॥ ౧౨౩ ॥

శతనిష్కేణ వా కుర్యాద్దశనిష్కేణ వా పునః ।
పాశాఙ్కుశధరం కాలం కుర్యాత్పురుషరూపిణమ్ ॥ ౧౨౪ ॥

తత్స్వర్ణప్రతిమాదానం కుర్యాద్దక్షిణయా సహ ।
తీలదానం తతః కుర్యాత్పూర్ణాయుష్యప్రసిద్ధయే ॥ ౧౨౫ ॥

ఆఙ్కావేక్షణదానం చ కుర్యాద్వ్యాధినివృత్తయే ।
సహస్రం భోజయేద్విప్రాన్దరిద్రః శతమేవ వా ॥ ౧౨౬ ॥

విత్తాభావే దరిద్రస్తు యథాశక్తి సమాచరేత్ ।
భైరవస్య మహాపూజాం కుర్యాద్భూతాదిశాస్తయే ॥ ౧౨౭ ॥

మహాభిషేకం నైవేద్యం శివస్యాస్తే తు కారయేత్ ।
బ్రాహ్మణానోభజయేత్పశ్చాద్భూరిభోజనరూపతః ॥ ౧౨౮ ॥

ఏవం కృతేన యజ్ఞేన దోషశాన్తిమవాప్నుయాత్ ।
శాన్తియజ్ఞమిమం కుర్యాద్వర్షే వర్షే తు ఫాల్గునే ॥ ౧౨౯ ॥

దుర్ధర్షనాదౌ సద్యో వై మాసమాశ్రే సమాచరేత్ ।
మహాపాపాదినమ్ప్రాప్తౌ కుర్యాద్భైరవపూజనమ్ ॥ ౧౩౦ ॥

మహావ్యాధిసముత్పత్తౌ సజ్కల్పం పునరాచరేత్ |
 సర్వాభావే దరిద్రస్తు దీపదానమథాచరేత్ || ౧౩౧||
 తదప్యశక్తః స్నాత్వా వై యత్కించోద్ దానమాచరేత్ |
 దీపాకరం నమస్కూర్యాస్త్రేణాష్టోత్తరం శతమ్ || ౧౩౨||
 సహస్రమయుతం లక్షం కోటిం వా కారయేద్ బుధః |
 నమస్కారాత్మయజ్ఞేన తుష్టాః స్యుః సర్వదేవతాః || ౧౩౩||
 త్వత్స్వరూపేఽర్పితా బుద్ధిర్న తేఽశూన్యే చ రోచతే |
 యా చాస్త్యస్త్రదహస్తేతి త్వయి దృష్టే వివర్జితా || ౧౩౪||
 నస్త్రాఽహం హి స్వదేహీన భో మహాంస్త్యమసి ప్రభో |
 న శూన్యో మత్స్వరూపో వై తవ దాసోఽస్మి సామృతమ్ || ౧౩౫||
 యథాయోగ్యం స్వాత్మయజ్ఞం నమస్కారం ప్రకల్పయేత్ |
 అథాత్ర శివనైవేద్యం దత్త్వా తామ్బూలమాహరేత్ || ౧౩౬||
 శివప్రదక్షిణం కుర్యాత్స్వయమష్టోత్తరం శతమ్ |
 సహస్రమయుతం లక్షం కోటిమన్యేన కారయేత్ || ౧౩౭||
 శివప్రదక్షిణాత్సర్వం పాతకం నశ్యతి క్షణాత్ |
 దుఃఖస్య మూలం వ్యాధిర్హి వ్యాధేర్మూలం హి పాతకమ్ || ౧౩౮||
 ధర్మేణైవ హి పాపానామపనోదనమీరితమ్ |
 శివోద్దేశకృతో ధర్మః క్షమః పాపవినోదనే || ౧౩౯||
 అధ్యక్షం శివధర్మేషు ప్రదక్షిణమితీరితమ్ |
 క్రియయా జపరూపం హి ప్రణవం తు ప్రదక్షిణమ్ || ౧౪౦||
 జననం మరణం ద్వంద్వం మాయాచక్రమితీరితమ్ |
 శివస్య మాయాచక్రం హి బలిపీఠం తదుచ్యతే || ౧౪౧||
 బలిపీఠం సమారభ్య ప్రాదక్షిణ్యక్రమేణ వై |
 పదే పదాంతరం గత్వా బలిపీఠం సమావిశేత్ || ౧౪౨||
 నమస్కారం తతః కుర్యాత్ప్రదక్షిణమితీరితమ్ |
 నిర్గమాజ్జననం ప్రాప్తం నమస్తాత్మసమర్పణమ్ || ౧౪౩||
 జననం మరణం ద్వంద్వం శివమాయాసమర్పితమ్ |
 శివమాయార్పితద్వంద్వో న పునస్తాత్మభాగ్భవేత్ || ౧౪౪||

యావద్దేహం క్రియాధీనః స జీవో బద్ధ ఉచ్యతే ।
 దేహాత్రయవశికారే మోక్ష ఇత్యుచ్యతే బుధైః ॥ ౧౪౫ ॥
 మాయాచక్రప్రణేతా హి శివః పరమకారణమ్ ।
 శివమాయార్చితద్వంద్వం శివస్తు పరిమార్జతి ॥ ౧౪౬ ॥
 శివేన కల్పితం ద్వంద్వం తస్మిన్నేవ సమర్పయేత్ ।
 శివస్యాతిప్రియం విద్యాత్ప్రదక్షిణనమో బుధాః ॥ ౧౪౭ ॥
 ప్రదక్షిణనమస్కారాః శివస్య పరమాత్మనః ।
 షోడశైరుపచారైశ్చ కృతా పూజా ఫలప్రదా ॥ ౧౪౮ ॥
 ప్రదక్షిణాఽవినాశ్యం హి పాతకం నాస్తి భూతలే ।
 తస్మాత్ప్రదక్షిణేనైవ సర్వపాపం వినాశయేత్ ॥ ౧౪౯ ॥
 శివపూజాపరో మౌనీ సత్యాదిగుణసంయుతః ।
 క్రియాతపోజపజ్ఞానధ్యానేష్యకైకమాచరేత్ ॥ ౧౫౦ ॥
 ఐశ్వర్యం దివ్యదేహశ్చ జ్ఞానమజ్ఞానసజ్జయః ।
 శివసాన్నిధ్యమిత్యేతత్క్రియాదీనాం ఫలం భవేత్ ॥ ౧౫౧ ॥
 కరణేన ఫలం యాతి తమసః పరిహాపనాత్ ।
 జన్మనః పరిమార్జిత్యాజ్ఞబుద్ధ్యా జనితానివ ॥ ౧౫౨ ॥
 యథాదేశం యథాకాలం యథాదేహం యథాధనమ్ ।
 యథాయోగ్యం ప్రకుర్వీత క్రియాదీన్ శివభక్తిమాన్ ॥ ౧౫౩ ॥
 న్యాయార్జితసువిత్రేన వనేత్వాజ్ఞః శివస్థలే ।
 జీవహింసాదిరహితమతిక్లేశవివర్జితమ్ ॥ ౧౫౪ ॥
 పఞ్చాక్షరేణ జప్తం చ తోయమన్నం విదుః సుఖమ్ ।
 అథవాహుర్దరిద్రస్య భిక్షాన్నం జ్ఞానదం భవేత్ ॥ ౧౫౫ ॥
 శివభక్తస్య భిక్షాన్నం శివభక్తివివర్ధనమ్ ।
 శమ్భుసత్రమితి ప్రాహుర్భిక్షాన్నం శివయోగినః ॥ ౧౫౬ ॥
 యేన కేనాప్యపాయేన యత్ర కుత్రాపి భూతలే ।
 శుద్ధాన్నభుక్ష్వా మౌనీ రహస్యం న ప్రకాశయేత్ ॥ ౧౫౭ ॥

ప్రకాశయేత్తు భక్తానాం శివమాహాత్మ్యమేవ హి ।

రహస్యం శివమస్తస్య శివో జానాతి నాపరః ॥ ౧౫౮ ॥

శివభక్తో వసేన్నిత్యం శివలింగం సమాశ్రితః ।

స్థాణులిక్ష్ణశ్రయేణైవ స్థాణుర్భవతి భూసురాః ॥ ౧౫౯ ॥

పూజయా చరలిక్ష్ణస్య క్రమాన్ముక్తో భవేద్ ద్రువమ్ ।

సర్వముక్తం సమాసేన సాధ్యసాధనముత్తమమ్ ॥ ౧౬౦ ॥

వ్యాసేన యత్పురా ప్రోక్తం యచ్ఛుతం హి మయా పురా ।

భద్రమస్తు హి వోఽస్మాకం శివభక్తిర్పథాస్తు సా ॥ ౧౬౧ ॥

య ఇమం పఠతేఽధ్యాయం యః శృణోతి నరః సదా ।

శివజ్ఞానం స లభతే శివస్య కృపయా బుధాః ॥ ౧౬౨ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం సాధ్యసాధనఖణ్డే

శివలిక్ష్ణమాహాత్మ్యవర్ణనం నామాష్టాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౧౮ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్త్యారాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౧౯. ఏకోనవింశోఽధ్యాయః । పార్థివపూజనమాహాత్మ్యం భస్మప్రకారాభిధానం
చ ।

ఋషయః ఊచుః ।

సూత సూత చిరజ్ఞోవ ధన్యస్త్యం శివభక్తిమాన్ ।

సమ్యగుక్తస్త్యయా లిక్ష్ణమహిమా సత్ఫలప్రదః ॥ ౧ ॥

యత్ర పార్థివమాహేశలిక్ష్ణస్య మహిమాధునా ।

సర్వోత్కృష్టశ్చ కథితో వ్యాసతో బ్రూహి తం పునః ॥ ౨ ॥

సూత ఉవాచ ।

శృణుధ్వమృషయః సర్వే సద్భక్త్యాదరతోఽఖిలాః ।

శివపార్థివలిక్ష్ణస్య మహిమా ప్రోచ్యతే మయా ॥ ౩ ॥

ఉక్తేష్యేతేషు లిక్ష్ణేషు పార్థివం లిక్ష్ణముత్తమమ్ ।

తస్య పూజనతో విప్రా బహవః సిద్ధిమాగతాః ॥ ౪ ॥

హరిర్బ్రహ్మ చ ఋషయః సప్రజాపతయస్తథా ।
 సమ్నూజ్య పార్థివం లింగం ప్రాపుః సర్వేప్పితం ద్విజాః ॥ ౫॥
 దేవాసురమనుష్యాశ్చ గన్ధర్వోరగరాక్షసాః ।
 అన్యేఽపి బహవః సిద్ధిం తం సమ్నూజ్య గతాః పరామ్ ॥ ౬॥
 కృతే రత్నమయం లింగం త్రేతాయాం హేమసమ్భవమ్ ।
 ద్వాపరే పారదం శ్రేష్ఠం పార్థివం తు కలౌ యుగే ॥ ౭॥
 అష్టమూర్తిషు సర్వాసు మూర్తిర్వై పార్థివీ వరా ।
 అనన్యపూజితా విప్రాస్తపస్తస్మాన్మహాత్ఫలమ్ ॥ ౮॥
 యథా సర్వేషు దేవేషు జ్యేష్ఠః శ్రేష్ఠః మహేశ్వరః ।
 ఏవం సర్వేషు లిజ్గేషు పార్థివం శ్రేష్ఠముచ్యతే ॥ ౯॥
 యథా నదీషు సర్వాసు జ్యేష్ఠా శ్రేష్ఠా సురాపగా ।
 తథా సర్వేషు లిజ్గేషు పార్థివం శ్రేష్ఠముచ్యతే ॥ ౧౦॥
 యథా సర్వేషు మన్త్రేషు ప్రణవో హి మహాస్స్పృతః ।
 తథేదం పార్థివం శ్రేష్ఠమారాధ్యం పూజ్యమేవ హి ॥ ౧౧॥
 యథా సర్వేషు వర్ణేషు బ్రాహ్మణః శ్రేష్ఠ ఉచ్యతే ।
 తథా సర్వేషు లిజ్గేషు పార్థివం శ్రేష్ఠముచ్యతే ॥ ౧౨॥
 యథా పురీషు సర్వాసు కాశీ శ్రేష్ఠతమా స్మృతా ।
 తథా సర్వేషు లిజ్గేషు పార్థివం శ్రేష్ఠముచ్యతే ॥ ౧౩॥
 యథా వ్రతేషు సర్వేషు శివరాత్రివ్రతం పరమ్ ।
 తథా సర్వేషు లిజ్గేషు పార్థివం శ్రేష్ఠముచ్యతే ॥ ౧౪॥
 యథా దేవీషు సర్వాసు శైవీ శక్తిః పరా స్మృతా ।
 తథా సర్వేషు లిజ్గేషు పార్థివం శ్రేష్ఠముచ్యతే ॥ ౧౫॥
 ప్రకృత్య పార్థివం లింగం యోఽన్యదేవం ప్రపూజయేత్ ।
 వృథా భవతి సా పూజా స్నానదానాదికం వృథా ॥ ౧౬॥
 పార్థివారాధనం పుణ్యం ధన్యమాయుర్వివర్ధనమ్ ।
 తుష్టిదం పుష్టిదం శ్రీదం కార్యం సాధకసత్తమైః ॥ ౧౭॥
 యథాలబ్ధోపచారైశ్చ భక్తిశ్రద్ధాసమన్వితః ।

పూజయేత్పార్థివం లిङ्గం సర్వకామార్థసిద్ధిదమ్ ॥ ౧౮॥
 యః కృత్వా పార్థివం లిङ्గం పూజయేచ్ఛుభవేదికమ్ ।
 ఇహైవ ధనవాఞ్ఞామానస్తే రుద్రోఽభిజాయతే ॥ ౧౯॥
 త్రిసంస్థ్యం యోఽర్చయంల్లిङ్గం కృత్వా బిలేవన పార్థివమ్ ।
 దక్షైకాదశకం యావత్తస్య పుణ్యఫలం శ్ుణు ॥ ౨౦॥
 అనేనైవ స్వదేహేన రుద్రలోకే మహీయతే ।
 పాపహం సర్వమర్త్యానాం దర్శనాత్స్పర్శనాదపి ॥ ౨౧॥
 జీవన్ముక్తః స వై జ్ఞానీ శివ ఏవ న సంశయః ।
 తస్య దర్శనమాత్రేణ భుక్తిర్ముక్తిశ్చ జాయతే ॥ ౨౨॥
 శివం యః పూజయేన్నిత్యం కృత్వా లిङ్గం తు పార్థివమ్ ।
 యావజ్జీవనపర్వంతం స యాతి శివమన్దిరమ్ ॥ ౨౩॥
 మృడేనాప్రమితాస్వర్ణాఞ్ఞానలోకే హి తిష్ఠతి ।
 సకామః పునరాగత్య రాజేన్ద్రో భారతే భవేత్ ॥ ౨౪॥
 నిష్కామః పూజయేన్నిత్యం పార్థివం లిङ్గముత్తమమ్ ।
 శివలోకే సదా తిష్ఠేత్తస్య సాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ ౨౫॥
 పార్థివం శివలింగం చ విప్రో యది న పూజయేత్ ।
 స యాతి నరకం ఘోరం శూలప్రోతం సుదారుణమ్ ॥ ౨౬॥
 యథాకథఞ్ఞాన్చిద్విధినా రమ్యం లిङ్గం ప్రకారయేత్ ।
 పఞ్చాసూత్రవిధానం చ పార్థివే న విచారయేత్ ॥ ౨౭॥
 అఖణ్డం తద్ధి కర్తవ్యం న విఖణ్డం ప్రకారయేత్ ।
 విఖణ్డం తు ప్రకుర్వాణో నైవ పూజాఫలం లభేత్ ॥ ౨౮॥
 రత్నజం హేమజం లిङ్గం పారదం స్ఫాటికం తథా ।
 పార్థివం పుష్పరాగోత్థమఖణ్డం తు ప్రకారయేత్ ॥ ౨౯॥
 అఖణ్డం తు చరం లిङ్గం ద్విఖణ్డమచరం స్మృతమ్ ।
 ఖణ్డాఖణ్డవిచారోఽయం సచరాచరయోః స్మృతః ॥ ౩౦॥
 వేదికా తు మహావిద్యా లిङ్గం దేవో మహేశ్వరః ।
 అతో హి స్థావరే లిङ్గే స్మృతా శ్రేష్ఠా ద్విఖణ్డతా ॥ ౩౧॥

ద్విఖణ్డం స్థావరం లింగం కర్తవ్యం హి విధానతః ।

అఖణ్డం జగ్గమం ప్రోక్తం శైవసిద్ధాంతవేదిభిః ॥ ౩౨॥

ద్విఖణ్డం తు చరం లింగం కుర్వన్త్యజ్ఞానమోహితాః ।

నైవ సిద్ధాంతవేత్తారో మునయః శాస్త్రకోవిదాః ॥ ౩౩॥

అఖణ్డం స్థావరం లింగం ద్విఖణ్డం చరమేవ చ ।

యే కుర్వన్తి నరా మూఢా న పూజాఫలభాగినః ॥ ౩౪॥

తస్మాచ్ఛాస్త్రోక్తవిధినా అఖణ్డం చరసంజ్ఞకమ్ ।

ద్విఖణ్డం స్థావరం లింగం కర్తవ్యం పరయా ముదా ॥ ౩౫॥

అఖణ్డే తు చరే పూజా సమూర్ణఫలదాయినీ ।

ద్విఖణ్డే తు చరే పూజా మహాహానిప్రదా స్మృతా ॥ ౩౬॥

అఖణ్డే స్థావరే పూజా న కామఫలదాయినీ ।

ప్రత్యవాయకరీ నిత్యమిత్సుక్తం శాస్త్రవేదిభిః ॥ ౩౭॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం సాధ్యసాధనఖణ్డే
పార్థివశివలింగపూజనమాహాత్మ్యవర్ణనం నామైకోనవింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౧౯॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్త్యురాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౨౦. వింశోఽధ్యాయః । వైదికః పార్థివపూజనప్రకారః ।

సూత ఉవాచ -

అథ వైదికభక్తానాం పార్థివార్చా నిగద్యతే ।

వైదికేనైవ మార్గేణ భుక్తిముక్తిప్రదాయినీ ॥ ౧॥

సూత్రోక్తవిధినా స్నాత్వా సన్ధ్యాం కృత్వా యథావిధి ।

బ్రహ్మయజ్ఞం విధాయాదౌ తతస్తర్పణమాచరేత్ ॥ ౨॥

నైత్సికం సకలం కామం విధాయానన్తరం పుమాన్ ।

శివస్మరణపూర్వం హి భస్మరుద్రాక్షధారకః ॥ ౩॥

వేదోక్తవిధినా సమ్యక్ సమూర్ణఫలసిద్ధయే ।

పూజయేత్పరయా భక్త్యా పార్థివం లింగముత్తమమ్ ॥ ౪॥

నదీతీరే తడాగే చ పర్వతే కాననేపి చ |
 శివాలయే శుచౌ దేశే పార్థివారాచ విధీయతే || ౫ ||
 శుద్ధప్రదేశసమ్భూతాం మృదమాహృత్య యత్నతః |
 శివలింగం ప్రకల్పేత సావధానతయా ద్విజాః || ౬ ||
 ఏప్రే గౌరా స్మృతా శోణా బాహుజే పీతవర్ణకా |
 వైశ్యే కృష్ణా పాదజాతే హ్యథవా యత్ర యా భవేత్ || ౭ ||
 సక్లృహ్య మృత్తికాం లింగనిర్మాణార్థం ప్రయత్నతః |
 ఆతివ శుభదేశే చ స్థాపయేత్తాం మృదం శుభామ్ || ౮ ||
 సంశోధ్య చ జలేనాపి పిణ్డీకృత్య శనైః శనైః |
 విధీయేత శుభం లింగం పార్థివం వేదమార్గతః || ౯ ||
 తతః సమ్నూజయేద్భక్త్యా భుక్తిముక్తిఫలాప్తయే |
 తత్ప్రకారమహం వచ్చి శృణుధ్వం సవిధానతః || ౧౦ ||
 నమః శివాయ మస్త్రైణార్చనద్రవ్యం చ ప్రోక్షయేత్ |
 భూరసీతి చ మస్త్రైణ క్షేత్రసిద్ధిం ప్రకారయేత్ || ౧౧ ||
 ఆపోఽస్మానితి మస్త్రైణ జలసంస్కారమాచరేత్ |
 నమస్తే రుద్రమస్త్రైణ స్ఫటికాబన్ధముచ్యతే || ౧౨ ||
 శమ్భవాయేతి మస్త్రైణ క్షేత్రశుద్ధిం ప్రకారయేత్ |
 కుర్యాత్పంచామృతస్యాపి నమఃపూర్వేణ ప్రోక్షణమ్ || ౧౩ ||
 సీలగ్రీవాయ మస్త్రైణ నమఃపూర్వేణ భక్తిమాన్ |
 చరేచ్ఛుక్చురలింగస్య ప్రతిష్ఠాపనముత్తమమ్ || ౧౪ ||
 భక్తితస్తత ఏతత్తే రుద్రావేతి చ మస్త్రతః |
 ఆసనం రమణీయం వై దద్యాద్వైదికమార్గకృత్ || ౧౫ ||
 మానో మహాన్తమితి చ మస్త్రైణావాహనం చరేత్ |
 యా తే రుద్రైణ మస్త్రైణ సఞ్చరేదుపవేశనమ్ || ౧౬ ||
 మస్త్రైణ యామిషుమితి న్యాసం కుర్యాచ్ఛివస్య చ |
 అధ్యవోచదితి ప్రేమాధివాసం మనునాచరేత్ || ౧౭ ||
 మనునాసౌ జీవ ఇతి దేవతాన్యాసమాచరేత్ |

ఆసౌ యోఽవసర్పతీతి చాచరేదుపసర్పణమ్ ॥ ౧౮ ॥
 నమోఽస్తు నీలగ్రీవాయేతి పాద్యం మనునాహరేత్ |
 అర్ఘ్యం చ రుద్రగాయత్ర్యాచమనం త్ర్యమ్బకేణ చ ॥ ౧౯ ॥
 పయః పృథివ్యాం మస్త్రేణ పయసా స్నానమాచరేత్ |
 దధిక్రాష్ట్రేతి మస్త్రేణ దధిస్నానం చ కారయేత్ ॥ ౨౦ ॥
 ఘృతస్నానం ఖలు ఘృతం ఘృతయావేతి మస్త్రతః |
 మధువ్యాతా మధునక్తం మధుమాన్న ఇతి త్ర్యచా ॥ ౨౧ ॥
 మధుఖణ్ణస్నానం ప్రోక్తమితి పఞ్చామృతం స్మృతమ్ |
 అథవా పాద్యమస్త్రేణ స్నానం పఞ్చామృతేన చ ॥ ౨౨ ॥
 మానస్తోకే ఇతి ప్రేష్ఠా మస్త్రేణ కటిబంధనమ్ |
 నమో ధృష్ణవే ఇతి వా ఉత్తరీయం చ ధారయేత్ ॥ ౨౩ ॥
 యా తే హేతిరితి ప్రేష్ఠా ఋక్చతుష్కేణ వైదికః |
 శివాయ విధినా భక్తశ్చరేద్వస్త్రసమర్పణమ్ ॥ ౨౪ ॥
 నమః శ్వభ్య ఇతి ప్రేష్ఠా గంధం దద్యాదృచా సుధీః |
 నమస్తక్షభ్య ఇతి చాక్షతాస్మస్త్రేణ చార్పయేత్ ॥ ౨౫ ॥
 నమః పార్యాయ ఇతి వా పుష్పం మస్త్రేణ చార్పయేత్ |
 నమః పర్ణాయ ఇతి వా బిల్వపత్రసమర్పణమ్ ॥ ౨౬ ॥
 నమః కపర్దినే చేతి ధూపం దద్యాద్యథావిధి |
 దీపం దద్యాద్యథోక్తం తు నమ ఆశవ ఇత్యచా ॥ ౨౭ ॥
 నమో జ్యేష్ఠాయ మస్త్రేణ దద్యాన్నైవేద్యముత్తమమ్ |
 మనునా త్ర్యమ్బకమితి పునరాచమనం స్మృతమ్ ॥ ౨౮ ॥
 ఇమా రుద్రాయేతి ఋచా కుర్యాత్ఫలసమర్పణమ్ |
 నమో వ్రజ్ఞాయేతి ఋచా సకలం శమ్భవేఽర్పయేత్ ॥ ౨౯ ॥
 మానో మహాన్తమితి చ మానస్తోకే ఇతి తతః |
 మస్త్రద్వయేనైకాదశాక్షతై రుద్రాన్ప్రపూజయేత్ ॥ ౩౦ ॥
 హిరణ్యగర్భ ఇతి త్ర్యచా దక్షిణాం హి సమర్పయేత్ |
 దేవస్యత్యేతి మస్త్రేణ హ్యాభిషేకం చరేద్బుధః ॥ ౩౧ ॥

దీపమస్త్రేణ వా శమ్భోర్నిరాజనవిధిం చరేత్ |
 పుష్పాంజ్ఞాలిం చరేద్భక్త్యా ఇమా రుద్రాయ చ త్ర్యుచా || 3౨||
 మానో మహాన్తమితి చ చరేత్పాంజ్ఞః ప్రదక్షిణామ్ |
 మానస్తోకేతి మస్త్రేణ సాష్టాంగం ప్రణమేత్సుధీః || 33||
 ఏష తే ఇతి మస్త్రేణ శివముద్రాం ప్రదర్శయేత్ |
 యతో యత ఇత్యభయాం జ్ఞానాఖ్యాం త్ర్యమ్భకేణ చ || 3౪||
 నమః సేనేతి మస్త్రేణ మహాముద్రాం ప్రదర్శయేత్ |
 దర్శయేద్ధేనుముద్రాం చ నమో గోభ్య బుచానయా || 3౫||
 పచ్చ ముద్రాః ప్రదర్శ్యాథ శివమస్త్రజపం చరేత్ |
 శతరుద్రీయమస్త్రేణ జపేద్ వేదవిచక్షణః || 3౬||
 తతః పచ్చాంగపాఠం చ కుయాద్ వేదవిచక్షణః |
 దేవాగాత్వీతి మస్త్రేణ కుర్యాచ్ఛమ్భోర్నిసర్జనమ్ || 3౭||
 ఇత్యుక్తః శివపూజాయా వ్యాసతో వైదికో విధిః |
 సమాసతశ్చ శృణుత వైదికం విధిముత్తమమ్ || 3౮||
 ఋచా సద్యోజాతమితి మృదాహరణమాచరేత్ |
 వామదేవాయ ఇతి చ జలప్రక్షేపమాచరేత్ || 3౯||
 అఘోరేణ చ మస్త్రేణ లింగనిర్మాణమాచరేత్ |
 తత్పురుషాయ మస్త్రేణాహ్వానం కుర్యాద్భృథావిధి || ౪౦||
 సంయోజయేద్వేదికాయామీశానమనునా హరమ్ |
 అన్యత్సర్వం విధానం చ కుర్యాత్సంజ్ఞేపతః సుధీః || ౪౧||
 పచ్చాక్షరేణ మస్త్రేణ గురుదత్తేన వా తథా |
 కుర్యాత్పూజాం షోడశోపచారేణ విధివత్సుధీః || ౪౨||
 భవాయ భవనాశాయ మహాదేవాయ ధీమహి |
 ఉగ్రాయ ఉగ్రనాశాయ శర్వాయ శశిమౌలినే || ౪3||
 అనేన మనునా వాపి పూజయేచ్ఛక్కురం సుధీః |
 సుభక్త్యా చ భ్రమం త్యక్త్వా భక్త్యైవ ఫలదః శివః || ౪౪||
 ఇత్యపి ప్రోక్తమాదృత్య వైదికం క్రమపూజనమ్ |
 ప్రోచ్యతేఽన్యవిధిః సమ్యక్సాధారణతయా ద్విజాః || ౪౫||

పూజా పార్థివలింగస్య సమ్ప్రోక్తా శివనామభిః ।
 తాం శృణుధ్వం మునిశ్రేష్ఠాః సర్వకామప్రదాయినీమ్ ॥ ౪౬ ॥
 హరో మహేశ్వరః శమ్భుః శూలపాణిః పినాకధృక్ ।
 శివః పశుపతిశ్చైవ మహాదేవ ఇతి క్రమాత్ ॥ ౪౭ ॥
 మృదాహరణసజ్జట్టప్రతిష్ఠాహ్వనమేవ చ ।
 స్నపనం పూజనం చైవ క్షమస్వేతి విసర్జనమ్ ॥ ౪౮ ॥
 ఊఁఠారాదిచతుర్థ్యనైర్నమోఽనైర్నామభిః క్రమాత్ ।
 కర్తవ్యాశ్చ క్రియాః సర్వా భక్త్యా పరమయా ముదా ॥ ౪౯ ॥
 కృత్వా న్యాసవిధిం సమ్యక్ షడంగం కరయోస్తథా ।
 షడక్షరేణ మస్త్రేణ తతో ధ్యానం సమాచరేత్ ॥ ౫౦ ॥
 కైలాసపీఠాసనమధ్యసంస్థం
 భక్తైః సనన్దాదిభిరరచ్యమానమ్ ।
 భక్తార్చిదావానలమప్రమేయం
 ధ్యాయేదుమాలింగితవిశ్వభూషణమ్ ॥ ౫౧ ॥
 ధ్యాయేన్నిత్యం మహేశం రజతగిరినిభం చారుచన్ద్రావతంసం
 రత్నాకలోజ్జ్వలాంగం పరశుమృగవరాభీతిహస్తం ప్రసన్నమ్ ।
 పద్మాసీనం సమన్తాత్పుత్రమమరగణైర్వాప్సుకృత్తిం వసానమ్
 విశ్వాద్యం విశ్వబీజం నిఖిలభయహరం పంచవక్త్రం త్రినేత్రమ్ ॥ ౫౨ ॥
 ఇతి ధ్యాత్వా చ సమ్పూజ్య పార్థివం లింగముత్తమమ్ ।
 జపేత్పంచాక్షరం మన్తం గురుదత్తం యథావిధి ॥ ౫౩ ॥
 స్తుతిభిశ్చైవ దేవేశం స్తువీత ప్రణమస్సుధీః ।
 నానాభిధాభిర్విప్రేన్ద్రాః పఠేద్ వై శతరుద్రీయమ్ ॥ ౫౪ ॥
 తతః సాక్షతపుష్పాణి గృహీత్వాఞ్జాలినా ముదా ।
 ప్రార్థయేచ్ఛక్చరం భక్త్యా మస్త్రేరేభిః సుభక్తితః ॥ ౫౫ ॥
 తావకస్త్యర్గుణప్రాణస్త్యచ్చిత్తోఽహం సదా మృడ ।
 కృపానిధే ఇతి ఞ్జాత్వా భూతనాథ ప్రసీద మే ॥ ౫౬ ॥
 అఞ్జానాద్యది వా ఞ్జానాజ్ఞపపూజాదికం మయా ।

కృతం తదస్తు సఫలం కృపయా తవ శక్కర || ౫౬||

అహం పాపీ మహానద్య పావనశ్చ భవాన్మహాన్ |

ఇతి విజ్ఞాయ గౌరీశ యదిచ్చసి తథా కురు || ౫౮||

వేదైః పురాణైః సిద్ధానైర్మషిభిర్వివిధైరపి |

న జ్ఞాతోఽసి మహాదేవ కుతోఽహం త్వాం సదాశివ || ౫౯||

యథా తథా త్వదీయోఽస్మి సర్వభావైర్మహేశ్వర |

రక్షణీయస్త్యయాహం వై ప్రసీద పరమేశ్వర || ౬౦||

ఇత్యేవం చాక్షతాన్పుష్పాన్యారోప్య చ శివోపరి |

ప్రణమేద్భక్తితః శమ్భుం సాష్టాంగం విధివన్మునే || ౬౧||

తతః ప్రదక్షిణాం కుర్యాద్యథోక్తవిధినా సుధీః |

పునః స్తుతీత దేవేశం స్తుతిభిః శ్రద్ధయాన్వితః || ౬౨||

తతో గలరవం కృత్వా ప్రణమేచ్ఛుచినన్రుధీః |

కుర్యాద్విజ్ఞప్తిమాదృత్య విసర్జనమథాచరేత్ || ౬౩||

ఇత్యుక్తా మునిశార్ధూలాః పార్థివార్చా విధానతః |

భుక్తిదా ముక్తిదా చైవ శివభక్తివివర్ధిసీ || ౬౪||

ఇత్యధ్యాయం సుచిత్తేన యః పఠేచ్ఛృణుయాదపి |

సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ || ౬౫||

ఆయురారోగ్యదం చైవ యశస్యం స్వర్గ్యమేవ చ |

పుత్రపౌత్రాదిసుఖదమాఖ్యానమిదముత్తమమ్ || ౬౬||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం సాధ్యసాధనఖణ్డే

పార్థివశివలిక్ష్ణపూజావిధివర్ణనం

@నామ వింశోఽధ్యాయః || ౧.౨౦||

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

|| శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ||

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౨౧. ఏకవింశోఽధ్యాయః । కామనానురోధేన పూజనే శివలిఙ్గసఙ్ఖ్యాభిధానమ్ ।

ఋషయ ఉచుః ।

సూత సూత మహాభాగ వ్యాసశిష్య నమోఽస్తు తే ।

సమ్యగుక్తం త్వయా తాత పార్థివారాచవిధానకమ్ ॥ ౧॥

కామనాభేదమాశ్రిత్య సఙ్ఖ్యాం బ్రూహి విధానతః ।

శివపార్థివలిఙ్గానాం కృపయా దీనవత్సల ॥ ౨॥

సూత ఉవాచ ।

శృణుధ్వమృషయః సర్వే పార్థివారాచవిధానకమ్ ।

యస్యానుష్ఠానమాత్రేణ కృతకృత్యో భవేన్నరః ॥ ౩॥

అకృత్వా పార్థివం లిఙ్గం యోఽన్యదేవం ప్రపూజయేత్ ।

వృథా భవతి సా పూజా దమదానాదికం వృథా ॥ ౪॥

సఙ్ఖ్యా పార్థివలిఙ్గానాం యథాకామం నిగద్యతే ।

సఙ్ఖ్యా సద్యో మునిశ్రేష్ఠ నిశ్చయేన ఫలప్రదా ॥ ౫॥

ప్రథమావాహనం తత్ర ప్రతిష్ఠా పూజనం పృథక్ ।

లిఙ్గాకారం సమం తత్ర సర్వం జ్ఞేయం పృథకృపృథక్ ॥ ౬॥

విద్యార్థీ పురుషః ప్రీత్యా సహస్రమితపార్థివమ్ ।

పూజయేచ్ఛివలిఙ్గం హి నిశ్చయాత్తత్ఫలప్రదమ్ ॥ ౭॥

నరః పార్థివలిఙ్గానాం ధనార్థీ చ తదర్థకమ్ ।

పుత్రార్థీ సార్థసాహస్రం వస్త్రార్థీ శతపఞ్చకమ్ ॥ ౮॥

మోక్షార్థీ కోటిగుణితం భూకామశ్చ సహస్రకమ్ ।

దయార్థీ చ త్రిసాహస్రం తీర్థార్థీ ద్విసహస్రకమ్ ॥ ౯॥

సుహృత్కామీ త్రిసాహస్రం వశ్యార్థీ శతమష్టకమ్ ।

మారణార్థీ సప్తశతం మోహనార్థీ శతాష్టకమ్ ॥ ౧౦॥

ఉచ్చాటనపరశ్చైవ సహస్రం చ యథోక్తతః ।

స్తమ్భనార్థీ సహస్రం తు ద్వేషణార్థీ తదర్థకమ్ ॥ ౧౧॥

నిగడాన్ముక్తికామస్తు సహస్రం సార్థముత్తమమ్ ।

మహారాజభయే పఞ్చశతం జ్ఞేయం విచక్షణైః ॥ ౧౨॥

చౌరాదిసజ్కటే జ్ఞేయం పార్థివానాం శతద్వయమ్ |
 డాకిన్యాదిభయే పఞ్చశతముక్తం చ పార్థివమ్ || ౧౩||
 దారిద్రత్యే పఞ్చసాహస్రమయుతం సర్వకామదమ్ | ప్లేఅసే చేచ్ఛ్క
 అథ నిత్యవిధిం వక్ష్యే శృణుధ్వం మునిసత్తమాః || ౧౪||
 ఏకం పాపహరం ప్రోక్తం ద్విలింగం చార్థసిద్ధిదమ్ |
 త్రిలింగం సర్వకామానాం కారణం పరమీరితమ్ || ౧౫||
 ఉత్తరోత్తరమేవం స్యాత్పూర్వోక్తగణనావధి |
 మతాన్తరమథో వక్ష్యే సజ్ఞాయాం మునిభేదతః || ౧౬||
 లింగానామయుతం కృత్వా పార్థివానాం సుబుద్ధిమాన్ |
 నిర్భయో హి భవేన్నూనం మహారాజభయం హరేత్ || ౧౭||
 కారాగృహాదిముక్త్యర్థమయుతం కారయేద్ బుధః |
 డాకిన్యాదిభయే సప్తసహస్రం కారయేత్తథా || ౧౮||
 అపుత్రః పఞ్చపఞ్చాశత్ సహస్రాణి ప్రకారయేత్ |
 లింగానామయుతేనైవ కన్యకాసంతతిం లభేత్ || ౧౯||
 లింగానామయుతేనైవ విష్ణ్వాద్యైశ్వర్యమాప్పుయాత్ |
 లింగానాం ప్రయుతేనైవ హ్యతులాం శ్రియమాప్పుయాత్ || ౨౦||
 కోటిమేకాం తు లింగానాం యః కరోతి నరో భువి |
 శివ ఏవ భవేత్సోఽపి నాత్ర కార్యా విచారణా || ౨౧||
 అర్చా పార్థివలింగానాం కోటియజ్ఞుఫలప్రదా |
 భుక్తిదా ముక్తిదా నిత్యం తతః కామార్థినాం నృణామ్ || ౨౨||
 వినా లింగార్చనం యస్య కాలో గచ్ఛతి నిత్యశః |
 మహాహానిర్భవేత్తస్య దుర్వృత్తస్య దురాత్మనః || ౨౩||
 ఏకతః సర్వదానాని వ్రతాని వివిధాని చ |
 తీర్థాని నియమా యజ్ఞా లింగార్చా చైకతః స్మృతా || ౨౪||
 కలౌ లింగార్చనం శ్రేష్ఠం యథా లోకే ప్రదృశ్యతే |
 తథాన్యన్నాస్తి శాస్త్రాణామేష సిద్ధాన్తనిశ్చయః || ౨౫||
 భుక్తిముక్తిప్రదం లింగం వివిధాపన్నివారణమ్ |

పూజయిత్వా నరో నిత్యం శివసాయుజ్యమాప్పుయాత్ ॥ ౨౬ ॥

శివనామమయం లింగం నిత్యం పూజ్యం మహర్షిభిః ।
యతశ్చ సర్వలిజ్జేషు తస్మాత్పూజ్యం విధానతః ॥ ౨౭ ॥

ఉత్తమం మధ్యమం నీచం త్రివిధం లిజ్జమీరితమ్ ।
మానతో మునిశార్దూలాస్తచ్ఛృణుధ్వం వదామ్యహమ్ ॥ ౨౮ ॥

చతురంగులముచ్చాయం రమ్యం వేదికయా యుతమ్ ।
ఉత్తమం లిజ్జమాఖ్యాతం మునిభిః శాస్త్రకోవిదైః ॥ ౨౯ ॥

తదర్థం మధ్యమం ప్రోక్తం తదర్థమథమం స్మృతమ్ ।
ఇత్యం త్రివిధమాఖ్యాతముత్తరోత్తరతః పరమ్ ॥ ౩౦ ॥

అనేకలిజ్జం యో నిత్యం భక్తిశ్రద్ధాసమన్వితః ।
పూజయేత్స లభేత్కామాన్మనసా మానసేప్పితాన్ ॥ ౩౧ ॥

న లిజ్జారాధనాదన్యత్పుణ్యం వేదచతుష్టయే ।
విద్యతే సర్వశాస్త్రాణామేష ఏవ వినిశ్చయః ॥ ౩౨ ॥

సర్వమేతత్పరిత్యజ్య కర్మజాలమశేషతః ।
భక్త్యా పరమయా విద్వాల్లిజ్జమేకం ప్రపూజయేత్ ॥ ౩౩ ॥

లిజ్జైర్చితేర్చితం సర్వం జగత్సావరజిజ్ఞమమ్ ।
సంసారాముబ్ధిమగ్నానాం నాన్యత్తరణసాధనమ్ ॥ ౩౪ ॥

అజ్ఞానతిమిరాన్ధానాం విషయాసక్తచేతసామ్ ।
ప్లవో నాన్యోఽస్తి జగతి లిజ్జారాధనమన్తరా ॥ ౩౫ ॥

హరిబ్రహ్మాదయో దేవా మునయో యక్షరాక్షసాః ।
గన్ధర్వాశ్చరణాః సిద్ధా దైతేయా దానవాస్తథా ॥ ౩౬ ॥

నాగాః శేషప్రభృతయో గరుడాద్యాః ఖగాస్తథా ।
సప్రజాపతయశ్చాన్యే మనవః కిన్నరా నరాః ॥ ౩౭ ॥

పూజయిత్వా మహాభక్త్యా లిజ్జం సర్వార్థసిద్ధిదమ్ ।
ప్రాప్తాః కామానభీష్టాంశ్చ తాన్తాన్సర్వాన్స్తృది స్థితాన్ ॥ ౩౮ ॥

బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వైశ్యః శూద్రో వా ప్రతిలోమజః ।
పూజయేత్సతతం లిజ్జం తత్తన్మన్త్రేణ సాదరమ్ ॥ ౩౯ ॥

కిం బహూక్తేన మునయః స్త్రీణామపి తథాన్యతః ।
 అధికారోఽస్తి సర్వేషాం శివలిఙ్గార్చనే ద్విజాః ॥ ౪౦॥
 ద్విజానాం వైదికేనాపి మార్గేణారాధనం వరమ్ ।
 అన్యేషామపి జన్తూనాం వైదికేన న సమ్మతమ్ ॥ ౪౧॥
 వైదికానాం ద్విజానాం చ పూజా వైదికమార్గతః ।
 కర్తవ్యా నాన్యమార్గేణ ఇత్యాహ భగవాన్ శివః ॥ ౪౨॥
 దధీచిగౌతమాదీనాం శాపేనాదగ్ధచేతసామ్ ।
 ద్విజానాం జాయతే శ్రద్ధా వైవ వైదికకర్మణి ॥ ౪౩॥
 యో వైదికమనాదృత్య కర్మ స్మార్తమథాపి వా ।
 అన్యత్యమాచరేన్మర్త్యే న సజ్కల్పఫలం లభేత్ ॥ ౪౪॥
 ఇత్థం కృత్వా ర్చనం శమోర్హైవేద్యాన్తం విధానతః ।
 పూజయేదష్టమూర్తీశ్చ తత్రైవ త్రిజగన్మయీః ॥ ౪౫॥
 ఊతిరాపోఽనలో వాయురాకాశః సూర్యసోమకౌ ।
 యజమాన ఇతి త్వష్టౌ మూర్తయః పరికీర్తితాః ॥ ౪౬॥
 శర్వో భవశ్చ రుద్రశ్చ ఉగ్రో భీమ ఇతీశ్వరః ।
 మహాదేవః పశుపతిరేతాన్మూర్తిభిరర్చయేత్ ॥ ౪౭॥
 పూజయేత్పరివారం చ తతః శమ్భోః సుభక్తితః ।
 ఈశానాదిక్రమాత్తత్ర చన్దనాక్షతపత్తకైః ॥ ౪౮॥
 ఈశానం నన్దినం చణ్డం మహాకాలం చ భృగ్గణమ్ ।
 వృషం స్కన్దం కపర్దీశం సోమం శుక్రం చ తత్కృమాత్ ॥ ౪౯॥
 అగ్రతో వీరభద్రం చ పృష్ఠే కీర్తిముఖం తథా ।
 తత ఏకాదశాన్ రుద్రాన్పూజయేద్విధినా తతః ॥ ౫౦॥
 తతః పంచాక్షరం జప్త్వా శతరుద్రీయమేవ చ ।
 స్తుతీర్నానావిధాః కృత్వా పంచాఙ్గపఠనం తథా ॥ ౫౧॥
 తతః ప్రదక్షిణాం కృత్వా నత్వా లిఙ్గం విసర్జయేత్ ।
 ఇతి ప్రోక్షమశేషం చ శివపూజనమాదరాత్ ॥ ౫౨॥
 రాత్రావుదజ్ముఖః కుర్యాద్ దేవకార్యం సదైవ హి ।
 శివార్చనం సదాప్యేవం శుచిః కుర్యాదుదజ్ముఖః ॥ ౫౩॥

న ప్రాచీమగ్రతః శమ్భోర్నోదీచీం శక్తిసంహితామ్ ।
న ప్రతీచీం యతః పృష్ఠమతో గ్రాహ్యం సమాశ్రయేత్ ॥ ౫౪ ॥

వినా భస్మత్రిపుణ్ణేణ వినా రుద్రాక్షమాలయా ।
బిల్వపత్రం వినా నైవ పూజయేచ్ఛక్కురం బుధః ॥ ౫౫ ॥

భస్మాప్రాప్తౌ మునిశ్లేషాః ప్రవృత్తే శివపూజనే ।
తస్మాన్మృదాపి కర్తవ్యం లలాటే చ త్రిపుణ్ణకమ్ ॥ ౫౬ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం సాధ్యసాధనఖణ్డే
పార్థివపూజనవర్ణనం నామైకవింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౨౧ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కురాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౨౨. ద్వావింశోఽధ్యాయః । శివనైవేద్యభక్షణనిర్ణయః బిల్వమాహాత్యం చ ।
ఋషయః ఊచుః ।

అగ్రాహ్యం శివనైవేద్యమితి పూర్వం శ్రుతం వచః ।
బ్రూహి తన్నిర్ణయం బిల్వమాహాత్యమపి సన్మనే ॥ ౧ ॥

సూత ఉవాచ ।

శృణుధ్వం మునయఃసర్వే సావధానతయాధునా ।
సర్వం వదామి సమ్ప్రీత్యా ధన్యా యూయం శివవ్రతాః ॥ ౨ ॥

శివభక్తః శుచిః శుద్ధః సద్వృత్తీ దృఢనిశ్చయః ।
భక్షయేచ్ఛివనైవేద్యం త్యజేదగ్రాహ్యభావనామ్ ॥ ౩ ॥

దృష్ట్వాపి శివనైవేద్యం యాన్తి పాపాని దూరతః ।
భుక్తే తు శివనైవేద్యే పుణ్యాన్యాయాన్తి కోటిశః ॥ ౪ ॥

అలం యాగసహస్రేణాప్యలం యాగార్బుదైరపి ।
భక్షితే శివనైవేద్యే శివసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ ౫ ॥

యద్భృహే శివనైవేద్యప్రచారోఽపి ప్రజాయతే ।
తద్భృహం పావనం సర్వమన్యపావనకారణమ్ ॥ ౬ ॥

ఆగతం శివనైవేద్యం గృహీత్వా శిరసా ముదా ।
 భక్షణీయం ప్రయత్నైన శివస్మరణపూర్వకమ్ ॥ ౭॥
 ఆగతం శివనైవేద్యమన్యదా గ్రాహ్యమిత్యపి ।
 విలంబే పాపసమృద్ధో భవత్యేవ హి మానవః ॥ ౮॥
 న యస్య శివనైవేద్య గ్రహణేచ్ఛా ప్రజాయతే ।
 స పాపిష్ఠః గరిష్ఠః స్యాన్నరకం యాత్యపి ద్రువమ్ ॥ ౯॥
 హృదయే చన్ద్రకాన్తే చ స్వర్ణరూప్యాదినిర్మితే ।
 శివదీక్షావతా భక్తేనేదం భక్ష్యమితీర్యతే ॥ ౧౦॥
 శివదీక్షాన్వితో భక్తో మహాప్రసాదసంజ్ఞకమ్ ।
 సర్వేషామపి లిక్ష్ణానాం నైవేద్యం భక్షయేచ్ఛుభమ్ ॥ ౧౧॥
 అన్యదీక్షాయుజాం నృణాం శివభక్తిరతాత్మనామ్ ।
 శృణుధ్వం నిర్ణయం ప్రీత్యా శివనైవేద్యభక్షణే ॥ ౧౨॥
 శాలగ్రామోద్భవే లిక్ష్ణే రసలిక్ష్ణే తథా ద్విజాః ।
 పాషాణే రాజతే స్వర్ణే సురసిద్ధప్రతిష్ఠితే ॥ ౧౩॥
 కాశ్మీరే స్ఫాటికే రాత్నే జ్యోతిర్లిక్ష్ణేషు సర్వశః ।
 చాన్ద్రాయణసమం ప్రోక్తం శమ్భోర్నైవేద్యభక్షణమ్ ॥ ౧౪॥
 బ్రహ్మహాపి శుచిర్భూత్వా నిర్మాల్యం యన్తు ధారయేత్ ।
 భక్షయత్వా ద్రుతం తస్య సర్వపాపం ప్రణశ్యతి ॥ ౧౫॥
 చణ్డాధికారో యత్రాస్తి తదోక్తవ్యం న మానవైః ।
 చణ్డాధికారో నో యత్ర భోక్తవ్యం తచ్చ భక్తితః ॥ ౧౬॥
 బాణలిక్ష్ణే చ లోహే చ సిద్ధే లిక్ష్ణే స్వయంముఖి ।
 ప్రతిమాసు చ సర్వాసు న చణ్డోఽధిక్యతో భవేత్ ॥ ౧౭॥
 స్నాపయిత్వా విధానేన యో లిక్ష్ణస్సపనోదకమ్ ।
 త్రిపిబేత్త్రివిధం పాపం తస్యేహాశు వినశ్యతి ॥ ౧౮॥
 అగ్రాహ్యం శివనైవేద్యం పత్రం పుష్పం ఫలం జలమ్ ।
 శాలగ్రామశిలాసంకృత్యర్షం యాతి పవిత్రతామ్ ॥ ౧౯॥
 లిక్ష్ణోపరి చ యద్ ద్రవ్యం తదగ్రాహ్యం మునీశ్వరాః ।

సుపవిత్రం చ తజ్జేయం యల్లిజ్జస్పర్శబాహ్యతః ॥ ౨౦॥

నైవేద్యనిర్ణయః ప్రోక్త ఇత్థం వో మునిసత్తమాః ।

శృణుధ్వం బిల్వమాహాత్మ్యం సావధానతయాదరాత్ ॥ ౨౧॥

మహాదేవస్వరూపోఽయం బిల్వో దేవైరపి స్తుతః ।

యథాకథింశ్చదేతస్య మహిమా జ్ఞాయతే కథమ్ ॥ ౨౨॥

పుణ్యతీర్థాని యావన్తి లోకేషు ప్రథితాన్యపి ।

తాని సర్వాణి తీర్థాని బిల్వమూలే వసన్తి హి ॥ ౨౩॥

బిల్వమూలే మహాదేవం లింగరూపిణమవ్యయమ్ ।

యః పూజయతి పుణ్యాత్మా స శివం ప్రాప్నుయాద్ ధ్రువమ్ ॥ ౨౪॥

బిల్వమూలే జలైర్యస్తు మూర్ధానమభిషిచ్ఛతి ।

స సర్వతీర్థస్నాతః స్యాత్స ఏవ భువి పావనః ॥ ౨౫॥

ఏతస్య బిల్వమూలస్యాథాలవాలమనుత్తమమ్ ।

జలకులం మహాదేవో దృష్ట్వా తుష్టో భవత్యలమ్ ॥ ౨౬॥

పూజయేద్ బిల్వమూలం యో గన్ధపుష్పాదిభిర్నరః ।

శివలోకమవాప్నోతి సన్తతిర్వర్ధతే సుఖమ్ ॥ ౨౭॥

బిల్వమూలే దీపమాలాం యః కల్పయతి సాదరమ్ ।

స తత్త్వజ్ఞానసమ్పన్నో మహేశాన్తర్గతో భవేత్ ॥ ౨౮॥

బిల్వశాఖాం సమాదాయ హస్తేన నవపల్లవమ్ ।

గృహీత్వా పూజయేద్ బిల్వం స చ పాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౨౯॥

బిల్వమూలే శివరతం భోజయేద్యస్తు భక్తితః ।

ఏకం వా కోటిగుణితం తస్య పుణ్యం ప్రజాయతే ॥ ౩౦॥

బిల్వమూలే క్షీరయుక్తమన్నమాజ్యేన సంయుతమ్ ।

యో దద్యాచ్ఛివభక్తాయ స దరిద్రో న జాయతే ॥ ౩౧॥

సాక్షోపాఙ్గమితి ప్రోక్తం శివలింగప్రపూజనమ్ ।

ప్రవృత్తానాం నివృత్తానాం భేదతో ద్వివిధం ద్విజాః ॥ ౩౨॥

ప్రవృత్తానాం పీఠపూజా సర్వాభీష్టప్రదా భువి ।

పాత్రేణైవ ప్రవృత్తస్తు సర్వపూజాం సమాచరేత్ ॥ ౩౩॥

నైవేద్యమభిషేకాన్తే శాల్యన్నేన సమాచరేత్ |

పూజాన్తే స్థాపయేల్లిజ్జం పుటే శుద్ధే పృథగ్గృహే || ౩౪||

కరపూజానివృత్తానాం స్వభోజ్యం తు నివేదయేత్ |

నివృత్తానాం పరం సూక్ష్మం లిజ్జమేవ విశిష్యతే || ౩౫||

విభూత్యభ్యర్చనం కుర్యాద్విభూతిం చ నివేదయేత్ |

పూజాం కృత్వా తథా లిజ్జం శిరసా ధారయేత్సదా || ౩౬||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం సాధ్యసాధనఖణ్డే
శివనైవేద్యవర్ణనం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః || ౧.౨౨||

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

|| శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ||

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౨౩. త్రయోవింశోఽధ్యాయః | రుద్రాక్షమాహాత్మ్యం శివనామమహిమా చ |

ఋషయః ఉచుః |

సూత సూత మహాభాగ వ్యాసశిష్య నమోఽస్తు తే |

తదేవ వ్యాసతో బ్రూహి భస్మమాహాత్మ్యముత్తమమ్ || ౧||

తథా రుద్రాక్షమాహాత్మ్యం నామమాహాత్మ్యముత్తమమ్ |

త్రితయం బ్రూహి సుప్రీత్యా మమానందయ మానసమ్ || ౨||

సూత ఉవాచ |

సాధు పృష్టం భవద్భిశ్చ లోకానాం హితకారకమ్ |

భవన్తో వై మహాధన్యాః పవిత్రాః కులభూషణాః || ౩||

యేషాం చైవ శివః సాక్షాద్ దైవతం పరమం శుభమ్ |

సదాశివకథా లోకే వల్లభా భవతాం సదా || ౪||

తే ధన్యాశ్చ కృతార్థాశ్చ సఫలం దేహధారణమ్ |

ఉద్ధృతం చ కులం తేషాం యే శివం సముపాసతే || ౫||

శివనామ ముఖే యస్య సదా శివశివేతి చ |

పాపాని న స్పృశన్వేవ ఖదిరాక్షారకం యథా || ౬||

శ్రీశివాయ నమస్తుభ్యం ముఖం వ్యాహరతే యదా |

తన్ముఖం పావనం తీర్థం సర్వపాపవినాశనమ్ ॥ ౭॥

తన్ముఖం చ తథా యో వై పశ్యతి ప్రీతిమాన్నరః ।
తీర్థజన్యం ఫలం తస్య భవతీతి సునిశ్చితమ్ ॥ ౮॥

యత్ర త్రయం సదా తిష్ఠేదేతచ్చుభతరం ద్విజాః ।
తస్య దర్శనమాత్రేణ వేణీస్నానఫలం లభేత్ ॥ ౯॥

శివనామ విభూతిశ్చ తథా రుద్రాక్ష ఏవ చ ।
ఏతత్త్రయం మహాపుణ్యం త్రివేణీసదృశం స్మృతమ్ ॥ ౧౦॥

ఏతత్త్రయం శరీరే చ యస్య తిష్ఠతి నిత్యశః ।
అస్యైవ దర్శనం లోకే దుర్లభం పాపహారకమ్ ॥ ౧౧॥

తద్దర్శనం యథా వేణీ నోభయోరన్తరం మనాక్ ।
ఏవం యో న విజానాతి స పాపిష్ఠో న సంశయః ॥ ౧౨॥

విభూతిర్యస్య నో భాలే నాక్లే రుద్రాక్షధారణమ్ ।
నాస్యే శివమయీ వాణీ తం త్యజేదధమం యథా ॥ ౧౩॥

శైవం నామ యథా గణ్గా విభూతిర్యమునా మతా ।
రుద్రాక్షం విధిజా ప్రోక్తా సర్వపాపవినాశినీ ॥ ౧౪॥

శరీరే చ త్రయం యస్య తత్ఫలం చైకతః స్థితమ్ ।
ఏకతో వేణికాయాశ్చ స్నానజం తు ఫలం బుధైః ॥ ౧౫॥

తదేవం తులితం పూర్వం బ్రహ్మణా హితకారిణా ।
సమానం చైవ తజ్జాతం తస్మాద్ ధార్యం సదా బుధైః ॥ ౧౬॥

తద్దినం హి సమారభ్య బ్రహ్మవిష్ణ్వాదిభిః సురైః ।
ధార్యతే త్రిత్రయం తచ్చ దర్శనాత్పాపహారకమ్ ॥ ౧౭॥

ఋష్య ఊచుః ।

ఈదృశం హి ఫలం ప్రోక్తం నామాదిత్రితయోద్భవమ్ ।
తస్మాహాత్మ్యం విశేషేణ వక్తుమర్హసి సువ్రత ॥ ౧౮॥

సూత ఉవాచ ।

ఋషయో హి మహాప్రాజ్ఞాః సచ్ఛైవా జ్ఞానినాం వరాః ।
తస్మాహాత్మ్యం హి సద్భక్త్యై శృణుతాదరతో ద్విజాః ॥ ౧౯॥

సుగూఢమపి శాస్త్రేషు పురాణేషు శ్రుతిష్యపి ।

భవత్స్నేహాన్మయా విప్రాః ప్రకాశః క్రియతేఽధునా ॥ ౨౦॥

కస్తత్త్రితయమాహాత్మ్యం సజ్ఞానాతి ద్విజోత్తమాః ।
మహేశ్వరం వినా సర్వం బ్రహ్మాణ్ణే సదసత్పరమ్ ॥ ౨౧॥

వచ్యమాం నామమాహాత్మ్యం యథాభక్తి సమాసతః ।
శృణుత ప్రీతితో విప్రాః సర్వపాపహరం పరమ్ ॥ ౨౨॥

శివేతి నామదావాగ్నైర్మహాపాతకపర్వతాః ।
భస్మీభవన్త్యనాయాసాత్సత్యం సత్యం న సంశయః ॥ ౨౩॥

పాపమూలాని దుఃఖాని వివిధాన్యపి శౌనక ।
శివనామైకనశ్యాని నాన్యనశ్యాని సర్వథా ॥ ౨౪॥

స వైదికః స పుణ్యాత్మా స ధన్యః స బుధో మతః ।
శివనామజపాసక్తో యో నిత్యం భువి మానవః ॥ ౨౫॥

భవన్తి వివిధా ధర్మాన్తేషాం సద్యః ఫలోన్ముఖాః ।
యేషాం భవతి విశ్వాసః శివనామజపే మునే ॥ ౨౬॥

పాతకాని వినశ్యన్తి యావన్తి శివనామతః ।
భువి తావన్తి పాపాని క్రియన్తే న నరైర్మునే ॥ ౨౭॥

బ్రహ్మహత్యాదిపాపానాం రాశీనప్రమితాస్మునే ।
శివనామ ద్రుతం ప్రోక్తం నాశయత్యఖిలాన్నరైః ॥ ౨౮॥

శివనామతరీం ప్రాప్య సంసారాబ్ధిం తరన్తి యే ।
సంసారమూలపాపాని తాని నశ్యన్త్యసంశయమ్ ॥ ౨౯॥

సంసారమూలభూతానాం పాతకానాం మహామునే ।
శివనామకురారేణ వినాశో జాయతే ద్రువమ్ ॥ ౩౦॥

శివనామామృతం పేయం పాపదావానలార్ధితైః ।
పాపదావాగ్నితప్తానాం శాన్తిస్తేన వినా న హి ॥ ౩౧॥

శివేతి నామపీయూషవర్షధారాపరిప్లుతాః ।
సంసారదవమధ్యేఽపి న శోచన్తి కదాచన ॥ ౩౨॥

శివనామ్ని మహాద్భక్తిర్జాతా యేషాం మహాత్మనామ్ ।
తద్విధానాం తు సహసా ముక్తిర్భవతి సర్వథా ॥ ౩౩॥

అనేకజన్మభిర్యేన తపస్తప్తం మునీశ్వర ।

శివనామ్ని భవేద్భక్తిః సర్వపాపాపహరిణీ ॥ ౩౪॥

యస్యాసాధారణీ శమ్భునామ్ని భక్తిరఖణ్ణితా ।

తస్యైవ మోక్షః సులభో నాన్యస్యేతి మతిర్మమ ॥ ౩౫॥

కృత్వాప్యనేకపాపాని శివనామజపాదరః ।

సర్వపాపవినిర్ముక్తో భవత్యేవ న సంశయః ॥ ౩౬॥

భవంతి భస్మసాద్ వృక్షా దవదగ్ధా యథా వనే ।

తథా తావంతి దగ్ధాని పాపాని శివనామతః ॥ ౩౭॥

యో నిత్యం భస్మపూతాఙ్గః శివనామజపాదరః ।

స తరత్యేవ సంసారమఘోరమపి శౌనక ॥ ౩౮॥

బ్రహ్మస్వహరణం కృత్వా హత్వాపి బ్రాహ్మణాస్పహూన్ ।

న లిప్యతే నరః పాపైః శివనామజపాదరః ॥ ౩౯॥

విలోక్య వేదానఖిలాన్ శివనామజపః పరః ।

సంసారతరణోపాయ ఇతి పూర్వైర్వినిశ్చితమ్ ॥ ౪౦॥

కిం బహుక్త్యా మునిశ్రేష్ఠాః శ్లోకేనైకేన వచ్యమామ్ ।

శివాభిధానమాహాత్యం సర్వపాపాపహరణమ్ ॥ ౪౧॥

పాపానాం హరణే శమ్భోర్నామ్నః శక్తిర్హి యావతీ ।

శక్నోతి పాతకం తావత్కర్తుం నాపి నరః క్వచిత్ ॥ ౪౨॥

శివనామప్రభావేణ లేభే సద్గతిముత్తమామ్ ।

ఇన్ద్రద్యుమ్నన్యపః పూర్వం మహాపాపయుతో మునే ॥ ౪౩॥

తథా కాచిద్ ద్విజా యోషాఽసౌ మునే బహుపాపిని ।

శివనామప్రభావేణ లేభే సద్గతిముత్తమామ్ ॥ ౪౪॥

ఇత్యుక్తం వో ద్విజశ్రేష్ఠా నామమాహాత్యముత్తమమ్ ।

శ్ుంబుద్ధ్యం భస్మమాహాత్యం సర్వపాపనపాపనమ్ ॥ ౪౫॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం సాధ్యసాధనఖణ్డే

శివనామమాహాత్యవర్ణనం నామ త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౨౩॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౨౪. చతుర్వింశోఽధ్యాయః | భస్మమాహాత్మమ్ |

సూత ఉవాచ |

ద్వివిధం భస్మ సమ్ప్రాక్తం సర్వమజ్గలదం పరమ్ |
తత్ప్రకారమహం వక్ష్యే సావధానతయా శృణు || ౧ ||

ఏకం జ్ఞేయం మహాభస్మ ద్వితీయం స్వల్పసంజ్ఞకమ్ |
మహాభస్మ ఇతి ప్రోక్తం భస్మ నానావిధం పరమ్ || ౨ ||

తద్భస్మ త్రివిధం ప్రోక్తం శ్రౌతం స్మార్తం చ లౌకికమ్ |
భస్మైవ స్వల్పసంజ్ఞం హి బహుధా పరికీర్తితమ్ || ౩ ||

శ్రౌతం భస్మ తథా స్మార్తం ద్విజానామేవ కీర్తితమ్ |
అన్యేషామపి సర్వేషామపరం భస్మ లౌకికమ్ || ౪ ||

ధారణం మన్తతః ప్రోక్తం ద్విజానాం మునిపుంజ్ఞవైః |
కేవలం ధారణం జ్ఞేయమన్యేషాం మన్తవర్జితమ్ || ౫ ||

ఆగ్నేయముచ్యతే భస్మ దగ్ధగోమయసమ్భవమ్ |
తదపి ద్రవ్యమిత్సుక్తం త్రిపుణ్ణ్యస్య మహామునే || ౬ ||

అగ్నిహోత్రోత్థితం భస్మ సక్లౌహ్యం వా మనీషిభిః |
అన్యయజ్ఞోత్థితం వాపి త్రిపుణ్ణ్యస్య చ ధారణే || ౭ ||

అగ్నిరిత్యాదిభిర్మస్తైర్జాబాలోపనిషద్గతైః |
సప్తభిర్ధూలనం కార్యం భస్మనా సజలేన చ || ౮ ||

వర్ణానామాశ్రమాణాం చ మన్తతోఽమన్తతోఽపి చ |
త్రిపుణ్ణోద్ధూలనం ప్రోక్తం జాబాలైరాదరేణ చ || ౯ ||

భస్మనోద్ధూలనం వైవ ధృతం తిర్యక్ త్రిపుణ్ణికమ్ |
ప్రమాదాదపి మోక్షార్థీ న త్యజేదితి వై శ్రుతిః || ౧౦ ||

శివేన విష్ణునా వైవ ధృతం తిర్యక్ త్రిపుణ్ణికమ్ |
ఉమాదేవ్యా చ లక్ష్మ్యా చ స్తుతమన్యైశ్చ నిత్యశః || ౧౧ ||

బ్రాహ్మణైః క్షత్రియైర్వైశ్యైః శూద్రైరపి చ సజ్కరైః |
అపభ్రంశైర్ధృతం భస్మ త్రిపుణ్ణోద్ధూలనాత్మనా || ౧౨ ||

ఉద్ధూలనం త్రిపుణ్ణ్యం చ శ్రద్ధయా నాచరన్తి యే ।
 తేషాం నాస్తి సమాచారో వర్ణాశ్రమసమన్వితః ॥ ౧౩॥
 ఉద్ధూలనం త్రిపుణ్ణ్యం చ శ్రద్ధయా నాచరన్తి యే ।
 తేషాం నాస్తి వినిర్ముక్తిః సంసారాజ్ఞన్మకోటిభిః ॥ ౧౪॥
 ఉద్ధూలనం త్రిపుణ్ణ్యం శ్రద్ధయా నాచరన్తి యే ।
 తేషాం నాస్తి శివజ్ఞానం కల్పకోటిశతైరపి ॥ ౧౫॥
 ఉద్ధూలనం త్రిపుణ్ణ్యం చ శ్రద్ధయా నాచరన్తి యే ।
 తే మహాపాతకైర్ముక్తా ఇతి శాస్త్రీయనిర్ణయః ॥ ౧౬॥
 ఉద్ధూలనం త్రిపుణ్ణ్యం చ శ్రద్ధయా నాచరన్తి యే ।
 తేషామాచరితం సర్వం విపరీతఫలాయ హి ॥ ౧౭॥
 మహాపాతకయుక్తానాం జన్మానాం సర్వవిద్విషామ్ ।
 త్రిపుణ్ణ్యోద్ధూలనదేవో జాయతే సుదృఢం మునే ॥ ౧౮॥
 శివాగ్నికార్యం యః కృత్వా కుర్యాత్త్రియాయుషాత్పవిత్రే ।
 ముచ్యతే సర్వపాపైస్తు స్పృష్టేన భస్మనా నరః ॥ ౧౯॥
 సితేన భస్మనా కుర్యాత్త్రిసన్ధ్యం యస్త్రిపుణ్ణ్యకమ్ ।
 సర్వపాపవినిర్ముక్తః శివేన సహ మోదతే ॥ ౨౦॥
 సితేన భస్మనా కుర్యాల్లలాటే తు త్రిపుణ్ణ్యకమ్ ।
 యోఽసావనాదిభూతాన్ష్వా లోకానాప్తోఽమృతో భవేత్ ॥ ౨౧॥
 అకృత్వా భస్మనా స్నానం న జపేద్వై షడక్షరమ్ ।
 త్రిపుణ్ణ్యం చ రచిత్వా తు విధినా భస్మనా జపేత్ ॥ ౨౨॥
 అదయో వాధమో వాపి సర్వపాపాన్వితోఽపి వా ।
 ఉపపాపాన్వితో వాపి మూర్ఛో వా పతితోఽపి వా ॥ ౨౩॥
 యస్మిన్దేశే వసేన్నిత్యం భూతిశాసనసంయుతః ।
 సర్వతీరేశ్చ క్రతుభిః సాన్నిధ్యం క్రియతే సదా ॥ ౨౪॥
 త్రిపుణ్ణ్యసహితో జీవః పూజ్యః సర్వైః సురాసురైః ।
 పాపాన్వితోఽపి శుద్ధాత్మా కిం పునః శ్రద్ధయా యుతః ॥ ౨౫॥

యస్మిన్దేశే శివజ్ఞానీ భూతిశాసనసంయుతః ।
 గతో యదృచ్ఛయాద్యాపి తస్మిన్స్తీర్ధాః సమాగతాః ॥ ౨౬ ॥
 బహునాత్ర కిముక్షేన ధార్యం భస్మ సదా బుధైః ।
 లిఙ్గార్చనం సదా కార్యం జప్యో మన్తః షడక్షరః ॥ ౨౭ ॥
 బ్రహ్మణా విష్ణునా వాపి రుద్రేణ మునిభిః సురైః ।
 భస్మధారణమాహాత్యం న శక్యం పరిభాషితుమ్ ॥ ౨౮ ॥
 ఇతి వర్ణాశ్రమాచారో లుప్తవర్ణక్రియోఽపి చ ।
 పాపాత్సకృత్త్రిపుణ్యస్య ధారణాతోఽపి ముచ్యతే ॥ ౨౯ ॥
 యే భస్మధారిణం త్యక్త్వా కర్మ కుర్వన్తి మానవాః ।
 తేషాం నాస్తి వినిర్మోక్షః సంసారాజ్ఞన్మకోటిభిః ॥ ౩౦ ॥
 తేనాధీతం గురోః సర్వం తేన సర్వమనుష్ఠితమ్ ।
 యేన విప్రేణ శిరసి త్రిపుణ్ణం భస్మనా కృతమ్ ॥ ౩౧ ॥
 యే భస్మధారిణం దృష్ట్వా నరాః కుర్వన్తి తాడనమ్ ।
 తేషాం చణ్డాలతో జన్మ బ్రహ్మన్నూహ్యం విపశ్చితా ॥ ౩౨ ॥
 మానస్తోకేన మన్త్రేణ మన్త్రితం భస్మ ధారయేత్ ।
 బ్రాహ్మణః క్షత్రియశ్చైవ ప్రోక్షేష్వజ్ఞేషు భక్తిమాన్ ॥ ౩౩ ॥
 వైశ్యస్త్రియమ్భకేనైవ శూద్రః పశ్చాక్షరేణ తు ।
 అన్యాసాం విధవాస్త్రీణాం విధిః ప్రోక్షశ్చ శూద్రవత్ ॥ ౩౪ ॥
 పశ్చాబ్రహ్మాదిమనుభిర్గృహస్థస్య విధీయతే ।
 త్రియమ్భకేన మనునా విధిర్వై బ్రహ్మచారిణః ॥ ౩౫ ॥
 అఘోరేణాథ మనునా విపినస్థవిధిః స్మృతః ।
 యతిస్తు ప్రణవేనైవ త్రిపుణ్ణాదీని కారయేత్ ॥ ౩౬ ॥
 అతివర్ణాశ్రమీ నిత్యం శివోఽహం భావనాత్పరాత్ ।
 శివయోగీ చ నియతమీశానేనాపి ధారయేత్ ॥ ౩౭ ॥
 న త్యాజ్యం సర్వవర్తైశ్చ భస్మధారణముత్తమమ్ ।
 అన్యైరపి యథా జీవైః సదేతి శివశాసనమ్ ॥ ౩౮ ॥
 భస్మస్నానేన యావన్తః కణాః స్వాజ్ఞే ప్రతిష్ఠితాః ।

తావన్తి శివలిజ్ఞాని తనౌ ధత్తే హి ధారకః ॥ ౩౯ ॥

బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రాశ్చాపి చ సజ్కరాః ।
స్త్రియోఽథ విధవా బాలాః ప్రాప్తా పాఖణ్ణికాస్తథా ॥ ౪౦ ॥

బ్రహ్మచారీ గృహీ వన్యః సంన్యాసీ వా వ్రతీ తథా ।
నార్యో భస్మత్రిపుణ్ణాఙ్కా ముక్తా ఏవ న సంశయః ॥ ౪౧ ॥

జ్ఞానాజ్ఞానధృతో వాపి వహ్నిదాహసమో యథా ।
జ్ఞానాజ్ఞానధృతం భస్మ పావయేత్సకలం నరమ్ ॥ ౪౨ ॥

నాశ్చీయాజ్జలమన్నమల్పమపి వా భస్మాక్షధృత్యా వినా
భుక్త్వా వాథ గృహీ వనీపతియతిర్వర్ణీ తథా సజ్కరః ।
ఏనోభుక్ నరకం ప్రయాతి స తదా గాయత్రిజాపేన తద్
వర్ణానాం తు యతేస్తు ముఖ్యప్రణవాజాపేన ముక్తిర్భవేత్ ॥ ౪౩ ॥

త్రిపుణ్ణం యే వినిన్దన్తి నిన్దన్తి శివమేవ తే ।
ధారయన్తి చ యే భక్త్యా ధారయన్తి తమేవ తే ॥ ౪౪ ॥

ధిగ్గస్మరహితం భాలం ధిగ్గ్రామశివాలయమ్ ।
ధిగనీశార్చనం జన్మ ధిగ్విద్యామశివాశ్రయామ్ ॥ ౪౫ ॥

యే నిన్దన్తి మహేశ్వరం త్రిజగతామాధారభూతం హరం
యే నిన్దన్తి త్రిపుణ్ణాధారణకరం దోషస్తు తద్దర్శనే ।
తే వై సజ్కరసూకరాసురఖరశ్వక్రోష్టుకీఠోపమా
జాతా ఏవ భవన్తి పాపపరమాస్తే నారకాః కేవలమ్ ॥ ౪౬ ॥

తే దృష్ట్వా శశిభాస్కరో నిశి దినే స్వప్నేఽపి నో కేవలం
పశ్యన్తు శ్రుతిరుద్రసూక్తజపతో ముచ్యేత తేనాదృతాః ।
తత్సమ్భాషణతో భదేద్ధి నరకం నిస్తారవానాస్థితం
యే భస్మాదివిధారణం హి పురుషం నిన్దన్తి మన్దా హి తే ॥ ౪౭ ॥

న తాన్త్రికస్త్యధిక్వతో నోర్ధ్వపుణ్ణాధరో మునే ।
సస్తప్తచక్రచిహ్నోఽత్ర శివయజ్ఞే బహిష్కృతః ॥ ౪౮ ॥

తత్రైతే బహవో లోకా బృహజ్ఞాబాలచోదితాః ।
తే విచార్యాః ప్రయత్నేన తతో భస్మరతో భవేత్ ॥ ౪౯ ॥

యచ్ఛన్దనైశ్చన్దనకేఽపి మిశ్రం

ధార్యం హి భస్మైవ త్రిపుణ్ణాభస్మనా ।

విభూతిభావోపరి కింఞ్చనాపి

ధార్యం సదా నో యది సన్ని బుద్ధయః ॥ ౫౦॥

స్త్రీభిస్త్రీపుణ్ణామలకావధి ధారణీయం

భస్మ ద్విజాదిభిరథో విధవాభిరేవమ్ ।

తద్వత్పదాశ్రమవతాం విశదా విభూతి-

ర్ధార్యాపవర్గఫలదా సకలాఘహస్త్రీ ॥ ౫౧॥

త్రిపుణ్ణం కురుతే యస్తు భస్మనా విధిపూర్వకమ్ ।

మహాపాతకసంక్షాతైర్ముచ్యతే చోపపాతకైః ॥ ౫౨॥

బ్రహ్మచారీ గృహస్థో వా వానప్రస్థోఽథవా యతిః ।

బ్రహ్మక్షత్రాశ్చ విటూర్కద్రాస్తథాన్యే పతితాథమాః ॥ ౫౩॥

ఉద్ధూలనం త్రిపుణ్ణం చ ధృత్వా శుద్ధా భవన్తి చ ।

భస్మనో విధినా సమ్యక్ పాపరాశిం విహాయ చ ॥ ౫౪॥

భస్మధారీ విశేషేణ స్త్రీగోహత్యాదిపాతకైః ।

వీరహత్యాశ్వహత్యాభ్యాం ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౫౫॥

పరద్రవ్యాపహరణం పరదారాభిమర్శనమ్ ।

పరనిన్దాం పరక్షేత్రహరణం పరపీడనమ్ ॥ ౫౬॥

సస్యారామాదిహరణం గృహదాహాదికర్మ చ ।

గోహిరణ్యమహిష్యాదితిలకమ్బులవాససామ్ ॥ ౫౭॥

అన్నధాన్యజలదీనాం నీచేభ్యశ్చ పరిగ్రహాః ।

దాశవేశ్యామతగ్గీఘ వృషలీఘ నటీఘ చ ॥ ౫౮॥

రజస్వలాసు కన్యాసు విధవాసు చ మైథునమ్ ।

మాంసచర్మరసాదీనాం లవణస్య చ విక్రయః ॥ ౫౯॥

పైశున్యం కూటవాదశ్చ సాక్షిమిథ్యాభిలాషిణామ్ ।

ఏవమాదీన్యసంక్ష్యాని పాపాని వివిధాని చ ।

సద్య ఏవ వినశ్యన్తి త్రిపుణ్ణస్య చ ధారణాత్ ॥ ౬౦॥

శివద్రవ్యాపహరణం శివనిన్దా చ కుత్రచిత్ ।

నిన్దా చ శివభక్తానాం ప్రాయశ్చిత్తైర్న శుద్ధ్యతి ॥ ౬౧॥

రుద్రాక్షం యస్య గాత్రేషు లలాటే తు త్రిపుణ్ణికమ్ |
 స చాణ్డాలోఽపి సమ్పూజ్యః సర్వవర్ణోత్తమోత్తమః || ౬౨||
 యాని తీర్థాని లోకేఽస్మిన్ గణ్గాద్యాః సరితశ్చ యాః |
 స్నాతో భవతి సర్వత్ర లలాటే తు యస్త్రీపుణ్ణికమ్ || ౬౩||
 సప్తకోటిమహామన్త్రాః పఞ్చాక్షరపురస్సరాః |
 తథాన్యే కోటిశో మన్త్రాః శైవకైవల్యహేతవః || ౬౪||
 అన్యే మన్త్రాశ్చ దేవానాం సర్వసౌఖ్యకరా మునే |
 తే సర్వే తస్య వశ్యాః స్యుర్వో బిభర్తి త్రిపుణ్ణికమ్ || ౬౫||
 సహస్రం పూర్వజాతానాం సహస్రం జనయిష్యతామ్ |
 స్వవంశజానాం జ్ఞాతీనాముద్ధరేద్యస్త్రీపుణ్ణికృత్ || ౬౬||
 ఇహ భుక్త్వాఖిలానోఽగ్నిగార్హియాం యుర్వాధివర్జితః |
 జీవితాన్తే చ మరణం సుఖేనైవ ప్రపద్యతే || ౬౭||
 అష్టైశ్వర్యగుణోపేతం ప్రాప్య దివ్యవపుః శివమ్ |
 దివ్యం విమానమారుహ్య దివ్యత్రిదశనేవితమ్ || ౬౮||
 విద్యాధరాణాం సర్వేషాం గర్భర్వాణాం మహాజసామ్ |
 ఇన్ధ్రాదిలోకపాలానాం లోకేషు చ యథాక్రమమ్ || ౬౯||
 భుక్త్వా భోగాన్సువిపులాన్ప్రజేశానాం పదేషు చ |
 బ్రహ్మణః పదమాసాద్య తత్ర కన్యాశతం రమేత్ || ౭౦||
 తత్ర బ్రహ్మాయుషో మానం భుక్త్వా భోగాననేకశః |
 విష్ణోర్లోకే లభేద్భోగం యావద్ బ్రహ్మశతాత్యయః || ౭౧||
 శివలోకం తతః ప్రాప్య లభ్యేష్టం కామమక్షయమ్ |
 శివసాయుజ్యమాప్నోతి సంశయో నాత్ర జాయతే || ౭౨||
 సర్వోపనిషదాం సారం సమాలోక్య ముహుర్ముహుః |
 ఇదమేవ హి నిర్ణీతం పరం శ్రేయస్త్రీపుణ్ణికమ్ || ౭౩||
 విభూతిం నిస్తతే యో వై బ్రాహ్మణః సోఽన్యజాతకః |
 ప్రయాతి నరకే ఘోరే యావద్ బ్రహ్మ చతుర్ముఖః || ౭౪||
 శ్రాద్ధే యజ్ఞే జపే హోమే వైశ్వదేవే సురార్చనే |

ధృతత్రిపుణ్ణః పూతాత్మా మృత్యుం జయతి మానవః ॥ ౭౫॥

జలస్నానం మలత్యాగే భస్మస్నానం సదా శుచిః ।
మస్త్రస్నానం హరేత్వాపం జ్ఞానస్నానే పరం పదమ్ ॥ ౭౬॥

సర్వతీర్థేషు యత్పుణ్యం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలమ్ ।
తత్ఫలం సమవాప్నోతి భస్మస్నానకరో నరః ॥ ౭౭॥

భస్మస్నానం పరం తీర్థం గజ్ఞాస్నానం దినే దినే ।
భస్మరూపి శివః సాక్షాద్భస్మ త్రైలోక్యపావనమ్ ॥ ౭౮॥

న తత్స్నానం న తద్ధ్యానం న తద్దానం జపో న సః ।
త్రిపుణ్ణేణ వినా యేన విప్రేణ యదనుష్ఠితమ్ ॥ ౭౯॥

వాసప్రస్థస్య కన్యానాం దీక్షాహీనన్మణాం తథా ।
మధ్యాహ్నా త్వాగ్జలైర్మూర్త్యం పరతో జలవర్జితమ్ ॥ ౮౦॥

ఏవం త్రిపుణ్ణ్యం యః కుర్యాన్నిత్యం నియతమానసః ।
శివభక్తః స విజ్ఞేయో భుక్తిం ముక్తిం చ విన్దతి ॥ ౮౧॥

యస్యాశ్లే నైవ రుద్రాక్ష ఏకోఽపి బహుపుణ్యదః ।
తస్య జన్మ నిరర్థం స్యాత్త్రిపుణ్ణ్యరహితో యది ॥ ౮౨॥

ఏవం త్రిపుణ్ణ్యమాహాత్మ్యం సమాసాత్ కథితం మయా ।
రహస్యం సర్వజన్తానాం గోపనీయమిదం త్వయా ॥ ౮౩॥

తిస్రో రేఖా భవన్వేవ స్థానేషు మునిపుంగవః ।
లలాటాదిషు సర్వేషు యథోక్తేషు బుధైర్మునే ॥ ౮౪॥

ఘ్రువోర్మధ్యం సమారభ్య యావదంతో భవేద్ ఘ్రువోః ।
తావత్ప్రమాణం సన్ధార్యం లలాటే చ త్రిపుణ్ణ్యకమ్ ॥ ౮౫॥

మధ్యమానామికాఙ్గాల్యా మధ్యే తు ప్రతిలోమతః ।
అఙ్గాష్టేన కృతా రేఖా త్రిపుణ్ణ్యాఖ్యాభిధీయతే ॥ ౮౬॥

మధ్యేఽఙ్గాలిభిరాదాయ తిస్రుభిర్భస్మ యత్నతః ।
త్రిపుణ్ణ్యం ధారయేద్భక్త్యా భుక్తిముక్తిప్రదం పరమ్ ॥ ౮౭॥

తిస్రుణామపి రేఖానాం ప్రత్యేకం నవదేవతాః ।
సర్వత్రాజ్ఞేషు తా వక్ష్యే సావధానతయా శ్శుణు ॥ ౮౮॥

అకారో గార్హపత్యాగ్నిర్భూర్ధర్మశ్చ రజోగుణః ।
 ఋగ్వేదశ్చ క్రియాశక్తిః ప్రాతఃసవనమేవ చ ॥ ౮౯ ॥
 మహాదేవశ్చ రేఖాయాః ప్రథమాయాశ్చ దేవతా ।
 విజ్ఞేయా మునిశార్దూలాః శివదీక్షాపరాయణైః ॥ ౯౦ ॥
 ఉకారో దక్షిణాగ్నిశ్చ నభస్తత్త్వం యజస్తథా ।
 మధ్యనినం చ సవనమిచ్ఛాశక్త్యన్తరాత్మకౌ ॥ ౯౧ ॥
 మహేశ్వరశ్చ రేఖాయా ద్వితీయాయాశ్చ దేవతా ।
 విజ్ఞేయా మునిశార్దూల శివదీక్షాపరాయణైః ॥ ౯౨ ॥
 మకారాహవనీయౌ చ పరమాత్మా తమో దివౌ ।
 జ్ఞానశక్తిః సామవేదస్తుతీయం సవనం తథా ॥ ౯౩ ॥
 శివశ్చైవ చ రేఖాయాస్తుతీయాయాశ్చ దేవతా ।
 విజ్ఞేయా మునిశార్దూల శివదీక్షాపరాయణైః ॥ ౯౪ ॥
 ఏవం నిత్యం నమస్కృత్య సద్భక్త్యా స్థానదేవతాః ।
 త్రిపుణ్ణం ధారయేచ్ఛుద్ధో భుక్తిం ముక్తిం చ విస్తతి ॥ ౯౫ ॥
 ఇత్యుక్తాః స్థానదేవాశ్చ సర్వాజ్ఞేషు మునిశ్వరాః ।
 తేషాం సమృద్ధినో భక్త్యా స్థానాని శ్శృణు సామృప్యతమ్ ॥ ౯౬ ॥
 ద్వాత్రింశత్థానకే వార్ధషోడశస్థానకేఽపి చ ।
 అష్టస్థానే తథా చైవ పంచాష్టాస్థానేఽపి నాన్యసేత్ ॥ ౯౭ ॥
 ఉత్తమాజ్ఞే లలాటే చ కర్ణయోర్నేత్రయోస్తథా ।
 నాసావక్త్రగలేష్వేవం హస్తయోరుభయోస్తతః ॥ ౯౮ ॥
 కూర్పరే మణిబన్ధే చ హృదయే పార్శ్వయోర్ద్వయోః ।
 నాభౌ ముష్కద్వయే చైవమూర్షోర్గుల్ఫే చ జానుని ॥ ౯౯ ॥
 జుఙ్ఘద్వయే పదద్వంద్వే ద్వాత్రింశత్థానముత్తమమ్ ।
 అగ్నిబూభావాయుదిగ్దేశదిక్పాలాన్ వసుభిః సహ ॥ ౧౦౦ ॥
 ధరా ధ్రువశ్చ సోమశ్చ ఆపశ్చైవానితోఽనలః ।
 ప్రత్యూషశ్చ ప్రభాతశ్చ వసవోఽష్ట ప్రకీర్తితాః ॥ ౧౦౧ ॥
 ఏతేషాం నామమాత్రేణ త్రిపుణ్ణం ధారయేద్ బుధాః ।

కుర్యాద్వా షోడశస్థానే త్రిపుణ్ణం తు సమాహితః ॥ ౧౦౨॥

శీర్షకే చ లలాటే చ కణ్ఠే చాంసద్వయే భుజే ।
కూర్పరే మణిబన్ధే చ హృదయే నాభిపార్శ్వకే ॥ ౧౦౩॥

పృష్ఠే చైవం ప్రతిష్ఠాప్య యజేత్తత్రాశ్విదైవతే ।
శివం శక్తిం తథా రుద్రమీశం నారదమేవ చ ॥ ౧౦౪॥

వామాదినవశక్తిశ్చ ఏతా షోడశ దేవతాః ।
నాసత్యో దస్తకశ్చైవ అశ్వినౌ ద్వా ప్రకీర్తితౌ ॥ ౧౦౫॥

అథవా మూర్ధ్ని కేశే చ కర్ణయోర్వదనే తథా ।
బాహుద్వయే చ హృదయే నాభ్యామూరుయుగే తథా ॥ ౧౦౬॥

జానుద్వయే చ పదయోః పృష్ఠభాగే చ షోడశ ।
శివశ్చన్ద్రశ్చ రుద్రః కో విఘ్నేశో విష్ణురేవ వా ॥ ౧౦౭॥

శ్రీశ్చైవ హృదయే శమ్భుస్తథా నాభౌ ప్రజాపతిః ।
నాగశ్చ నాగకన్యాశ్చ ఉభయోర్మృషికన్యకాః ॥ ౧౦౮॥

పాదయోశ్చ సముద్రాశ్చ తీర్థాః పృష్ఠే విశాలతః ।
ఇత్యేవం షోడశస్థానమష్టస్థానమథోచ్యతే ॥ ౧౦౯॥

గుహ్యస్థానం లలాటశ్చ కర్ణద్వయమనుత్తమమ్ ।
అంసయుగ్మం చ హృదయం నాభిరిత్యేవమష్టకమ్ ॥ ౧౧౦॥

బ్రహ్మో చ ఋషయః సప్త దేవతాశ్చ ప్రకీర్తితాః ।
ఇత్యేవం తు సముద్దిష్టం భస్మవిద్భిర్మునీశ్వరాః ॥ ౧౧౧॥

అథవా మస్తకం బాహూ హృదయం నాభిరేవ చ ।
పంచస్థానాన్యామూన్యాహుర్ధారణే భస్మవిజ్ఞనాః ॥ ౧౧౨॥

యథాసమ్భవనం కుర్యాద్దేశికాలాద్యపేక్షయా ।
ఉద్ధూలనేఽప్యశక్తిశ్చేత్త్రిపుణ్ణాదీని కారయేత్ ॥ ౧౧౩॥

త్రినేత్రం త్రిగుణాధారం త్రిదేవజనకం శివమ్ ।
స్మరన్నమః శివాయేతి లలాటే తు త్రిపుణ్ణికమ్ ॥ ౧౧౪॥

ఈశాభ్యాం నమ ఇత్యుక్త్వా పార్శ్వయోశ్చ త్రిపుణ్ణికమ్ ।
బీజాభ్యాం నమ ఇత్యుక్త్వా ధారయేత్తు ప్రకోష్ఠయోః ॥ ౧౧౫॥

కుర్యాదధః పితృభ్యాం చ ఉమేశాభ్యాం తథోపరి ।

భీమాయేతి తతః పృష్టే శిరసః పశ్చిమే తథా ॥ ౧౧౬ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం భస్మధారణవర్ణనం నామ
చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౨౪ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

విద్యేశ్వరసంహితా

౧.౨౫. పంచువింశోఽధ్యాయః । రుద్రాక్షమాహాత్మ్యమ్ ।

సూత ఉవాచ ।

శౌనకర్షే మహాప్రాజ్ఞ శివరూప మహాపతే ।

శ్శృణు రుద్రాక్షమాహాత్మ్యం సమాసాత్ కథయామ్యహమ్ ॥ ౧ ॥

శివప్రియతమో జ్ఞేయో రుద్రాక్షః పరపావనః ।

దర్శనాత్ స్పర్శనాజ్ఞాప్యాత్ సర్వపాపహరః స్మృతః ॥ ౨ ॥

పురా రుద్రాక్షమహిమా దేవ్యగ్రే కథితో మునే ।

లోకోపకరణార్థాయ శివేన పరమాత్మనా ॥ ౩ ॥

శివ ఉవాచ ।

శ్రూయతాం తు మహేశాని రుద్రాక్షమహిమా శివే ।

కథయామి తవ ప్రీత్యా భక్తానాం హితకామ్యయా ॥ ౪ ॥

దివ్యవర్షసహస్రాణి మహేశాని పునః పురా ।

తపః ప్రకుర్వతస్తస్మం మనః సంయమ్య వై మమ ॥ ౫ ॥

స్వతస్త్రేణ పరేశేన లోకోపకృతికారిణా ।

లీలయా పరమేశాని చక్షురుస్మీలితం మయా ॥ ౬ ॥

పుటాభ్యాం చారుచక్షుర్భ్యాం పతితా జలబిందవః ।

తత్రాశ్రుబిందుతో జాతా వృక్షా రుద్రాక్షసంజ్ఞకాః ॥ ౭ ॥

స్థావరత్వమనుప్రాప్య భక్తానుగ్రహకారణాత్ ।

తే దత్తా విష్ణుభక్తేభ్యశ్చతుర్వర్ణేభ్య ఏవ చ ॥ ౮ ॥

భూమా గౌడోద్భవాంశ్చక్రే రుద్రాక్షాఞ్చివవల్లభాన్ ।

మథురాయామయోధ్యాయాం లక్ష్మాయాం మలయే తథా ॥ ౯ ॥

సహ్యాద్రౌ చ తథా కాశ్యాం దేశేష్వనేశు వా తథా ।

పరాససహ్యాపాపౌఘభేదనాఙ్గుతిసోదనాన్ ॥ ౧౦ ॥

బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రా జాతా మమాజ్ఞయా ।

రుద్రాక్షస్తే పృథివ్యాం తు తజ్జాతీయాః శుభాక్షకాః ॥ ౧౧ ॥

శ్వేతరక్తాః పీతకృష్ణా వర్ణా జ్ఞేయాః క్రమాద్ బుధైః ।

స్వజాతీయం నృభిర్ధార్యం రుద్రాక్షం వర్ణతః క్రమాత్ ॥ ౧౨ ॥

వర్ణైస్తు తత్ఫలం ధార్యం భుక్తిముక్తిఫలేప్పుభిః ।

శివభక్తైర్విశేషేణ శివయోః ప్రీతయే సదా ॥ ౧౩ ॥

ధాత్రీఫలప్రమాణం యచ్ఛ్రేష్ఠమేతదుదాహృతమ్ ।

బదరీఫలమాత్రం తు మధ్యమం సమ్ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౪ ॥

అధమం చణమాత్రం స్యాత్ ప్రకీయైషా పరోచ్యతే ।

శృణు పార్వతి సుప్రీత్యా భక్తానాం హితకామ్యయా ॥ ౧౫ ॥

బదరీఫలమాత్రం చ యత్ స్యాత్ కిల మహేశ్వరి ।

తథాపి ఫలదం లోకే సుఖసౌభాగ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧౬ ॥

ధాత్రీఫలసమం యత్ స్యాత్ సర్వారిష్టవినాశనమ్ ।

గుఙ్గాయా సదృశం యత్ స్యాత్ సర్వార్థఫలసాధనమ్ ॥ ౧౭ ॥

యథా యథా లఘుః స్యాద్వై తథాధికఫలప్రదః ।

పైకతః ఫలం ప్రోక్తం దశాంశైరధికం బుధైః ॥ ౧౮ ॥

రుద్రాక్షధారణం ప్రోక్తం పాపనాశనహేతవే ।

తస్మాచ్చ ధారణీయో వై సర్వార్థసాధనో ధ్రువమ్ ॥ ౧౯ ॥

యథా చ దృశ్యతే లోకే రుద్రాక్షః ఫలదః శుభః ।

న తథా దృశ్యతేఽన్యా చ మాలికా పరమేశ్వరి ॥ ౨౦ ॥

సమాః స్నిగ్ధా దృఢాః స్థూలాః కణ్ఠకైః సంయుతాః శుభాః ।

రుద్రాక్షాః కామదా దేవి భుక్తిముక్తిప్రదాః సదా ॥ ౨౧ ॥

కృమిదుష్టం ఛిన్నభిన్నం కణ్ఠకైర్హినమేవ చ ।

వ్రణయుక్తమవృత్తం చ రుద్రాక్షాన్ షడ్ వివర్ణయేత్ ॥ ౨౨ ॥

స్వయమేవ కృతద్వారం రుద్రాక్షం స్యాదిహోత్తమమ్ ।
 యత్తు పౌరుషయత్నేన కృతం తన్మధ్యమం భవేత్ ॥ ౨౩॥
 రుద్రాక్షధారణం ప్రోక్తం మహాపాతకనాశనమ్ ।
 రుద్రసంక్లృశతం ధృత్వా రుద్రరూపో భవేన్నరః ॥ ౨౪॥
 ఏకాదశశతానీహ ధృత్వా యత్ఫలమాప్యతే ।
 తత్ఫలం శక్యతే నైవ వక్తుం వర్షశతైరపి ॥ ౨౫॥
 శతార్ధేన యుతైః పంచశతైర్వై ముకుటం మతమ్ ।
 రుద్రాక్షైర్విరచేత్సమ్యగ్భక్తిమాన్పురుషో వరః ॥ ౨౬॥
 త్రిభిః శతైః షష్టియుక్తైస్త్రీరావృత్త్యా తథా పునః ।
 రుద్రాక్షైరుపవీతం చ నిర్మీయాద్భక్తితత్పరః ॥ ౨౭॥
 శిఖాయాం చ త్రయం ప్రోక్తం రుద్రజ్ఞాణాం మహేశ్వరి ।
 కర్ణయోః షట్ చ షట్ వైవ వామదక్షిణయోస్తథా ॥ ౨౮॥
 శతమేకోత్తరం కణ్ఠే బాహోర్వై రుద్రసంఖ్యయా ।
 కూర్పరద్వారయోస్తత్ర మణిబన్ధే తథా పునః ॥ ౨౯॥
 ఉపవీతే త్రయం ధార్యం శివభక్తిరత్నైర్నరైః ।
 శేషానుర్వరితాన్పంచ సమ్మితాన్ధారయేత్కఠౌ ॥ ౩౦॥
 ఏతత్సంఖ్యాయా ధృతా యేన రుద్రాక్షాః పరమేశ్వరి ।
 తద్రూపం తు ప్రణమ్యం హి స్తుత్యం సర్వైర్మహేశవత్ ॥ ౩౧॥
 ఏవమూర్ఛితం స్థితం ధ్యానే యదా కృత్వాసనే జనమ్ ।
 శివేతి వ్యాహరంత్యైవ దృష్ట్వా పాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౩౨॥
 శతాధికసహస్రస్య విధిరేష ప్రకీర్తితః ।
 తదభావే ప్రకారోఽన్యః శుభః సమ్ప్రోచ్యతే మయా ॥ ౩౩॥
 శిఖాయామేకరుద్రాక్షం శిరసా త్రింశతం వహేత్ ।
 పంచాశచ్చ గలే దధ్యాద్ బాహ్యోః షోడశ షోడశ ॥ ౩౪॥
 మణిబన్ధే ద్వాదశ ద్విస్కంఠే పంచాశతం వహేత్ ।
 ఆష్టోత్తరశతైర్మాల్యముపవీతం ప్రకల్పయేత్ ॥ ౩౫॥
 ఏవం సహస్రరుద్రాక్షాన్ధారయేద్యో దృఢవ్రతః ।

తం నమన్తి సురాః సర్వే యథా రుద్రస్థైవ సః ॥ 3౬ ॥

ఏకం శిఖాయాం రుద్రాక్షం చత్వారింశత్తు మస్తకే ।
ద్వాత్రింశత్కణ్ఠదేశే తు వక్షస్యష్టోత్తరం శతమ్ ॥ 3౭ ॥

పక్షైకం కర్ణయోః షట్ షట్ బాహ్యోః షోడశ షోడశ ।
కర్ణయో రవిమానేన ద్విగుణేన మునీశ్వర ॥ 3౮ ॥

సంఖ్యో ప్రీతిధృతా యేన సోఽపి శైవజనః పరః ।
శివవత్పుజనీయో హి వన్యః సర్వైరభీష్టశః ॥ 3౯ ॥

శిరసీశానమస్త్రేణ కర్ణే తత్పురుషేణ చ ।
అఘోరేణ గలే ధార్యం తేనైవ హృదయేఽపి చ ॥ ౪౦ ॥

అఘోరబీజమస్త్రేణ కర్ణయోర్ధారయేత్సుధీః ।
పఞ్చదశాక్షగ్రథితాం వామదేవేన చోదరే ॥ ౪౧ ॥

పఞ్చబ్రహ్మభిరజ్జైశ్చ త్రిమాలాం పఞ్చ సప్త చ ।
అథ వా మూలమస్త్రేణ సర్వానక్షాంస్తు ధారయేత్ ॥ ౪౨ ॥

మద్యం మాంసం తు లశునం పలాణ్ణుం శిగ్రుమేవ చ ।
శ్లేష్మాన్తకం విడ్వరాహం భక్షణే వర్జయేత్తతః ॥ ౪౩ ॥

వలక్షం రుద్రాక్షం ద్విజతనుభిరేవేహ విహితం
సురక్తం క్షత్రాణాం ప్రముదితముమే పీతమసకృత్ ।
తతో వైశ్వేర్ధార్యం ప్రతిదివసభావశ్యకమహో
తథా కృష్ణం శూద్రైః శ్రుతిగదితమార్గోఽయమగజే ॥ ౪౪ ॥

వర్ణీ వనీ గృహయత్పిరియమేన దధ్యా-
దేతద్రహస్యపరమో న హి జాతు తిష్ఠేత్ ।
రుద్రాక్షధారణమిదం సుకృతైశ్చ లభ్యం
త్యక్త్వేదమేతదఖిలాన్నరకాన్ ప్రయాన్తి ॥ ౪౫ ॥

ఆదావామలకాస్తతో లఘుతరా
రుగ్గాస్తతః కణ్ఠకైః
సన్దష్టాః కృమిభిస్తనూపకరణ-
చ్ఛిర్ద్రేణ హీనాస్తథా ।
ధార్యా నైవ శుభేషుభిశ్చణకవద్

రుద్రాక్షమప్యన్వతో

రుద్రాక్షో మమ లిజ్జమజ్జలముమే

సూక్ష్మం ప్రశస్తం సదా ॥ ౪౬ ॥

సర్వాశ్రమాణాం వర్ణానాం స్త్రీశూద్రాణాం శివాజ్ఞయా ।

ధార్యాః సదైవ రుద్రాక్షా యతీనాం ప్రణవేన హి ॥ ౪౭ ॥

దివా బిభ్రద్రాత్రికృతై రాత్రౌ బిభ్రద్దివాకృతైః ।

ప్రాతర్మధ్యాహ్నాసాయాహ్నే ముచ్యతే సర్వపాతకైః ॥ ౪౮ ॥

యే త్రిపుణ్ణధరా లోకే జటాధారిణ ఏవ యే ।

యే రుద్రాక్షధరాస్తే వై యమలోకం ప్రయాన్తి న ॥ ౪౯ ॥

రుద్రాక్షమేకం శిరసా బిభర్తి

తథా త్రిపుణ్ణం చ లలాటమధ్యే ।

పంచాక్షరం యే హి జపన్తి మన్తం

పూజ్యా భవద్భిః ఖలు తే హి సాధవః ॥ ౫౦ ॥

యస్యాశ్చ నాస్తి రుద్రాక్షస్త్రీపుణ్ణం భాలపట్టకే ।

ముఖే పంచాక్షరం నాస్తి తమానయ యమాలయమ్ ॥ ౫౧ ॥

జ్ఞాత్వా జ్ఞాత్వా తత్ప్రభావం భస్మరుద్రాక్షధారిణః ।

తే పూజ్యాః సర్వదాస్మాకం నో నేతవ్యాః కదాచన ॥ ౫౨ ॥

ఏవమాజ్ఞాపయామాస కాలోఽపి నిజకింకరాన్ ।

తథేతి మత్వా తే సర్వే తూష్టిమాసన్నువిస్మితాః ॥ ౫౩ ॥

అత ఏవ మహాదేవి రుద్రాక్షోఽప్యఘనాశనః ।

తద్ధరో మత్ప్రియః శుద్ధోఽత్యఘవానపి పార్వతి ॥ ౫౪ ॥

హస్తే బాహౌ తథా మూర్ధ్ని రుద్రాక్షం ధారయేత్తు యః ।

అవధ్యః సర్వభూతానాం రుద్రరూపీ చరేద్భువి ॥ ౫౫ ॥

సురాసురాణాం సర్వేషాం వన్దనీయః సదా స వై ।

పూజనీయో హి దృష్టస్య పాపహో చ యథా శివః ॥ ౫౬ ॥

ధ్యానజ్ఞానావముక్తోఽపి రుద్రాక్షం ధారయేత్తు యః ।

సర్వపాపవినిర్ముక్తః స యాతి పరమాం గతిమ్ ॥ ౫౭ ॥

రుద్రాక్షేణ జపన్మన్తం పుణ్యం కోటిగుణం భవేత్ ।

దశకోటిగుణం పుణ్యం ధారణాలభతే నరః ॥ ౫౮ ॥
 యావత్కాలం హి జీవస్య శరీరస్థో భవేత్స వై ।
 తావత్కాలం స్వల్పమృత్యుర్న తం దేవి విబాధతే ॥ ౫౯ ॥
 త్రిపుణ్ణోఽచ సంయుక్తం రుద్రాక్షావిలసాఙ్గకమ్ ।
 మృత్యుఙ్గాయం జపంతం చ దృష్ట్వా రుద్రఫలం లభేత్ ॥ ౬౦ ॥
 పఞ్చదేవప్రియశ్చైవ సర్వదేవప్రియస్తథా ।
 సర్వమస్త్రాఙ్గాపేదభక్తో రుద్రాక్షమాలయా ప్రియే ॥ ౬౧ ॥
 విష్ణ్వాదిదేవభక్తాశ్చ ధారయేయుర్న సంశయః ।
 రుద్రభక్తో విశేషేణ రుద్రాక్షాన్ధారయేత్సదా ॥ ౬౨ ॥
 రుద్రాక్షా వివిధాః ప్రోక్తాస్తేషాం భేదాన్ వదామ్యహమ్ ।
 శృణు పార్వతి సద్భక్త్యా భుక్తిముక్తిఫలప్రదాన్ ॥ ౬౩ ॥
 ఏకవక్త్రః శివః సాక్షాదుక్తిముక్తిఫలప్రదః ।
 తస్య దర్శనమాత్రేణ బ్రహ్మహత్యాం వ్యపోహతి ॥ ౬౪ ॥
 యత్ర సమ్పూజితస్తత్ర లక్ష్మీర్ధూరతరా నహి ।
 నశ్యన్త్యుపద్రవాః సర్వే సర్వకామా భవన్తి హి ॥ ౬౫ ॥
 ద్వివక్త్రో దేవదేవేశః సర్వకామఫలప్రదః ।
 విశేషతః స రుద్రాక్షో గోవధం నాశయేద్ ద్రుతమ్ ॥ ౬౬ ॥
 త్రివక్త్రో యో హి రుద్రాక్షః సాక్షాత్సాధనదః సదా ।
 తత్ప్రభావాద్భవేయుర్వై విద్యాః సర్వాః ప్రతిష్ఠితాః ॥ ౬౭ ॥
 చతుర్వక్త్రః స్వయం బ్రహ్మో నరహత్యాం వ్యపోహతి ।
 దర్శనాత్ స్పర్శనాత్ సద్యశ్చతుర్వర్గఫలప్రదః ॥ ౬౮ ॥
 పఞ్చవక్త్రః స్వయం రుద్రః కాలాగ్నిర్నామతః ప్రభుః ।
 సర్వముక్తిప్రదశ్చైవ సర్వకామఫలప్రదః ॥ ౬౯ ॥
 అగమ్యాగమనం పాపమభక్ష్యస్య చ భక్షణమ్ ।
 ఇత్యాదిసర్వపాపాని పఞ్చవక్త్రో వ్యపోహతి ॥ ౭౦ ॥
 షడ్వక్త్రః కార్తికేయస్తు ధారణాద్ దక్షిణే భుజే ।
 బ్రహ్మహత్యాదికైః పాపైర్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౭౧ ॥

సప్తవక్త్రో మహేశాని హ్యనజ్గో నామ నామతః ।

ధారణాత్తస్య దేవేశి దరిద్రోఽపీశ్వరో భవేత్ ॥ ౭౨॥

రుద్రాక్షశ్చాష్టవక్త్రశ్చ వసుమూర్తిశ్చ ఖైరవః ।

ధారణాత్తస్య పూర్ణాయుర్మృతో భవతి శూలభృత్ ॥ ౭౩॥

ఖైరవో నవవక్త్రశ్చ కపిలశ్చ మునిః స్మృతః ।

దుర్గా వా తదధిష్ఠాత్రి నవరూపా మహేశ్వరీ ॥ ౭౪॥

తం ధారయేద్వామహస్తే రుద్రాక్షం భక్తితత్పరః ।

సర్వేశ్వరో భవేన్నూనం మమ తుల్యో న సంశయః ॥ ౭౫॥

దశవక్త్రో మహేశాని స్వయం దేవో జనార్దనః ।

ధారణాత్తస్య దేవేశి సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ ॥ ౭౬॥

ఏకాదశముఖో యస్తు రుద్రాక్షః పరమేశ్వరీ ।

స రుద్రో ధారణాత్తస్య సర్వత్ర విజయీ భవేత్ ॥ ౭౭॥

ద్వాదశాస్యం తు రుద్రాక్షం ధారయేత్ కేశదేశకే ।

ఆదిత్యాశ్చైవ తే సర్వే ద్వాదశైవ స్థితాస్తథా ॥ ౭౮॥

త్రయోదశముఖో విశ్వేదేవస్తద్ధారణాన్నరః ।

సర్వాన్కామానవాప్నోతి సౌభాగ్యం మజ్జలం లభేత్ ॥ ౭౯॥

చతుర్దశముఖో యో హి రుద్రాక్షః పరమః శివః ।

ధారయేన్నూర్ద్ధ్ని తం భక్త్యా సర్వపాపం ప్రణశ్యతి ॥ ౮౦॥

ఇతి రుద్రాక్షభేదా హి ప్రోక్తా వై ముఖభేదతః ।

తత్తన్మన్తాఞ్చుణు ప్రీత్యా క్రమాచైవేశ్వరాత్మజే ॥ ౮౧॥

ఓం హ్రీం నమః ౧ ఓం నమః ౨ ఓం క్లీం నమః ౩ ఓం హ్రీం నమః ౪

ఓం హ్రీం నమః ౫ ఓం హ్రీం హుం నమః ౬ ఓం హుం నమః ౭ ఓం హుం నమః ౮

ఓం హ్రీం హుం నమః ౯ ఓం హ్రీం నమః ౧౦

ఓం హ్రీం హుం నమః ౧౧ ఓం క్రౌం క్షౌం రౌం నమః ౧౨

ఓం హ్రీం నమః ౧౩ ఓం నమః ౧౪

భక్తిశ్రద్ధాయుతశ్చైవ సర్వకామార్థసిద్ధయే ।

రుద్రాక్షాన్ధారయేన్మన్తైర్దేవి ఆలస్యవర్జితః ॥ ౮౨॥

వినా మన్తేణ హో ధత్తే రుద్రాక్షం భువి మానవః ।

స యాతి నరకం ఘోరం యావద్ద్వ్యాశ్చతుర్దశ ॥ ౮౩॥

రుద్రాక్షమాలినం దృష్ట్వా భూతప్రేతపిశాచకాః ।
డాకినీ శాకినీ చైవ యే చాన్యే ద్రోహకారకాః ॥ ౮౪॥

కృత్రిమం చైవ యత్కిఞ్చిదభిచారాదికం చ యత్ ।
తత్సర్వం దూరతో యాతి దృష్ట్వా శక్కితవిగ్రహమ్ ॥ ౮౫॥

రుద్రాక్షమాలినం దృష్ట్వా శివో విష్ణుః ప్రసీదతి ।
దేవీ గణపతిః సూర్యః సురాశ్చాన్యేఽపి పార్వతి ॥ ౮౬॥

ఏవం జ్ఞాత్వా తు మాహాత్మ్యం రుద్రాక్షస్య మహేశ్వరి ।
సమ్యగ్ధార్యాః సమవ్రాశ్చ భక్త్యా ధర్మవివృద్ధయే ॥ ౮౭॥

ఇత్యుక్తం గిరిజాగ్రే హి శివేన పరమాత్మనా ।
భస్మరూద్రాక్షమాహాత్మ్యం భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౮౮॥

శివస్యాతిప్రియా జ్ఞేయా భస్మరుద్రాక్షధారిణౌ ।
తద్ధారణప్రభావాద్ధి భుక్తిర్ముక్తిర్న సంశయః ॥ ౮౯॥

భస్మరుద్రాక్షధారీ యః శివభక్తః స ఉచ్యతే ।
పశ్చాక్షరజపాసక్తః పరిపూర్ణశ్చ సన్ముఖే ॥ ౯౦॥

వినా భస్మత్రిపుణ్ణేణ వినా రుద్రాక్షమాలయా ।
పూజితోఽపి మహాదేవో నాభీష్టఫలదాయకః ॥ ౯౧॥

తత్సర్వం చ సమాఖ్యాతం యత్ప్రృష్టం హి మునీశ్వర ।
భస్మరుద్రాక్షమాహాత్మ్యం సర్వకామసమృద్ధిదమ్ ॥ ౯౨॥

ఏతద్గ్రః శృణుయాన్నిత్యం మాహాత్మ్యం పరమం శుభమ్ ।
రుద్రాక్షభస్మనోర్భక్త్యా సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ ॥ ౯౩॥

ఇహ సర్వసుఖం భుక్త్వా పుత్రపౌత్రాదిసంయుతః ।
లభేత్పరత్ర సన్మోక్షం శివస్యాతిప్రియో భవేత్ ॥ ౯౪॥

విద్యేశ్వరసంహితేయం కథితా వో మునీశ్వరాః ।
సర్వసిద్ధిప్రదా నిత్యం ముక్తిదా శివశాసనాత్ ॥ ౯౫॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ప్రథమాయాం విద్యేశ్వరసంహితాయాం సాధ్యసాధనఖణ్డే
రుద్రాక్షమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ పంచవింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౨౫॥

॥ సమాప్తేయం ప్రథమా విద్యేశ్వరసంహితా ॥

——
Shri Shiva Mahapuranam 1 vidyeshvarasaMhitA
pdf was typeset on January 31, 2026

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

